

**Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta životního prostředí**

**Diplomová práce
HODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU V OKOLÍ OBCE KLECANY**

Kamila Kédlová

Praha 2013

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra aplikované geoinformatiky a územního
plánování

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kédlová Kamila

Regionální environmentální správa - kombinované Praha

Název práce

Hodnocení krajinného rázu v okolí obce Klecany

Anglický název

Landscape character assessment in the area of Klecany

Cíle práce

Na základě poznatků z literatury a analýzy území provést preventivní hodnocení krajinného rázu v okolí obce Klecany. Na podkladě provedeného preventivního hodnocení krajinného rázu zhodnotit, zda a jak je krajinný ráz chráněn v platné územně plánovací dokumentaci.

Metodika

1. Literární rešerše vztahující se ke krajinnému rázu.
2. Preventivní hodnocení krajinného rázu:
 - Determinace přírodních, kulturních a historických charakteristik v daném území.
 - Vymezení míst krajinného rázu.
 - Vymezení a hodnocení znaků krajinného rázu a prostorových vztahů v území.
 - Návrh zón s různým stupněm ochrany krajinného rázu a formulace problémů k řešení.
3. Vyhodnocení ochrany krajinného rázu v platné územně plánovací dokumentaci.

Harmonogram zpracování

Literární rešerše do 30.6.2012

Analýza území do 30.9.2012

Preventivní hodnocení krajinného rázu do 31.12.2012

Vyhodnocení ochrany krajinného rázu v platné územně plánovací dokumentaci do 28.2.2013

Finální verze práce k odevzdání do 31.3.2013

Rozsah textové části

cca 60 stran

Klíčová slova

krajina, preventivní hodnocení krajinného rázu, územní plánování, Klecany

Doporučené zdroje informací

BUKÁČEK R., MATĚJKA P. ET AL., 1997: Metodický podklad hodnocení krajinného rázu v chráněných krajinných oblastech. SCHKO ČR, Praha, 34 s.

LÖW J. ET MÍCHAL I., 2003: Krajinný ráz. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 552 s.

MÍCHAL ET AL., 1999: Hodnocení krajinného rázu a jeho uplatňování ve veřejné správě (metodické doporučení). Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR), Praha, 41 s.

SKLENIČKA P., 2003: Základy krajinného plánování. Nakladatelství Naděžda Skleničková, Praha, 321 s.

VOREL I., BUKÁČEK R., MATĚJKA P., CULEK M., SKLENIČKA P., 2006: Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Nakladatelství Naděžda Skleničková, Praha, 23 s.

VOREL I. ET KUPKA J. (eds.), 2008: Aktuální problémy ochrany krajinného rázu 2007. Nakladatelství Centrum pro krajinu s.r.o., Praha, 85 s.

VOREL I. ET SKLENIČKA P. (eds.): Ochrana krajinného rázu – třináct let zkušeností, úspěchů i omylů. Nakladatelství Naděžda Skleničková, Praha, 190 s.

Vedoucí práce

Klápšťová Eva, Ing.

Ing. Petra Šimová, Ph.D.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.
Děkan fakulty

V Praze dne 24.1.2013

*Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.*

V Praze dne

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji své vedoucí diplomové práce paní Ing. Evě Klápšťové za cenné rady, připomínky a odbornou pomoc v průběhu zpracování práce. Dále děkuji paní Růženě Chaloupecké z Českého úřadu zeměměřického a katastrálního v Praze za poskytnutí podkladových dat a informací ke zpracování diplomové práce. Poděkování náleží také rodičům a všem blízkým, kteří mě podporovali po celou dobu studia.

ABSTRAKT

Předmětem této diplomové práce je preventivní hodnocení krajinného rázu v oblasti obce Klecany a v jejím relativně blízkém okolí.

V teoretické části této práce je nejprve za pomoci legislativy uvedeno vysvětlení pojmu krajinný ráz včetně nutnosti jeho zachování a ochrany. Následuje objasnění základních principů nejrozšířenějších metodik využívaných při procesu hodnocení v současné době.

V praktické části této práce je na základě zvolených metodik zpracován vlastní postup preventivního hodnocení krajinného rázu v okolí obce Klecany. Tento postup v sobě zahrnuje vymezení a charakteristiku celého zájmového území, ve kterém je procesem diferenciací vyčleněno šest míst krajinného rázu. Následně jsou v nich identifikovány a klasifikovány konkrétní znaky a hodnoty, jež tento ráz specifikují. Jedná se o přírodní, kulturní a historickou charakteristiku a nalezení harmonického měřítka a vztahů v krajině.

Závěrečná část této práce představuje přiřazení jedné z pěti zón odstupňované ochrany dle požadavků krajiny konkrétních míst krajinného rázu. Tyto požadavky vychází z identifikace a klasifikování v nich přítomných znaků a hodnot jednotlivých charakteristik. Na jejich základě jsou u čtyř ze šesti míst vyčleněny dvě zóny odlišných stupňů ochrany, neboť úseky které je tvoří, vykazují rozdílné nároky na ochranu krajinného rázu. V souvislosti s určitými nároky na ochranu jsou navržena vlastní ochranná opatření odpovídající jak klasifikovaným znakům a hodnotám, tak přiřazeným zónám v rámci všech míst krajinného rázu. Sestavení vhodných opatření následuje vyhodnocení ochrany krajinného rázu stanovené dostupnými územními plány obcí, které daná místa tvoří. V průběhu tohoto vyhodnocení je zjištěno, že platné územní plány obcí neřeší ochranu krajiny explicitně, ale spíše poněkud skrytě prostřednictvím regulativů a limitů využití území.

Klíčová slova: krajina, preventivní hodnocení krajinného rázu, územní plánování, Klecany

ABSTRACT

The subject of this thesis is the preventive evaluation of the landscape in the village of Klecany and its relatively nearby.

The theoretical part of this work at first explains the notion of the landscape by using legislation including the need for its preservation and protection. This is followed by clarification of the basic principles of the most common methods used in the evaluation process at the present time.

In the practical part of this thesis own procedure for preventive evaluation of the landscape in the village of Klecany based on the specific methodologies is developed. This process includes defining and characteristic of the whole area of the interest in which six areas of the landscape are earmarked using the process of differentiation. Subsequently there are identified and classified specific characteristics and values that specify the landscape. It is the natural, cultural and historical characteristics and finding of the harmonious scale and relations in the countryside.

The final part of this thesis represents assigning one of the five zones of the graded protection according to requirements of the sites-specific landscape. These requirements are based on the identification and classification in them present characters and values of individual characteristics. Based on these to the four of the six areas two zones of different levels of protection are allocated, as sections that constitute them show different requirements for protection of the landscape. In relation to specific requirements for the protection own protective measures are proposed corresponding to a classified characteristics and values and the associated zones under all points of the landscape. Appropriate measures proposal is followed by an evaluation of the landscape protection set out by available municipal zoning plans that make up a given location. During this evaluation, it is found that municipal zoning plans does not address the protection of the landscape explicitly, but rather somewhat hidden by regulatives and land use limits.

Keywords: countryside, preventive evaluation of the landscape, zone planning, Klecany

OBSAH

1. ÚVOD.....	9 -
2. CÍLE PRÁCE	10 -
3. REŠERŠE LITERATURY	11 -
3.1 Krajina.....	11 -
3.2 Paměť a identita krajiny	11 -
3.3 Krajinný ráz.....	12 -
3.4 Ochrana krajinného rázu	13 -
3.5 Používané metody hodnocení krajinného rázu	16 -
3.5.1 Principy hodnocení v metodice Igora Míchala a Jiřího Löwa	16 -
3.5.2 Principy hodnocení v metodice Romana Bukáčka a Petra Matějky	19 -
3.5.3 Principy hodnocení v metodice Ivana Vorla	21 -
3.5.4 Principy hodnocení v metodikách evropských zemí.....	23 -
4. METODICKÝ POSTUP	27 -
4.1 Vymezení a charakteristika hodnoceného území.....	27 -
4.2 Prostorová diferenciacie hodnoceného území na místa krajinného rázu	28 -
4.2.1 Terénní šetření.....	29 -
4.3 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu hodnoceného území.....	30 -
4.4 Stanovení ochranných opatření z hlediska ochrany krajinného rázu	31 -
4.4.1 Principy ochrany krajinného rázu využité v hodnoceném území	31 -
4.4.2 Ochrana krajinného rázu v územních plánech	34 -
4.5 Zpracování výstupů hodnocení krajinného rázu v počítačovém prostředí.....	34 -
4.6 Přehled mapových podkladů.....	35 -
5. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ.....	36 -
5.1 Geografická poloha	36 -
5.2 Administrativní členění.....	37 -
5.3 Fyzickogeografická charakteristika	38 -
5.3.1 Geomorfologické členění	38 -
5.3.2 Geologické podloží	38 -
5.3.3 Půdní poměry	40 -
5.3.4 Hydrologické poměry.....	41 -
5.3.5 Klimatické poměry	42 -
5.3.6 Vegetační pokryv	42 -
5.3.7 Funkční využití krajiny	43 -
5.3.8 Historie a obyvatelstvo sídel zájmového území.....	44 -
5.3.9 Ochrana krajiny a památek.....	48 -
6. HODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU V OBLASTI OBCE KLECANY.....	50 -
6.1 Společné prvky charakteristiky ObKR se zájmovým územím	50 -
6.2 Vlastní proces charakterizování vymezených míst krajinného rázu	52 -
6.3 Zaříznuté údolí vodního toku Vltavy (MKR-A)	52 -
6.3.1 Přírodní charakteristika	53 -
6.3.2 Kulturní a historická charakteristika	54 -
6.3.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině	55 -
6.4 Zaříznuté údolí vltavského přítoku Máslovického potoka (MKR-B).....	57 -
6.4.1 Přírodní charakteristika	58 -
6.4.2 Kulturní a historická charakteristika	58 -
6.4.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině	59 -
6.5 Okolí ploch využívaných leteckou dopravou (MKR-C).....	61 -
6.5.1 Přírodní charakteristika	62 -
6.5.2 Kulturní a historická charakteristika	63 -

6.5.3	Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině	- 64 -
6.6	Plochy převážně zemědělské (MKR-D)	- 65 -
6.6.1	Přírodní charakteristika	- 66 -
6.6.2	Kulturní a historická charakteristika	- 67 -
6.6.3	Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině	- 68 -
6.7	Souvislejší zástavba pravého břehu Přemyšlenského potoka (MKR-E).....	- 70 -
6.7.1	Přírodní charakteristika	- 71 -
6.7.2	Kulturní a historická charakteristika	- 72 -
6.7.3	Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině	- 73 -
6.8	Souvislejší zástavba levého břehu Přemyšlenského potoka (MKR-F)	- 75 -
6.8.1	Přírodní charakteristika	- 76 -
6.8.2	Kulturní a historická charakteristika	- 76 -
6.8.3	Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině	- 77 -
7.	OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU A STANOVENÍ PRINCIPŮ OCHRANY	- 80 -
7.1	Místo krajinného rázu A	- 80 -
7.1.1	Principy ochrany zaříznutého údolí vodního toku Vltavy (MKR-A)	- 80 -
7.1.2	Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-A).....	- 83 -
7.2	Místo krajinného rázu	- 85 -
7.2.1	Principy ochrany zaříznutého údolí Máslovického potoka (MKR-B)	- 85 -
7.2.2	Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-B).....	- 87 -
7.3	Místo krajinného rázu C	- 89 -
7.3.1	Principy ochrany okolí ploch využívaných leteckou dopravou (MKR-C)-	89 -
7.3.2	Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-C).....	- 91 -
7.4	Místo krajinného rázu D	- 91 -
7.4.1	Principy ochrany ploch převážně zemědělských (MKR-D)	- 91 -
7.4.2	Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-D).....	- 93 -
7.5	Místo krajinného rázu E	- 94 -
7.5.1	Principy ochrany souvislejší zástavby pravého břehu Přemyšlenského potoka (MKR-E)	- 94 -
7.5.2	Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-E)	- 97 -
7.6	Místo krajinného rázu F	- 98 -
7.6.1	Principy ochrany souvislejší zástavby levého břehu Přemyšlenského potoka (MKR-F)	- 98 -
7.6.2	Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-F)	- 101 -
8.	DISKUZE	- 103 -
9.	ZÁVĚR.....	- 106 -
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	- 108 -
	SEZNAM OBRÁZKŮ	- 113 -
	SEZNAM FOTOGRAFICKÝCH PŘÍLOH.....	- 113 -
	SEZNAM MAPOVÝCH PŘÍLOH	- 114 -

1. ÚVOD

Ačkoliv jsou krajina a krajinný ráz pojmy, které se v České republice prostřednictvím zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny dostaly do povědomí veřejnosti již před více než dvaceti lety, jednoznačně je v některých konkrétních situacích ještě stále nelze pevně uchopit. Postupem času se mnohdy pod tíhou médií či na základě vlastních zkušeností stále častěji setkáváme s názory, že krajinu je třeba ochraňovat a zachovávat.

To je dáno především obecně známou skutečností, že je krajina významným zdrojem hodnot přírodního a kulturního bohatství společnosti současné, ale i budoucích generací. Neodmyslitelně je toto bohatství spojováno také s estetickým projevem a vyjádřením osobitých charakteristik každé krajiny. Přes veškerá uvědomění o smyslu a důležitosti ochrany a zachování krajiny je nutné podotknout, že by byla nedostačujícími, pokud by nebyla zakotvena v legislativě a neexistovaly by zájmy o tuto problematiku v podobě jí věnovaných činností orgánů státní správy, odborné veřejnosti, výzkumných či univerzitních pracovišť.

Jedna z takových činností vedla od poloviny 90. let 20. století ke snahám o vytvoření obecně přijímaných metodických postupů, v rámci kterých by bylo možné stanovit ochranná opatření vyhovující hodnotám a potřebám krajiny daných území. Zásadní výsledek těchto snah přinesla v roce 2004 metodika s názvem „Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz“, zpracovaná kolektivem autorů Vorel, Bukáček, Matějka, Culek a Sklenička. V tomto případě vzniklo dílo řešící zejména aktuální ochranu krajinného rázu, neboť podle něj byla posuzována působení a vlivy konkrétních záměrů na krajinný ráz.

Další důležitou publikací je kniha s názvem „Krajinný ráz“ zpracovaná autory Míchalem a Löwem. Jejím úkolem je zajištění důležité prevence ochrany krajinného rázu, aniž by bylo nutné jakkoliv navrhovat stavbu, činnost nebo změnu využití území, přičemž ale poté v budoucnu mnohdy slouží jako podklad pro rozhodování v území. Domnívám se, že právě proto preventivní hodnocení krajinného rázu lze považovat za jeden z důležitých faktorů a z tohoto důvodu se budu v diplomové práci preventivním hodnocením krajinného rázu zabývat.

2. CÍLE PRÁCE

Hlavní cíl diplomové práce spočívá ve vytvoření analytické studie za účelem vyhodnocení krajinného rázu v okolí obce Klecany. Hodnocení a následný návrh ochrany se bude týkat volné krajiny, případně pohledu na sídla z volné krajiny. Hodnocení a návrh ochrany zastavěného území není cílem této práce.

Vyhodnocení bude provedeno na základě detailního rozboru zájmového území. Detailní rozbor zájmového území znamená provedení charakterové a prostorové diferenciacie území na menší, relativně homogenní celky. V nich následuje identifikování znaků a hodnot utvářejících krajinný ráz a jejich klasifikace.

Na klasifikaci a vyhodnocení prvků jednotlivých charakteristik navazuje druhý podstatný cíl této práce, a to stanovení principů ochrany krajinného rázu. Třetím cílem je zhodnocení ochrany krajinného rázu v platných územních plánech obcí, na jejichž území se řešené území nalézá.

3. REŠERŠE LITERATURY

Pro hodnocení krajinného rázu určité oblasti je nezbytné nejprve zajistit základní přehled o dílčích pojmech dané problematiky. Stěžejním prvkem sousloví krajinný ráz je bezpochyby krajina.

Pokud se zmíníme o krajině, s jistotou by každý člověk dokázal vyjádřit názor, co krajina je a případně k čemu je dobrá. Potíž je ovšem v tom, že by pravděpodobně každý názor byl jiný. Pro široké spektrum chápání a vnímání krajiny lze totiž jen těžko určit, které z nabízených možností vysvětlení tohoto pojmu jsou správné. V zásadě jsou však správná tvrzení všechna, neboť znalci svých oborů, jako jsou geografové, ekologové, architekti, umělci, filosofové a mnozí další, vidí za tímto pojmem něco jiného, a přesto opodstatněného.

3.1 Krajina

Vezmeme-li v úvahu odborné publikace, mnohé z nich uvádí, že krajinu nelze chápat jako jednoznačně objasnitelný pojem. Toto stanovisko je dáno zejména existencí velkého počtu definic krajiny a úhlů pohledu na ni (Sklenička, 2003). Podstatou je ale skutečnost, že je krajina vytvářena mnoha vazbami, procesy a principy jako celek a že je proto nutné ji také takto zkoumat. Současnou krajinu lze vnímat jako výsledek působení abiotické, biotické a socioekonomické sféry (Žigrai, 1983).

Aby však bylo možné opřít se o jednotnou teorii, která by byla uchopitelná pro všechnu veřejnost České republiky, byla krajina a její náležitosti uvedena a blíže určena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Krajina je zde charakterizována jako: „Část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky“ (Zákon č. 114/1992 Sb.). Ekosystémem je pak funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase (Vincíková, 2007).

3.2 Paměť a identita krajiny

Jakkoliv se může jevit zvláštním, ale kromě vlastností určujících charakter krajiny, má krajina také svou paměť a identitu. Po dlouhá staletí se původně vyvíjela jen za účasti

abiotických a biotických faktorů, což dalo vniku krajinně přírodní. Každé období v rozmezí těch dlouhých staletí s sebou však přinášelo postupný vývoj člověka, lidské společnosti a také přeměny krajiny přírodní v kulturní. Lze říci, že krajina každého časového období, jímž lidská společnost prošla, je doslova obrazem té které doby. Doposud ještě nebylo uvedeno, proč vlivem vývoje společnosti lidí docházelo k tomu, že na úkor vznikání krajiny kulturní už dnes u nás tu přírodní téměř nenalezneme. Víme ale již to, že příroda má své vlastní dějiny, které jsou systémem zkušeností (Ložek, Cílek a kol., 2003).

Krajina se dále vyznačuje již zmíněnou identitou. Myšlena tím je její osobitá vlastnost míst a oblastí v krajinně, která je příčinou skutečnosti, že jsou nám některá z nich bližší než jiná a že k nim máme zvláštní vztah. Z tohoto hlediska se jedná o osobně hodnocenou a vnímanou vlastnost, vyvolávající skryté významy, vzpomínky a asociace. Krajina, jež v nás takové pocity probouzí, se obvykle vyznačuje výrazností a nezaměnitelností jednoho vizuálně vnímaného obrazu krajiny za jiný. Na druhé straně lze identitu chápat také jako vlastnost obecnou, která může být zachycena uměleckým zobrazením v literatuře, výtvarným uměním či hudbou. Znamená to, že jde o specifickou krajinnou scénu, v níž jsou přítomny viditelné a charakteristické, pro danou lokalitu typické, stopy kulturního vývoje, jejího osidlování a kultivace. Část identity krajiny vytváří také nehmotné vlastnosti určitých míst, jakými jsou historické události či symbolické a duchovní významy (Vorel, 2006).

Krajinná identita je podle Dnebonské (2006) nepostradatelnou součástí genia loci každé kulturní krajiny, tvořeného komplexem symbolů a významů spjatých s konkrétní krajinou a uchováváním v kolektivní paměti jejích uživatelů. Genius loci je proto chápán jako fenomén, i když poměrně nejednoznačně definovatelný. Dle Mimry (1998) je možné toto sousloví interpretovat jako kulturní a duchovní rozměr krajinného rázu s materiální, hmatatelnou a objektivní dimenzí vyjadřující ducha místa.

3.3 Krajinný ráz

Každou takovou část zemského povrchu je možné popsat pomocí přírodní, kulturní a historické charakteristiky. Obvykle se tyto charakteristiky projevují jako soustava typických znaků, které jsou vytvářeny uspořádáním krajinných složek a prvků podílejících se na vzniku rázu krajiny. Jejich přítomnost v krajinně má totiž vliv nejen na významnost pro strukturu přírodních nebo civilizačních složek, ale také na vizuální projev v krajinné scéně, respektive na vizuálně vnímaný obraz krajiny (Vorel, 2006).

Jinými slovy se jedná o vlastnosti, které každé krajině dávají její specifický charakter. Z toho vyplývá, že různé krajiny mohou být na základě rozdílných vlastností odlišné či opačně a že odlišné krajiny mohou mít některé vlastnosti společné. V krajinné architektuře a krajinném plánování takovým vlastnostem odpovídá určitá množina znaků, kterými je také řešeno rozdělení krajiny na krajinu přírodní a kulturní. Řadíme k nim proto například znaky terénu, vodních toků a ploch či znaky související s osídlením území, technickou infrastrukturou, hospodářským využitím krajiny a mnoho dalších.

Krajina přírodní se vyznačuje svým přirozeným vývojem, ovlivněným pouze faktory abiotickými a biotickými, bez jakýchkoliv zásahů člověka do tohoto vývoje. Naopak krajina kulturní, u nás dnes mnohem častější typ, se vyznačuje dlouholetým působením činnosti člověka v krajině. V tomto ohledu lze souhlasit s názorem Cílka (2005), který uvádí, že: „Krajina je dynamickou veličinou mající svého předchůdce i následovníka, tzv. krajinný precedent a antecedent“ a že: „Současná krajina je v podstatě mozaikou různě starých krajin, která prostřednictvím výstavby a globalizace postupně chudne“. Dodala bych jen, že vlivem rostoucí četnosti antropogenních zásahů kulturní krajina chudne zejména ve smyslu své přírodnosti a přirozenosti.

3.4 Ochrana krajinného rázu

Smysl hodnocení krajinného rázu určitého území bývá z velké části nacházen až ve spojení se snahami o ochranu a zachování krajiny a podporu jejího dalšího rozvoje. Nejen z pohledu ochrany krajiny, památek i jiných hodnot daného území a stanovení koncepce možného dalšího územního rozvoje, je třeba zmínit územně plánovací dokumentace (ÚPD) a územně analytické podklady (ÚAP). ÚAP, které se obvykle vytváří pro obce s rozšířenou působností, plní v rámci územního plánování České republiky funkci nástroje pro zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území s ohledem na udržitelnost rozvoje území. Přidruženy k nim jsou územní studie, které ověřují možnosti a podmínky změny území. Společně je lze označit jako územně plánovací podklady (ÚPP), jež tvoří základ politiky územního rozvoje, rozhodování v území a jsou nedílnou součástí ÚPD, které s nimi musí být v souladu. Územně plánovací dokumentace, řídicí se zákonem o územním plánování a stavebním řádu ze dne 14. března 2006 (Zákon č. 183/2006 Sb.), je sestavena z těchto dokumentů:

- 1) zásady územního rozvoje (na území krajů)
- 2) územní plán (na území obcí řeší uspořádání staveb v souladu s požadavky jinými)
- 3) regulační plán (na území obcí pro exponované lokality)

ÚPD se zajímá o věci územního plánování zejména v návaznosti na cíle a úkoly v této oblasti, dále o soustavu orgánů a nástrojů územního plánování, vyhodnocování vlivů na udržitelný rozvoj území, rozhodování v území či možnosti sloučení postupů podle zákona. Protože ne všechny dílčí dokumenty ÚPD jsou sestavovány tak, aby souhrnně pokrývaly jakékoliv území, bylo by pro zájmové území zahrnující oblast deseti obcí a třech měst podstatné, aby všechna sídla měla své územní plány již k dispozici. Kromě územních plánů, jejichž cílem je racionalizace prostorového a funkčního uspořádání území a nalezení předpokladů, které by umožnily další výstavbu a trvale udržitelný rozvoj, mají některá ze sídel zájmového území pro potřeby vyjádření jejich předpokládaného vývoje v dlouhodobějším časovém horizontu zpracovány i koncepční, rozvojové dokumenty nazývané Strategické plány rozvoje.

Kdyby do charakteru krajiny resp. krajinného rázu nezačala zasahovat činnost nás lidí, nebylo by pravděpodobně nutné ochranu této hodnoty řešit. Protože ale vývoj společnosti nejen započal, ale dále se rozvíjí a přináší větší nároky, bylo zapotřebí vytvořit jakási pravidla pro usměrnění lidské činnosti, prevenci před znehodnocením a návody k nápravě některých již znehodnocených hodnot krajinného rázu. Prostřednictvím klasifikace identifikovaných znaků a hodnot krajinného rázu lze určit, jakou úroveň ochrany krajina daného území vyžaduje. Čím vyšší je význam (zásadní, spoluurčující) a cennost (jedinečnost, význačnost) krajinných prvků důležitých pro utváření krajinného rázu, tím podstatnější je snaha o jejich zachování a minimalizaci zásahů do takové krajiny.

Krajinný ráz je tedy významnou hodnotou dochovaného přírodního a kulturního prostředí, kterou je třeba chránit před znehodnocením (Brzák, 2008). Z tohoto důvodu proto byl, stejně jako pojem krajina, i krajinný ráz ukotven do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Pravděpodobně nejdůležitější odstavce, týkající se mimo jiné veškeré lidské činnosti zasahující do krajinného rázu, jsou uvedeny v § 12 tohoto zákona (Zákon č. 114/1992 Sb.):

(1) „Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní

hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.“

(2) *„K umísťování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.“*

(3) *„K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle třetí části tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.“*

(4) *„Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody.“*

Ochrana krajinného rázu je tedy velmi často spojována s jeho hodnocením. Je proto poměrně jednoznačné, že umísťování staveb a záměrů využití území v krajině s výraznými a jedinečnými znaky a hodnotami krajinného rázu, bude narážet na požadavky ochrany krajinného rázu dle § 12 mnohem více než v krajině, kde takové znaky a hodnoty nejsou (Vorel, 2006).

Výše uvedené, legislativně podložené, odstavce nám nyní umožňují pochopit, čím pro společnost krajinný ráz je a že je potřeba jej chránit. Dle mého názoru zde však chybí jakési objasnění pojmů, s nimiž se zákon snaží vysvětlit podstatu krajinného rázu. V zákoně jsou užitá taková slovní spojení, která mohou činit potíže při snaze vybavit si, co přesně je tím kterým spojením myšleno. Jedná se zejména o taková slovní spojení, jakými jsou například *přírodní, kulturní a historická charakteristika, estetická a přírodní hodnota* či *harmonické měřítko a vztahy v krajině*. Ačkoliv se o plné vysvětlení významů jednotlivých pojmů

legislativa příliš nezasloužila, tento nedostatek byl postupně eliminován vznikajícími obecně doporučenými metodami, spojenými s ochranou krajinného rázu a jeho hodnocením. V současné době existuje již mnoho metod hodnocení krajinného rázu, které se dnes běžně používají a které byly i úspěšně aplikovány nejen v České republice, ale také v zahraničí.

3.5 Používané metody hodnocení krajinného rázu

Aby ale bylo možné krajinný ráz chránit, je nutné nejprve popsat a vyhodnotit znaky a hodnoty, které krajinný ráz dané krajiny utvářejí (Vorel a kol., 2004).

Základem toho mohou být dvě podoby hodnocení, kterými jsou preventivní a aktuální ochrana krajinného rázu. První zmíněná spočívá ve formulování charakteristických znaků a hodnot krajiny a následném stanovení limitů k zachování rázovitosti a charakteru krajiny, eventuálně návrh eliminace a rušivých znaků. Druhý typ ochrany krajinného rázu má za úkol posoudit vliv záměru navrhovaných staveb a technických zařízení, vliv činností a v neposlední řadě vliv využití území na krajinný ráz daného území (Průchová, 2007).

Základní principy jednotlivých metod hodnocení krajinného rázu se v zásadě neliší. Ve většině z nich se jedná zejména o determinování základních charakteristik a přiřazení významu a projevu těchto charakteristik a o diferencování území na specifické územní celky (Fraňková, 2008). Zájmové oblasti se obvykle dělí na menší územní celky s ohledem na optimální velikosti vymezených prostorů krajinného rázu, kde se za nejnižší možnou velikost rozlohy takového prostoru (oblasti krajinného rázu) považuje hranice 70 km². Veškeré menší plochy tvořící součást určité oblasti krajinného rázu je pak už vhodné označovat jako místa krajinného rázu (Bukáček, Culek, 2009).

Protože ale existuje velké množství oborů, pro něž má ochrana krajinného rázu význam, využíval každý z autorů při tvorbě své metodiky hodnocení krajinného rázu určitá specifika dle svého daného zaměření. Z tohoto důvodu níže uvádím několik používaných metodik resp. principů hodnocení v metodikách pro možnost porovnávání jejich odlišností či naopak známek společného uvažování autorů o této konkrétní problematice.

3.5.1 Principy hodnocení v metodice Igora Míchala a Jiřího Löwa

Spoluprací krajinného ekologa I. Míchala s držitelem autorizací pro architekturu, projektování ÚSES a EIA Doc. Ing. arch. Jiřím Löwem, došlo v roce 2003 k vydání souborné

publikace Krajinný ráz, jež navazovala na původní metodiku, vzniklou za účelem stanovení kvantitativních a kvalitativních kritérií pro možnost zohlednění ekologických principů ochrany zemědělské půdy a krajinného rázu v rámci procesu urbanizace území. Zde jsou oběma autory shrnuty dosavadní zkušenosti a poznatky týkající se krajinného rázu a návrhu postupu jeho hodnocení (Svobodová, 2011).

Pojem krajinný ráz je z hlediska této metodiky považován za soubor typických přírodních vlastností dané krajiny (primární krajinná struktura), který je ovlivňován lidskou činností natolik, až dochází k vytvoření znaků, jež lidé vnímají jako určitou identifikaci prostoru či vymezení území (sekundární struktura krajiny), kterého lze různými způsoby využívat. Ve snaze stanovit rozsah a způsob ochrany typických znaků jednotlivých částí krajiny resp. krajinného rázu byl do metodiky zaveden pojem míra dochovanosti krajinného rázu. Touto mírou dochovanosti autor míní poměr typických znaků dané oblasti k typickým znakům dochovaných v daném místě, čímž je následně možné určit, jakou hodnotu má to které místo z hlediska krajinného rázu (Löw, 1999).

Celý proces hodnocení krajinného rázu dané metodiky se obvykle realizuje buď na celostátní či na místní úrovni. Hodnocení na první zmíněné úrovni se užívá zejména pro potřeby koncepčního plánování ústředních orgánů státní správy, kdy se z pohledu krajinného rázu rychle a operativně vyhodnotí celé území České republiky. Hodnocení na místní úrovni slouží potřebám ochrany krajinného rázu významnějších území nebo území dotčených zvlášť významným zásahem. Je proto poměrně jednoznačné, že takového hodnocení krajinného rázu bývá sice bohužel nákladnější, ale o to více také podrobnější a přesnější. Na této úrovni si autoři pokládají tři základní otázky, na nichž je závislé sestavení postupu daného hodnocení. V navazujících krocích patří k těmto otázkám vymezení a definování oblastí krajinného rázu, zjištění míry dochovanosti krajinného rázu v daném místě a následně stanovení stupně a způsobu ochrany krajinného rázu konkrétního místa.

I) Vymezení a definování oblastí krajinného rázu

Pro tento krok je podstatné na daném území zjistit, co nejpřesněji popsat a vyhodnotit přírodní, kulturní a historické charakteristiky a také pochopit souvislosti mezi nimi. Ty jsou obvykle dány jejich dlouhodobou existencí a vytváří tzv. typické znaky. Proto jde jinými slovy o zjištění typických znaků krajinného rázu v daném území, které je následováno vymezením částí území resp. oblastí krajinného rázu, které mají takovéto znaky podobné či

dokonce stejné. Aby však bylo možné v daném území tyto znaky lépe vyhodnotit, často se využívá jejich rozdělení na znaky dominantní (určují identitu konkrétního území), hlavní (popisují hlavní komponenty krajinného rázu konkrétního území) a doplňující (dotváří krajinný ráz konkrétního území).

II) Zjištění míry dochovanosti krajinného rázu v daném místě

Specifikem druhého kroku postupu hodnocení je zjištění aktuálního stavu krajiny formou terénního šetření, které vede k vymezení základních krajinářských celků (ZKC) a v širších prostorových vztazích dále k vymezení nadřazených krajinářských celků (NKC). Lze říci, že ZKC jsou nejmenšími, kompozičně autonomními prostory, v nichž je nutné pomocí typických znaků dané oblasti krajinného rázu určit, jakou měrou jsou v jednotlivých základních krajinářských celcích právě takové typické znaky dochovány a jakou hodnotu z hlediska krajinného rázu jednotlivé základní krajinářské celky vykazují.

Na základě zjištěných hodnot je provedeno zařazení do jedné ze čtyř níže uvedených kategorií:

- A) Výjimečně dochovaný krajinný ráz se všemi typickými znaky
- B) Dobře dochovaný krajinný ráz s hlavními typickými znaky a velkou částí znaků doprovodných
- C) Částečně dochovaný krajinný ráz s téměř všemi hlavními typickými znaky a jejich možnou obnovou
- D) Málo dochovaný krajinný ráz s minimálními pozůstatky hlavních typických znaků a jejich obtížnou obnovou

III) Stanovení stupně a způsobu ochrany krajinného rázu daného místa

Poslední krok hodnocení logicky navazuje na předcházející a zejména tedy pak na zjištěné údaje o daném území resp. o základním krajinářském celku a dalších aspektech a zájmech v něm. V této souvislosti jsou stanoveny způsob a míra ochrany krajinného rázu, jež jsou podkladem pro vznik územně plánovací regulace a limitů využití území.

3.5.2 Principy hodnocení v metodice Romana Bukáčka a Petra Matějky

První verze neustále zdokonalované metodiky (doplňované v letech 1999 a 2006) hodnocení krajinného rázu autorů R. Bukáčka a P. Matějky existuje již od roku 1997. Její vznik byl podnícen potřebami Správy Chráněných krajinných oblastí České republiky.

V roce 1997 se autoři snažili krajinný ráz definovat jako soubor specifických, charakteristických, dominujících složek krajiny, určujících její funkci a vizuální i pocitový projev, jež krajinu činí nezaměnitelnou. V tomto ohledu byl tehdy pro dominující krajinnou složku v krajině užíván název krajinná matrice (př. zemědělská, lesní, urbanizovaná apod.). Hodnocení krajinného rázu bylo v této metodice zaměřeno zejména na krajinnou strukturu.

O dva roky později, v novější verzi, byla úkolem metodiky snaha o ochranu takových charakteristik, které jsou výraznými atributy přírodní a estetické kvality krajiny a také snaha o eliminaci vlivů, které hodnotu těchto atributů snižují. Zahrnuje v sobě také tři formy hodnocení a ochrany krajinného rázu, jakými jsou hodnocení preventivní, kauzální a tvůrčí. Preventivní hodnocení se opírá o stanovení limitů ochrany krajinného rázu, kauzální je podpořeno expertním hodnocením vlivu určitého záměru na kvalitu krajinného rázu a tvůrčí řeší situaci eliminace negativních projevů v krajině (Bukáček, Matějka, 1999).

Zatím nejnověji vydaná verze metodiky spočívá zejména v realizaci preventivních hodnocení, která se obvykle aplikují tam, kde je předpokládána potřeba ochrany krajinného rázu. Místa, pro něž je vhodné aplikovat preventivní hodnocení jsou ta, kde hrozí častý střet záměrů využití území s hodnotami krajinného rázu (Bukáček, 2006).

Oproti druhé verzi metodiky, kde bylo určeno šest kroků pro možnost hodnocení krajinného rázu daného území, byl ve verzi poslední jejich počet snížen na kroky čtyři, které ale v zásadě obsahují totéž. V čem je však rozdíl větší, je skutečnost, že zde už autoři nepracují s charakteristikami krajinných složek, nýbrž s jejich znaky (Svobodová, 2011).

V metodice hodnocení z roku 2006 nalezneme níže uvedený postup:

- 1) Vymezení a charakteristika sledovaného území včetně diferenciaci jeho krajiny na územní jednotky
- 2) Identifikace stávajících znaků a hodnot krajinného rázu v územních jednotkách včetně jejich klasifikace a stanovení podílu na utváření estetické a přírodní hodnoty krajinného rázu

Klasifikace znaků je prováděna dle metodiky na základě stanovení třech vlastností znaků, kterými jsou významnost přítomnosti znaku v krajině, jeho projev a cennost. Význam znaku může být **zásadní** (určuje charakter krajiny), **spoluurčující** (vytváří celkový obraz krajiny) nebo **doplňující** (dotváří jemné a nepodstatné prvky krajiny). Projev znaku charakteristiky krajinného rázu lze chápat jako jeho působení na estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu, harmonické měřítko a ostatní vztahy v krajině. Projev znaku opět může nabývat třech rozměrů. A to **pozitivního**, který se přímo podílí na estetické a přírodní hodnotě krajinného rázu a dále **neutrálního**, jež neposiluje, ale ani nesnižuje jeho hodnotu. Poslední rozměr, který hodnotu krajinného rázu snižuje a může dokonce působit devastujícím dojmem, je u projevu znaku chápán jako **negativní**. Z hlediska cennosti znaku charakteristiky krajinného rázu se hovoří o jeho jedinečnosti, nebo také s jakou obdobou se v určité oblasti takový znak objevuje. Stejně tak i cennost je vlastností znaku, která je dále rozdělena do tří kategorií. Hovoříme tak o znaku **jedinečném** (ojedinělý v rámci oblasti, ale i v širším měřítku), **význačném** (ojedinělý v rámci oblasti, ale už nikoli v širším měřítku) či **běžném**, kam se řadí veškeré znaky, které se pro svou častější frekvenci výskytu nemohou řadit ani do jedné z předchozích kategorií.

3) Nalezení vztahů v krajině, měřítka krajiny a harmonizujících prvků měřítka

4) Vytvoření pravidel ochrany krajinného rázu ve vztahu k potenciálnímu rozvoji krajiny

Základ čtvrtého kroku v postupu hodnocení je víceméně dán identifikací a popisem znaků jednotlivých charakteristik, nicméně pro určení míry a způsobu ochrany krajinného rázu určité oblasti je nutné vzít v úvahu zjištěné hodnoty, jejich vzájemnou konfiguraci, měřítko i vztahy v krajině. To vše je zajištěno dvěma základními částmi, kterými jsou hodnocení celého sídla a jeho zasazení do krajinného rámce, jež slouží k preventivní ochraně i tvorbě krajinného rázu velkých území a hodnocení jednotlivých částí sídla, které se odlišují svým charakterem a hodnotou. Druhá část se týká především ochrany a tvorby krajinného rázu těch území, jež dosahují menších rozměrů a taktéž v nich proběhlo stanovení způsobu ochrany a jejich rámcových limitů (Bukáček, 2006).

3.5.3 Principy hodnocení v metodice Ivana Vorla

Metodika autora, jenž je úzce spojován s ústavem urbanismu a katedrou architektury Českého vysokého učení technického v Praze, se opírá zejména o architektonický pohled na krajinný ráz. Smyslem toho je skutečnost, že je tak kladen větší důraz na vizuální působení krajiny, tedy na její estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v ní. Protože se v této poněkud odlišné metodice uplatňují také termíny, s nimiž autoři jiných metodik příliš nepracují, považují za důležité tyto pojmy a jejich význam níže uvést.

Estetickou hodnotou krajiny je vyjádřen subjektivní pocit pozorovatele, vztažený k objektivním vlastnostem krajiny, jakými jsou přírodní a kulturní hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině. **Hodnotou krajinného rázu** je znak krajinného rázu, jenž má v rámci procesu hodnocení pozitivní význam. **Charakteristiku krajinného rázu** vnímáme jako přírodní, kulturní a historické charakteristiky, které se podílí na vzniku krajinného rázu. **Identita krajiny** je udávána spojením výrazného charakteru krajiny s dosud viditelnými známkami jejího kulturního a historického vývoje. **Krajinný obraz** je chápán jako vizuálně vnímaný obraz uspořádání prostorových forem a hmot krajinných složek, kterými jsou například terén, vegetační kryt, vodstvo, zástavba apod. **Prostorovými vztahy krajinné scény** jsou vyjádřeny vztahy, ať už horizontální, vertikální či jiné, mezi jednotlivými formami a hmotami krajinných složek v krajinné scéně (Vorel, 1999a; Vorel, 1999b).

Ačkoliv by se mohlo zdát, že metodika obsahuje pojmy nelehko kvantifikovatelné a víceméně povahy subjektivní, jejím rysem je naopak velká snaha o objektivizaci. Z pohledu této metodiky je tedy třeba vnímat, že je krajinný ráz vyjádřen přítomností znaků přírodní, kulturní a historické charakteristiky (podložené § 12 zákona č. 114/1992 Sb.) a dále vizuálním uplatněním znaků a jevů jednotlivých charakteristik v prostorovém uspořádání složek krajiny v oblastech a místech krajinného rázu, v tzv. krajinné scéně. Tuto skutečnost vyjadřuje metoda prostorové a charakterové diferenciací území, která je představena ve studii zpracované již v roce 2004 pod názvem „Metodický postup posouzení vlivu na navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz“ (dále jen Metodika), (Vorel a kol., 2004).

Bez pochyby je tento metodický postup důležitým dokumentem, neboť byl do značné míry jeho obsah užít jako podkladový materiál pro vytvoření „Studie vyhodnocení krajinného rázu na území Středočeského kraje“ a zejména pro postup hodnocení krajinného rázu v této studii uvedené (dále jen Studie), (Atelier V, 2008; Atelier V, 2009).

Postup hodnocení krajinného rázu je v Metodice rozčleněn do procesu tří etap, v rámci nichž je dán prostor k řešení jednotlivých dílčích problematik a které se v mnohém velmi podobají metodickému postupu preventivního hodnocení krajinného rázu od autorů R. Bukáčka a P. Matějky z roku 2006. Významným rozdílem je však skutečnost, že autorův přístup k hodnocení nejen v Metodice, ale i jiných studiích nabývá charakteru aktuálního, nikoliv preventivního. Řeší tedy posuzování vlivu konkrétních záměrů navrhovaných staveb, činností nebo změn využití krajiny na krajinný ráz.

- 1) Vymezení hodnoceného území resp. dotčeného krajinného prostoru (dále jen DoKP), čehož je docíleno rozbořem navrhovaného záměru stavby nebo využití území z hlediska možných fyzických a vizuálních vlivů na krajinný ráz v místě DoKP, které bylo určeno pomocí okruhu potenciální viditelnosti a vizuálních bariér.

V souvislosti s vymezováním oblastí krajinného rázu se považují za důležité dva pohledy na situaci, a to **uvnitř oblasti**, kde se sledují vnitřní vizuální projevy a prostorové skladby, konfigurace složek a prvků vytvářejících prostorové charakteristiky a dále **vně oblasti**, jejíž podstatou jsou vnější pohledové projevy okolních oblastí, průhledy, otevřenost a ohraničení vizuálními horizonty.

- 2) Hodnocení sloužící k vymezení oblastí a místa krajinného rázu. Pro oblasti krajinného rázu se volí obecná charakteristika širšího území včetně zařazení do krajinných souvislostí, jakými jsou např. biogeografie, geomorfologie, vegetační kryt, kultura, osídlení apod. Pro místa krajinného rázu je však třeba zvolit podrobnější identifikaci znaků přírodní, kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu. Z hlediska hodnocení jde totiž o nejmenší prostory, jejichž znakem je významná soustředěnost přírodních, krajinářsko-estetických, kulturně-historických či architektonických hodnot. Uvedené charakteristiky se následně klasifikují pro každé zvolené místo krajinného rázu v rámci DoKP zvlášť. Podle Vorla (2009) na podkladě krajinářského hodnocení přichází Studie s informací, že MKR nemusí nutně vždy pokrývat celé hodnocené území, ale jen charakterově cenná území. Často se v takovém případě jedná o esteticky atraktivní krajinu, v níž se setkáme jen s minimálním výskytem faktorů rušících krajinou scénu.

Jakmile dojde k identifikaci takových znaků krajinného rázu, je zapotřebí určit jejich významnost, tedy podíl určitého znaku či hodnoty v celkovém výrazu krajiny a také jejich cennost. U znaku či hodnoty je v tomto případě stanovena významnost třemi stupni jako **zásadní, spoluurčující a doplňující**. Pro určení jejich cennosti se používají při klasifikaci opět tři stupně, v rámci kterých lze označit znaky či hodnoty krajinného rázu v dané oblasti jako **jedinečné, význačné** nebo **běžné**.

- 3) Posuzování zásahu do krajinného rázu, jehož podstatou je zhodnocení míry změn, s jakými by mohl mít návrh záměru stavby nebo využití území vliv na identifikované znaky a hodnoty dané lokality a následné stanovení únosnosti změn, způsobených navrhovaným záměrem vůči dané lokalitě.

Je jednoznačné, že identifikované znaky a hodnoty krajinného rázu mohou nabývat **pozitivního, neutrálního** či **negativního** rozměru. Stejně takovými rozměry se však mohou vyznačovat i zásahy do krajinného rázu v podobě návrhů záměrů staveb nebo využití území. V tomto ohledu je nasnadě, že míru změn resp. zásahů do krajinného rázu je třeba hodnotit zejména u takových zásahů, které ať už oblast či místo krajinného rázu mohou poznamenat negativně, rušivě či dokonce degradačně. Pro označení míry takového zásahu do krajinného rázu se uvádí klasifikace o pěti stupních, kterými jsou zásah **žádný, slabý, středně silný, silný** a **stírající**.

3.5.4 Principy hodnocení v metodikách evropských zemí

Neustávající změny a tlaky na krajiny přináší riziko trvalé ztráty jejich estetických, přírodních, kulturních i jiných hodnot. Tento problém se týká každého místa na Zemi a zejména pak těch, kde existuje vysoký podíl člověkem pozměněných krajin, tzv. kulturních krajin. Je proto důležité, že se s časem postupně začalo zvyšovat povědomí o tom, že je péče o krajinu nezbytná a že by bylo vhodné, aby měla ucelenější formu a závažnější charakter. Z tohoto důvodu začaly v rámci celé Evropy vznikat mnohé projekty, které řeší nejrůznější přístupy k problematikám krajinného plánování, hodnocení krajinného rázu, formulování obecných krajinných politik i tvorby konkrétních územních plánů. Jedním z takovýchto projektů je ELCAI (European Landscape Character Assessment Initiative), jehož úkolem je mimo jiné také vytvoření celoevropské klasifikace v závislosti na srovnání národních

metodik hodnocení krajinného rázu (Lipský, Romportl, 2007).

Několik států Evropy má pro možnost hodnocení krajiny, krajinného rázu a jeho ochrany vypracované komplexní typologie krajiny resp. kulturní krajiny na svém území. V zásadě se týkají téhož, ale jednotlivé metodiky jsou mnohdy ve své struktuře výrazně odlišné.

Pravděpodobně nejpodrobnější metodika hodnocení krajinného rázu byla zpracována v Rakousku. Její systém se vyznačuje šesti hierarchickými stupni, jež vymezují oblasti a typy krajiny. Tohoto vymezení však bylo dosaženo postupně za pomoci několika charakteristik. Prvotní je primární struktura krajiny, do níž řadíme georeliéf, reliéf, podnebí, půdu a přirozenou vegetaci. Navazujícími charakteristikami jsou sekundární makrostruktury, zahrnující základní kategorie využití půdy včetně plošných a liniových prvků a dále sekundární mikrostruktury, které obvykle řeší krajinnou mozaiku, typy sídel či pozůstatky starých způsobů využívání krajiny. Pro ještě lepší zařazení krajiny a tedy její snazší rozčlenění se dále využívá poznatků o krajině z hlediska jejích historických, politických a etnických znaků, změn ve využívání půdy, tendenci vývoje demografickém či technologickém apod.

Základ hodnocení krajinného rázu Německa, i jeho spolkových republik, je tvořen klasifikací přírodních krajin, zpracovanou autory Meynenem a Schmithüsenem. Kromě této klasifikace se zde využívá také typů krajinných regionů, jejichž vymezení bylo v celém území uskutečněno za pomoci 855 individuálních krajinných jednotek. Takto vymezené regiony byly společně s danými charakteristikami krajinných jednotek a doplňujícími informacemi o přírodních hodnotách, využití půdy či výskytu určitých druhů organismů a jejich ochraně poměrně nedávno zpracovány do mapové podoby (Lipský, 2005).

V tomto případě se však nejedná o typologii současné krajiny. Pro některé spolkové republiky proto pak ještě existují určité krajinné programy (např. Krajinný program spolkové země Brandenburska či Saska-Anhaltska), jejichž cílem je monitorování případných změn přírodních i kulturních krajin, struktur jejich využívání, podnebí, stavu ovzduší, výskytu druhů a společenstev. Zaznamenávání těchto údajů poskytuje informace o současném stavu krajiny, což slouží pro registraci a hodnocení změn, čehož následně mohou využívat zejména orgány plánování a ochrany přírody (Lipský, Romportl, 2007).

Metody hodnocení krajinného rázu na území Francie lze specifikovat spíše jako regionalizaci. V tomto smyslu se jedná o činnost směřující k vymezování regionů na základě vizuálního aspektu krajinné scenérie, na jejím estetickém vnímání a individuálnosti

jednotlivých krajin. U těch krajin, které se vyznačují shodami ve tvarech reliéfu, vegetaci, způsobech využívání daných krajin či jejich architektuře pak můžeme říci, že jsou vizuálně prostorově homogenní. Způsob tohoto vymezení se provádí prostřednictvím terénního výzkumu, a to jak na lokální, tak na regionální úrovni. Výsledky se poté obvykle zakreslují do map v měřítkách 1:100 000 či 1:25 000.

Systém hodnocení krajinného rázu Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku je velmi dobře propracovaný, ale je rozčleněn do čtyř metodik s poněkud odlišnými přístupy. Je tomu tak s ohledem na rozdělení Spojeného království do čtyř zemí, kterými jsou Anglie, Skotsko, Wales a Severní Irsko. Ačkoliv si každá z těchto zemí hájí určitou rozdílnost v metodikách hodnocení krajinného rázu, mají orgány ochrany přírody a krajiny Anglie (Countryside Agency) a Skotska (Natural Heritage) podobnou myšlenku, týkající se územního plánování. Toto společné pojetí zajistilo nejen vznik koncepce ochrany krajinného rázu, která se stala nedílnou součástí procesu územního plánování, ale také metody hodnocení krajinného rázu (Landscape Character Assessment: Guidance for England and Scotland) společné pro obě země. Countryside Agency ve spolupráci s dalšími organizacemi poté zpracovala mapu charakteru krajiny (The Character of England Map), vymezující v rámci Anglie 159 jedinečných oblastí krajinného rázu a pro Skotsko až 3 967 takovýchto oblastí. Jejich sloučením došlo ke vzniku 366 typů krajinného rázu, které jsou začleněny do národní krajinné typologie. Vymezení krajinných typů se v tomto případě obvykle provádí zjišťováním informací o biofyzikálních a kulturních charakteristikách krajiny a výsledky bývají zpracovány do mapové podoby prostřednictvím geografického informačního systému, tzv. GIS (Demková, 2009).

Ve Walesu se zpracovávají výsledky hodnocení krajinného rázu podobným způsobem jen s tím rozdílem, že je k tomu využíváno programu LANDMAP (Salašová, 2005).

V hodnocení krajinného rázu Dánska hraje neopomenutelnou roli sousední ostrov Velká Británie. Převážně z jejich zkušeností s krajinou totiž dánská metoda hodnocení vychází. Je tomu tak i z hlediska zpracovávání výsledků, k čemuž právě i zde značně přispívá znalost práce v prostředí GIS. Systém hodnocení se v rámci této metody hodnocení opírá o rozlišení na tři hierarchické úrovně, kterými jsou úroveň národní, regionální a lokální. Základními posuzovanými prvky jsou přírodní krajinné typy, jež jsou tvořeny reliéfem, půdou a vegetací. Jejich sloučením dochází ke vzniku tzv. biofyzikálních regionů, v nichž se následně klasifikují také kulturní a estetická kritéria. Ke kulturním znakům řadíme například využití půdy, vývoj kulturní krajiny sledovaný v čase za pomoci starých mapových podkladů,

historii, architekturu a ve smyslu estetických znaků pak jde zejména o vizuální analýzu, závislou na průzkumu v terénu (Lipský, 2005).

Také v Norsku je metoda hodnocení krajinného rázu založena na systému hierarchických úrovní. Vymezuje se zde 45 krajinných regionů a 444 subregionů, jež jsou ještě dále členěny do krajinných areálů. To vše je součástí regionálních GIS, které se pro potřeby územního plánování užívají na úrovni okresů a obcí. Cílem metody je vyhodnocení krajinných složek, k nimž patří geologické podloží, reliéf, vegetace, zemědělská půda, stavby včetně infrastruktury a povrchové vody (Lipský, Romportl, 2007).

Podobně jako v případě Dánska se i v metodě hodnocení krajinného rázu Holandska určují typy krajín. Rozděleny jsou na tomto území do 9 hlavních krajinných typů, 16 subtypů a 11 individuálních krajín. Základem tohoto vymezení je zjišťování informací o půdně-geografických faktorech neboli činitelích, o kterých se lze podrobněji dočíst v již vytvořené Národní typologii hlavních holandských krajín (Lipský, 2005).

Z výše uvedené analýzy metod hodnocení krajinného rázu některých států Evropy vyplývá, s jakými rozdíly se v této problematice můžeme setkat. Odlišnost spočívá nejen v tom, jaké podklady a databáze do procesu hodnocení vstupují, ale také v přístupech k samotnému hodnocení. Od individuálního chápání pojmu krajinný ráz, využití mnoha charakteristik přírodní i kulturní krajiny a její přeměny až po vizuálně-estetický vliv na člověka a výslednou metodu hodnocení mohou mít jednotlivé přístupy v podstatě nejednotný charakter (Demková, 2009).

4. METODICKÝ POSTUP

Metodický postup analýzy a vyhodnocení krajinného rázu ve zvolené oblasti obce Klecany a přilehlého okolí má charakter preventivního hodnocení. K cílům preventivní formy hodnocení krajinného rázu patří přírodní, kulturní a historická charakteristika území a nalezení znaků utvářejících ráz krajiny, následované identifikací a klasifikací. Znaky s pozitivním projevem jsou nositeli typického charakteru hodnotných krajinných scenérií a vytváří hodnotné krajinné obrazy. Je ale samozřejmé, že tyto znaky vytváří určitý charakter krajiny i tehdy, projevují-li se v daném území negativně. V takovém případě je však potřeba vynasnažit se podle Bukáčka (2009) o eliminování všeho, co kvalitu hodnoty krajiny snižuje. Po zpracování přichází proces stanovení principů ochranných opatření a ochrany krajinného rázu, jakou to které území vyžaduje.

Pro zpracování stěžejní části tohoto hodnocení bylo využito obsahu dvou základních odborných textů, jejichž hlavním řešitelem a vedoucím autorského kolektivu je Doc. Ing. Arch. Ivan Vorel, CSc. První zmíněný text, zpracovaný v roce 2004, nese název „Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz“. Jedná se víceméně o ucelený návod, jak posoudit zásah záměru do krajinného rázu a jak nejvhodněji postupovat při procesu prostorové a charakterové diferenciaci území v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Druhým odborným textem, který kolektiv autorů zpracovával v letech 2007 - 2009 z důvodu širokého objemu dat ve dvou etapách, je „Studie vyhodnocení krajinného rázu na území Středočeského kraje“. Za podstatou vzniku této studie stála potřeba identifikace a definování přírodní, kulturní a historické charakteristiky krajiny Středočeského kraje a obcí v něm takovým způsobem, aby bylo možné docílit nejen koordinace s územními analytickými podklady (ÚAP) kraje a obcí daného území, ale do jisté míry také souladu s Evropskou úmluvou o krajině.

Pro zpracování závěrečné části diplomové práce, představované stanovením principů ochrany, byla podkladem souborná publikace s názvem „Krajinný ráz“ zpracovaná v roce 2003 Igorem Míchalem a Jiřím Löwem.

4.1 Vymezení a charakteristika hodnoceného území

Při hodnocení krajinného rázu je vymezení a obecná charakteristika zájmového území za pomoci náležitých podkladů prvním krokem. Ten je podstatný pro možnost utvoření

celkového obrazu a pohledu jak na zvolené území, tak i na širší okolí. Vhodnými podklady, které jsem ve své práci využila, byla nejrůznější mapová zpracování daného území od historických map, leteckých snímků v ortofotomapách, map funkčního využití území až po tematické mapy obsažené v Atlasu krajiny České republiky (reliéf, klima, vodstvo, půdu, přítomné rostlinstvo a živočišstvo), doplněné o strukturu osídlení a historické vazby.

Podle názvu práce by se mohlo zdát, že je proces hodnocení krajinného rázu v této práci situován stěžejně především do obce Klecany. Pro vymezení míst krajinného rázu jsem však nejen na základě terénního šetření rozšířila zájmové území do širšího prstence dále za hranice tohoto katastru. Je to z toho důvodu, že jednotlivá místa krajinného rázu v obci Klecany přesahují katastrální hranice a jsou součástí širšího okolí.

Obecná charakteristika se dotýká popisu geografické polohy, administrativního členění území a prvků jeho přírodní, kulturní a historické charakteristiky. Z pohledu přírodní charakteristiky je tak objasněna situace územních poměrů geomorfologického členění, geologického podloží a poměrů půdních, hydrologických a klimatických. Dále zahrnuje informace o funkčním využití krajiny včetně určení vegetačního pokryvu. V rámci kulturní a historické charakteristiky je řešen vývoj krajiny daného území od svého počátku do současnosti. Ten je doplněn i o vývoj zdejšího osídlení spojeného s etapami významnějších proměn v krajině. Doložena je zde také ochrana krajiny a některých místních památek.

4.2 Prostorová diferenciacie hodnoceného území na místa krajinného rázu

Oblast krajinného rázu byla převzata ze „Studie vyhodnocení krajinného rázu na území Středočeského kraje“ (Vorel a kol., 2009).

Prostorovou diferenciací na místa krajinného rázu (MKR) je myšleno rozlišení na taková území, která se vyznačují vizuálně vnímatelným a zřetelně vymezeným prostorem krajiny s výrazně stejnorodým charakterem. Stejnorodost charakteru krajiny určitého místa krajinného rázu se kromě výše popsaného principu opírá o stanovení obecných rysů rázu krajiny, které v něm nalezneme. V hodnoceném území jsem vymezovala místa krajinného rázu dle podkladových tematických map, odborných publikací i v samotném terénu na základě těchto rysů:

- Specifické tvary reliéfu (svahy, údolí, říční nivy, plošiny, ostré a zaoblené tvary)
- Rozpětí nadmořských výšek v metrech

- Geologické podloží podílející se na tvorbě krajinného rázu
- Půdní poměry (půdní typy, půdní druhy, úrodnost)
- Hydrologické prvky (vodní toky, rybníky, mokřady, břehová vegetace)
- Klimatické poměry (zejména pokud jsou příčinou osídlení a způsobu určitého využití krajiny)
- Vegetační pokryv (lesní vegetační stupeň, výskyt typických druhů rostlin)
- Funkční využití krajiny (plochy s rozdílným využitím - orná půda, lesní porost, louky a pastviny, trvalé travní plochy, vodní plochy a toky, zastavěné plochy, plochy technické a dopravní infrastruktury, plochy průmyslové aj.)
- Urbanistická struktura (stavby obytné, hospodářské, veřejné - obecní úřad, škola)
- Objekty kulturního, historického a duchovního významu (kostely, bývalé tvrze, zámky, kaple, zvoničky, památníky)
- Rekreační oblasti (chatové, zahrádkářské kolonie)
- Liniové prvky přírodního i antropogenního charakteru (liniová zeleň, biokoridory, vodní toky, komunikace, železnice, vzdušná vedení VN aj.)
- Otevřenost či uzavřenost krajinné scenérie (dána bariérami ve výhledu)
- Negativnost jevů v krajině (těžba, skládky, průmyslové areály, letiště)

4.2.1 Terénní šetření

V procesu hodnocení krajinného rázu se vedle nejrůznějších mapových podkladů a dalších zdrojů využívá také průzkumu v samotném terénu zájmového území. Cílem takového terénního šetření je nejen upřesnění vymezených hranic jednotlivých míst krajinného rázu, ale zejména pak sběr dat, nejčastěji prováděn vizuální formou, fotoaparátem a ručním zápisem. Těmito daty je myšlena příprava pro popis charakteru vizuálně ohraničených územních prostorů a nalézání přírodních, kulturních i historických znaků krajinného rázu daného místa. Dále jsou doplněny informací o jejich významu v souvislosti s projevem, jakým v krajině disponují. O estetických hodnotách nalezených prvků a znaků v krajině jednotlivých míst pak podávají nejvěrohodnější výpovědi v nich pořízené fotografie.

K popisu charakterů územních prostorů a nalézání jednotlivých znaků krajinného rázu jsem v terénu používala jak turistickou mapu 1:50 000, tak také předem vytištěnou ortofotomapu zobrazující hodnocené území. Fotografické snímky byly pořízeny fotoaparátem typu FUJIFILM Finepix S1000.

4.3 Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu hodnoceného území

Nejdůležitější vyjádření, v nichž hledáme a určujeme jednotlivé znaky krajinného rázu, jsou tvořena přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, estetickou atraktivností krajinné scény, harmonií prostorových vztahů a harmonií měřítka. Podrobnou analýzou získáme hledané znaky dílčích charakteristik a k vyhodnocení nás dovede přidání vlastností těmto znakům a jejich následná klasifikace. Ta spočívá v určení významu, cennosti a celkového projevu daného znaku ve vztahu ke krajinnému rázu zvoleného území. Pro každé místo krajinného rázu se také zpracuje přehledná tabulka s uvedenými vlastnostmi vyjadřujícími jejich podíl na utváření typické krajiny toho kterého místa krajinného rázu (MKR).

V rámci identifikace znaků a hodnot krajinného rázu jsem jako podklad využila také tabulky a informací zpracovaných autory Studie pro vyhodnocení ObKR Kladensko. V návaznosti na provedení detailnějšího vymezení menších segmentů krajiny ve zvoleném území bylo nutné zpracovat podrobnější specifikaci přítomných znaků a hodnot udávajících charakter krajinného rázu.

Práce se nezabývá hodnocením krajinného rázu v zastavěném území.

Znak krajinného rázu z hlediska **významu** může být:

1. **Zásadní** - je rozhodující pro charakter krajiny a určuje krajinný ráz nejčastěji prostřednictvím tvaru reliéfu, krajinné mozaiky, krajinné dominanty, symbolického významu území apod.
2. **Spoluurčující** - dotváří krajinný ráz a společně se zásadními znaky utváří celkový obraz krajiny prostřednictvím funkčního využití krajiny, výškové členitosti, liniových prvků, hydrologických prvků apod.
3. **Doplňující** - přítomnost takového znaku není pro celkový obraz krajiny tak podstatná, protože dotváří jemné prvky krajiny

Znak krajinného rázu z hlediska **cennosti** může být:

1. **Jedinečný** - určuje ojedinělost znaku v rámci oblasti, širšího území či dokonce státu často prostřednictvím symbolického významu místa, historické struktury v krajině, rozptýleného osídlení, památek UNESCO apod.
2. **Význačný** - určuje ojedinělost znaku v rámci daného regionu, nicméně pro širší

území může být znakem běžným

3. **Běžný** - všechny ostatní znaky, které z hlediska cennosti nelze zařadit ani do jedné z výše uvedených kategorií

Znak krajinného rázu z hlediska celkového **projevu** může být:

1. **Pozitivní** - znak se kladně projevuje na přírodní a estetické hodnotě krajinného rázu; někdy jej vyjadřuje pestrá mozaika krajinných struktur, prvky kulturní a historické charakteristiky, symbolický význam území či přírodních hodnot apod.
2. **Neutrální** - znak sice neposiluje přírodní ani estetické hodnoty krajinného rázu, ale nijak je nenarušuje ani nesnižuje
3. **Negativní** - znak se záporně projevuje na přírodní a estetické hodnotě krajinného rázu tím, že takovou hodnotu snižuje a narušuje i hodnoty působící v krajinném rázu pozitivním dojmem

4.4 Stanovení ochranných opatření z hlediska ochrany krajinného rázu

V návaznosti na charakteristiku území, identifikaci a klasifikaci znaků krajinného rázu byla navržena opatření a doporučení, jejichž úkolem je snaha o zachování a ochranu současných kvalit znaků a hodnot krajinného rázu.

4.4.1 Principy ochrany krajinného rázu využité v hodnoceném území

Stanovení úrovně ochrany jednotlivých územních prostorů (MKR) mnou zvoleného území bylo uskutečněno v návaznosti na klasifikaci identifikovaných znaků a hodnot krajinného rázu. Úroveň ochrany, jakou krajina daných územních prostorů vyžaduje je dána tím, jak důležitou ty které hodnoty a znaky pro utváření krajinného rázu hrají roli. Čím vyššího stupně významu (zásadní, spoluurčující) a cennosti (jedinečnost, význačnost) nabývají, tím podstatnější je snaha o jejich zachování a minimalizaci zásahů do takové krajiny.

Podle autorů Míchala a Löwa (2003) hraje ve stanovení principů a míry ochrany krajinného rázu také důležitou roli kombinace zachovalosti krajinného rázu včetně náročnosti obnovy podstatných, ale nedochovaných znaků a hodnot a vhodnosti jeho ochrany z hlediska dalších dlouhodobých zájmů společnosti. Toto specifikum dalo vzniknout několika stupňům

ochrany krajinného rázu. Stupně ochrany jednotlivých míst krajinného rázu včetně informace, čím se který z nich vyznačuje, byly upraveny podle Mana (2007) a Nejedlé (2009). Jsou rozlišeny zóny krajinného rázu s:

- 1) **Nejvyšší ochranou KR (I. stupeň)** - Stupněm této ochrany je myšlena nutnost přísně chránit veškeré znaky a hodnoty určující význam pro krajinný ráz dané oblasti. Takovými jsou znaky a hodnoty s významem zásadním, spoluurčujícím i doplňujícím s pozitivním projevem. Ačkoliv se jedná o ochranu konzervační povahy, v níž je vyloučena jakákoliv nová výstavba, rekonstrukce stávajících staveb, komunikací a budování přírodních objektů s ohledem na snahu o zvyšování biodiverzity jsou přípustné. Tento stupeň ochrany hájí přírodní krajiny, přírodě blízké krajiny i krajiny harmonické, chráněné zákonem o ochraně přírody a krajiny nebo zákonem o státní památkové péči. Spadají sem PP a nejprísněji chráněné části NP a CHKO s převahou přírodních hodnot.
- 2) **Vysokou ochranou KR (II. stupeň)** - Stupeň této ochrany zohledňuje především nutnost přísně chránit znaky a hodnoty se zásadním a spoluurčujícím významem pro krajinný ráz dané oblasti a s pozitivním projevem. Některé doplňující znaky a hodnoty lze opomenout, nicméně je v tomto případě nezbytné vnímat, že vysokou ochranu krajinného rázu vyžadují také krajinné a sídlení památkové zóny včetně ochranných pásem kulturních památek. Tento stupeň ochrany patří přírodě blízkým krajinám se zachovanou potenciálně přirozenou vegetací, v níž značně převažují původní druhy, dále krajinám pozměněným s přítomností zachovaných historických krajinných struktur a prvků a také pro krajinný ráz velmi cenným kulturním krajinám. I v tomto stupni ochrany mají své místo PP, z NP a CHKO pak ale spíše jen jejich okrajové části a dále také registrované VKP.
- 3) **Nadprůměrnou ochranou KR (III. stupeň)** - Stupněm této ochrany je míněna nutnost přísně chránit pouze znaky a hodnoty s významem zásadním pro krajinný ráz dané oblasti a s pozitivním projevem. Tvorba krajiny se zde vyznačuje rovnovážným stavem s ochranou jejích dochovaných hodnot, neboť se jedná především o oblasti s převážně dochovaným krajinným rázem. Znamená to, že na těchto plochách nepůsobí výraznější rušivé vlivy, neboť jsou ve vzájemné harmonii. Takto se

projevují také krajiny s přítomností tradičního folklóru (architektura, způsob života aj.). Stupeň ochrany se zde týká zejména pozměněných krajin s rozptýleným osídlením a pestrou mozaikou malých sídel, v nichž se často nachází trvalé travní porosty (louky, pastviny), pole, trvalé kultury, lesy a rozptýlená zeleň (remízky, meze, solitérní stromy). V tomto případě ochranu zajišťuje orgán ochrany přírody s ohledem na zájmy konkrétních území, jež často vyplývají ze zákona o obcích či ze zákona o územním plánování a stavebním řádu.

- 4) **Základní ochranou KR (IV. stupeň)** - O stupni této ochrany ze zákona rozhoduje orgán ochrany přírody. Ten je nucen stanovit u znaků a hodnot se zásadním významem pro krajinný ráz dané oblasti celospolečenské minimum ochrany, které bude vždy požadováno, avšak nikdy překračováno. Téměř vždy se v tomto ohledu vychází z územních plánů, v nichž lze nalézt lokality s možnou výstavbou. Protože ta však musí být vždy v souladu s krajinou a krajinným rázem, musí územní plány obsahovat velmi podrobné limity a regulativy, bez jejichž dodržování stavební úřady nemohou vydávat stavební povolení. Nad ochranou krajinného rázu zde zcela převažuje jeho tvorba a některé spoluurčující znaky a hodnoty lze v tomto případě opomenout, neboť společně s dalšími chráněnými prvky víceméně už jen spíše poskytují větší množství příležitostí pro realizování tvorby krajinného rázu. Tato ochrana se tedy týká především výrazně pozměněných krajin a krajin s rozsáhlými plochami orné půdy, v nichž jsou plošně rozsáhlé monokultury, ale rozptýlená zeleň zaujímá jen malý podíl. Spadají sem také krajiny využívané jako rekreační oblasti.
- 5) **Bez ochrany KR (V. stupeň)** - Tento nejnižší stupeň ochrany nalezneme na území, na kterých buď není krajinný ráz dochovaný vůbec či je z jiných obecně přijatých celospolečenských hledisek nutné změnit je. Patří k nim území zasažená těžební a průmyslovou činností, přítomností dopravních uzlů a krajiny zdevastované. Lze říci, že ochrana krajinného rázu je v těchto územích zbytečná, čemuž odpovídá naprostá převaha zcela nezávislé tvorby nové krajiny. Jedinou výjimku zde tvoří pouze izolované a vzácně dochované prvky krajiny. To znamená, že ochraně v tomto případě nepodléhá ráz celé krajiny, nýbrž jen konkrétní, přírodě cenná stanoviště.

Ačkoliv zde nebyla detailně řešena situace uvnitř sídel, ale především v prostoru zvenčí, byl obdobný vzorec využit pro každé mnou zvolené místo krajinného rázu. S ohledem na poměrně velké rozlohy většiny vymezených MKR však bylo u některých z nich nutné vyčlenit určité lokality, vyžadující jiný stupeň ochrany než zbývající části daného MKR.

4.4.2 Ochrana krajinného rázu v územních plánech

V platných územních plánech obcí, které jsou součástí řešeného území, byla vyhodnocena ochrana krajinného rázu. Zkoumány byly zejména kapitoly „Koncepce rozvoje území, ochrany a rozvoje hodnot území“ a „Koncepce uspořádání krajiny“, místy doplněné „Podmínkami pro využití ploch s rozdílným způsobem využití“, které jsou vždy přítomné v textové části územních plánů. Poněkud problematickým se zde jeví skutečnost, že v současné době nejsou zpracovány územní plány všech dotčených měst a obcí.

4.5 Zpracování výstupů hodnocení krajinného rázu v počítačovém prostředí

Pro větší přehlednost mapových výstupů jsem využila počítačového prostředí geografického informačního systému tzv. GIS, konkrétně programu ArcGIS 9.3. Ten v závislosti na mnoha operacích, spočívajících mimo jiné také v prostorových a atributových analýzách, umožňuje vytvářet nejrůznější mapové výstupy nejen informativního charakteru. Do ArcGIS 9.3. lze vkládat i data, která ještě do digitální podoby převedena nebyla. S nimi pak ale bývá práce časově náročnější, neboť se mapy v analogové podobě následně upravě digitalizací, georeferencí a vektorizací (vyjádření geometrie prostorových objektů bodových, liniových a plošných tzv. „obkreslováním“) nevyhnou.

Od Českého úřadu zeměměřického a katastrálního jsem získala soubor leteckých snímků (ortofotomapy či ortofota), zobrazujících zájmové území, zpracovaných v běžném rastrovém formátu TIFF (tagged image file format). Nad ortofoty jsem vytvořila k tématu vektorové vrstvy ve formátu shapefile v programu ArcCatalog (součást ArcGIS 9.3.), které jsem následně uložila do geodatabáze. Odsud je pak přes funkci Add data, podobně jako u ortofotomap, vektorová vrstva snadno vložitelná přímo do pracovního prostředí ArcMap. Zde je nad ortofoty prostřednictvím funkce Create New Feature vytvořena konkrétní vrstva s konkrétní atributovou tabulkou. Do této tabulky jsou přidány vlastnosti či informace, které má vrstva zachycovat a poskytovat. Dle přidanych vlastností jimi poté na leteckých snímcích

lze nejen vyobrazit hranice zájmového území a jeho rozdělení na místa krajinného rázu (MKR A-F), ale také zakreslit vymezení zón jejich ochrany. Takto vytvořené vrstvy jsou následně vyexportovány a jako informativní mapy jsou považovány za jeden z výstupních prvků této práce. Týkají se dílčích problematik, jež v mnohém odpovídají charakteristikám jednotlivých míst krajinného rázu, zapracovaným do textu 6. kapitoly a informují o udělených stupních ochrany, popsanych v textu 7. kapitoly. Řeší dále například vymezení katastrálních území a obcí zasahujících do hodnoceného území, funkční využití ploch, přítomnost prvků tvořících ÚSES či geologické podloží a půdní typy.

Exportované mapové výstupy jsou uvedeny v závěrečné části diplomové práce v podobě příloh č. 1 - 8.

4.6 Přehled mapových podkladů

Při zpracovávání hodnocení krajinného rázu v oblasti obce Klecany jsem plně využívala těchto podkladů:

- Mapový server AOPK ČR, 2013: MapoMat (0.2.01). Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha, online: <http://mapy.nature.cz>, cit. 30.3.2013.
- Národní geoportál INSPIRE, 2013: ArcGIS CENIA. Česká informační agentura životního prostředí. Praha, online: <http://www.geoportal.gov.cz/ArcGIS/services>, cit. 30.3.2013.
- Data ZABAGED. Digitální geografický model území ČR v měřítku 1:10 000. ČÚZK, Praha, 2011.
- Ortofotomapy ČR v měřítku 1:10 000: mapové listy KRAV53-58, KRAV63-68, KRAV73-78, KRAV 83-88. ČÚZK, Praha, 2011.

5. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ

Obecná charakteristika území, jemuž je věnováno hodnocení krajinného rázu, zahrnuje informace o geografické poloze včetně administrativního členění. Podstatnými složkami fyzickogeografické charakteristiky jsou geomorfologie, pedologie, hydrologie a další. Nedílnou součástí tvoří historie vzniku sídel, mnohdy úzce spjata s údaji o obyvatelstvu a v neposlední řadě také obecné poznatky o ochraně přírody v tomto území.

5.1 Geografická poloha

Hodnocené území, jehož rozloha činí přibližně 44 km², se nachází v těsné blízkosti hlavního města Prahy. Jeho nejjižnější část se severu administrativní hranice hlavního města opravdu téměř dotýká a vzdušnou čarou je pak od nejsevernějšího bodu vzdálená necelých 9 km. Na základě podobné vzdálenosti i mezi východem a západem tohoto území lze říci, že se jedná o určitý okruh zvolený v zázemí Pražské aglomerace, která je nejen v poslední době hojně spojována s procesem suburbanizace. Z velké části totiž jde o značně osídlovanou oblast dnešní doby a tak na mnoha doposud nezastavěných pozemcích začínají vyrůstat nové stavby, ať už bytové nebo průmyslové. Tím samozřejmě dochází k silným přeměnám původního využití zdejších ploch a jejich možné provázanosti se změnami v hodnotách krajinného rázu. Plocha celého území se vyznačuje zvlněným povrchem v rozmezí 170 - 310 m n. m., přičemž se víceméně zdvihá JZ - SV směrem. Jedinou výjimkou je levý břeh, kde je z důvodu klesání vrstevnic do údolí Vltavy situace opačná. V mapách můžeme zvolené území snadno nalézt v rozmezí souřadnic 50°09'41'' - 50°12'44'' zeměpisné šířky a 14°20'30'' - 14°27'18'' zeměpisné délky.

Celým západním úsekem tohoto území prochází řeka Vltava, která je vlastně jediným omezením z hlediska jinak relativně snadné dostupnosti. Při snaze dostat se z jednoho břehu na druhý komplikuje situaci v podstatě neexistující přemostění. Pro pěší a cyklisty jsou zde k dispozici dva z dvanácti vltavských přívozů a nově zrekonstruovaná lávka v Husinci u Řeže. Účastníci motorové dopravy jsou však nuceni využívat nejbližšího možného přemostění, a to buď v Praze či až v Kralupech nad Vltavou. Pro motorová vozidla se o poznání lépe dostupnější zdá být východní část zvoleného území, neboť jím v podobě dálnice D8 prochází významná spojnice hlavního města s městy na severu České republiky, jako jsou Teplice, Litoměřice či Ústí nad Labem vzdálené necelých 90 km. Podél této dálnice se

v posledních letech ve velké míře začala rozvíjet výstavba průmyslových ploch a skladových prostorů. To je sice výhodné z hlediska přínosu nových pracovních příležitostí, ale v rámci projevu těchto ploch v krajině a působení na krajinný ráz je vyzdvihován zejména jejich negativní výraz.

5.2 Administrativní členění

Celé zájmové území náleží v rámci České republiky Středočeskému kraji. Největší částí spadá do okresu Praha-východ, kde jej tvoří osm obcí a město Klecany. Pro všechny tyto je obcí s pověřeným úřadem Odolena Voda a společně s ní je jejich pověřenou obcí s rozšířenou působností Brandýs nad Labem - Stará Boleslav. Menší, západní část tohoto území, oddělená řekou Vltavou, spadá do okresu Praha-západ. Tvoří ji okrajově obec Úholičky a města Libčice nad Vltavou a Roztoky, které jsou jim zároveň obcí s pověřeným úřadem. Jejich pověřenou obcí s rozšířenou působností jsou zde Černošice. Ačkoliv malým, ale přesto nezanedbatelným úsekem zasahuje zájmové území na severu do katastrálního území Zlončice, tvořícího stejnojmennou obec. Ta jediná náleží okresu Mělník a její pověřenou obcí i obcí s rozšířenou působností jsou Kralupy nad Vltavou. Všechna tři jmenovaná města jsou společně s obcemi Vodochody a Zdiby tvořena větším počtem katastrálních území. Ostatní obce sestávají pouze z jediného katastrálního území, v rámci kterého však některé z nich mají větší počet částí obce (např. Husinec).

Podle Městské a obecní statistiky Českého statistického úřadu bylo k 31. 12. 2011 ve všech katastrálních územích zúčastněných na vymezení zájmového území, evidováno 23.112 bydlících obyvatel. Vzhledem k celkové rozloze těchto katastrálních území zabírajících 71,89 km², tvořila hustota zalidnění k tomuto datu 321,49 obyvatel na km², což je více než dvojnásobek hustoty obyvatel na km² v porovnání s celou Českou republikou. Budeme-li však mít na paměti, že rozloha zájmového území činí pouze necelých 44 km² (z celkových 71,89 km²), je jednoznačné, že přesný počet obyvatel včetně hustoty zalidnění není bez hlubší analýzy možné v tomto případě určit. V rámci údajů získaných z MOS ČSÚ ale určitě můžeme vycházet ze skutečnosti, že zájmovému území největším počtem obyvatel přispívají obce Zdiby, Husinec a města Klecany, Roztoky a Libčice nad Vltavou.

5.3 Fyzickogeografická charakteristika

V rámci fyzickogeografické charakteristiky zájmového území jsou zde zahrnuty jednotlivé dílčí problematiky, jimž se fyzická geografie věnuje a které bývají oblast od oblasti obvykle rozdílné. K takovým řadíme geomorfologické členění zájmového území včetně jeho geologického podloží a v souvislosti s pedologií pak také informace o přítomnosti určitého typu a druhu půdy. Opomenout nelze ani hydrologii daného území a podnebí, které je pro něj nejtypičtější a biogeografii. Pro studium a řešení problematiky hodnocení krajinného rázu jsou podstatné také údaje o místech zájmového území, jimž je věnována pozornost ochrany přírody a data o funkčním využití zdejší krajiny.

5.3.1 Geomorfologické členění

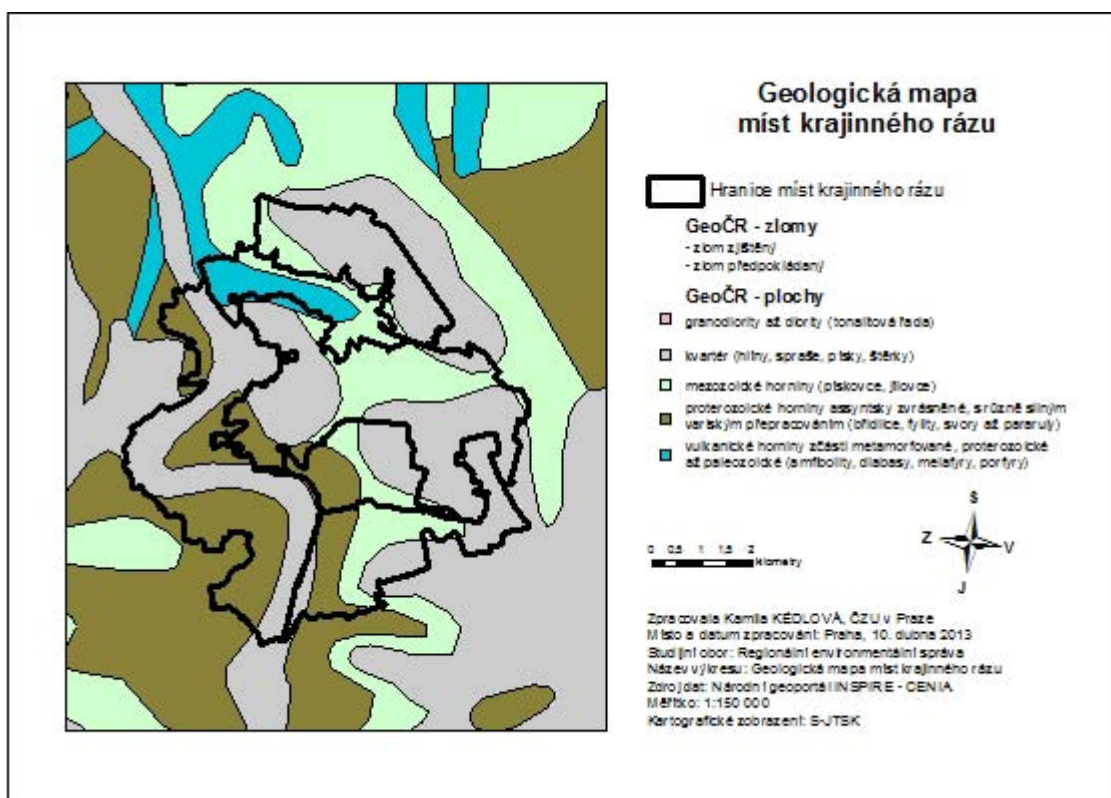
Celé zájmové území je z hlediska regionálně-geologického rozdělení součástí variské stavby Českého masivu, který zaujímá významné postavení v jedné ze dvou velkých geologických jednotek, zvané „hercynská mezevropa“. To mimo jiné vysvětluje, proč se při geomorfologickém členění ve spojení s Českým masivem hovoří o systému Hercynského pohoří, jehož je součástí. Nižšími jednotkami, do nichž v rámci Hercynského pohoří území spadá, je provincie Česká vysočina a dále Poberounská subprovincie a Česká tabule. Zejména západní část, kterou území v Poberounské subprovincii zaujímá, náleží Pražské plošině s nejvyšším vrcholem Na rovinách (435 m n. m.). Jihozápad území, kde se terén svažuje k Vltavě, je tvořen Křivoklátskou vrchovinou. Postupem dále na východ přechází reliéf v rámci České tabule do oblasti Středočeské tabule, v níž je dotvářen celkem Středolabské tabule s nejvyšším vrcholem Dílce (366 m n. m.) a Zdíbskou tabulí (Demek, 1987).

5.3.2 Geologické podloží

Z geologické mapy, vytvořené v rámci projektu pro Českou geologickou službu, lze vyčíst, jaké podloží se v zájmovém území nachází. Značnou část od středu území až po severovýchodní hranici tvoří především naváté sedimenty z období kvartéru, jimiž jsou spraše a sprašové hlíny. Toto období však bylo bohaté i na přínos splachových, říčních a svahových sedimentů. Všechny jsou v území přítomny, nicméně souvislejší plochu podloží tvoří zejména v oblasti obce Klíčany. Tyto sedimenty dále můžeme nalézt ve střední části

města Klecany a v místech vázaných na hydrologii po obou stranách řeky Vltavy a jejích přítocích. O poznání souvislejší plocha podloží drob a prachovců z období svrchního proterozoika se nachází na jihu a jihozápadě a lemují poměrně značnou část území vyšších poloh podél Vltavy až k obci Větrušice. Vyšší výběžky skal jsou v těchto místech tvořeny také žilnými křemennými diority a skály blíže středu zájmového území pak již spíše silicity nebo křemennými pískovci z období křída. Obce Větrušice a Máslovice propojuje Přírodní park Dolní Povltaví, který z velké části pokrývají vulkanoklastické jemnozrnné typy hornin, k jakým řadíme bazalty, bazaltandezity a tufy. Odsud pak východním směrem navazují na toto podloží hlubinné magmatity, které zde zastupují zejména granodiority, jež jsou místy lemovány zpevněnými sedimenty z období křída, a to spongilitickými slínovci a prachovci. Z období kvartéru zde ještě můžeme nalézt plochy antropogenních uloženin či vytěžených prostor, a to především v jižní části zájmového území při obou březích řeky Vltavy (Bokr, 2011).

Obr. č. 1 Geologická mapa míst krajinného rázu

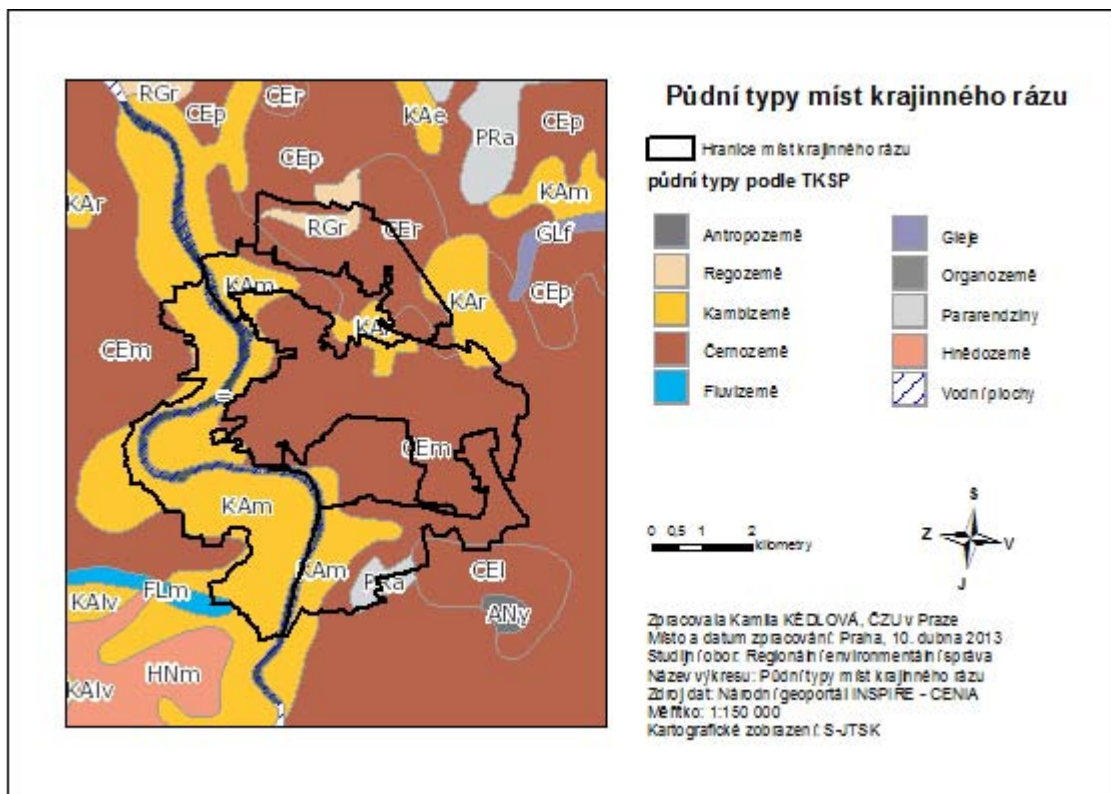

Zdroj: Národní geoportál INSPIRE - CENIA

5.3.3 Půdní poměry

Na převážné části území se vyskytují černozemě, tedy jedny z nejvíce zemědělsky efektivně využitelných půd. Vznikají procesy akumulace, přeměnou organických látek, mineralizace a humnovou humifikací, mezi nimiž vládne rovnováha. Bohužel neustálým zemědělským využíváním dochází u těchto půd ke zhoršení podmínek kondenzování humnových kyselin a půdy se následně částečně prosvětlují. Černozemě jsou v místech, kudy protékají vodní toky obklopeny hnědozeměmi, půdami illimerizovanými. Vznikají především na spraších, sprašových hlínách a místy na svahovinách. Při nevýrazné texturní odlišnosti dochází u těchto půd k oglejení a výraznou kultivací je možné zvýšit stupeň nasycení sorpčního komplexu bazickými kationy a neutralizovat tak půdní kyselost a zvyšovat kvalitu humusu.

Obr. č. 2 Půdní typy míst krajinného rázu

Zdroj: Národní geoportál INSPIRE - CENIA

Typově je značná část zájmového území dle využití země pokryta zemědělskou krajinou. Ty se však v bezprostřední blízkosti mnoha obcí a měst stávají podložím pro neustále se šířící proces suburbanizace či výstavby průmyslových budov a skladových

prostorů. Malou část severovýchodu, střed a téměř celý západ tohoto území podél obou břehů Vltavy až k obci Vodochody zaujímá krajina lesozemědělská až lesní, která se zde vyskytuje převážně na dystriických kambizemích a podzolech, vznikajících většinou na minerálně slabších matečných substrátech (křemence, droby, břidlice).

5.3.4 Hydrologické poměry

Celou západní částí zájmového území protéká řeka Vltava (430,2 km, 149,9 m³/s, 28 090 km²), známá jako největší vodní tok České republiky. Ačkoliv spadá do povodí Dolní Vltavy, nachází se téměř na jejím rozhraní s povodím Labe a zároveň také v úmoří Severního moře. V tomto úseku Vltava dosahuje výšky 174 m n. m. V roce 2002 byla tato oblast (část obce Klecany, zvaná Klecánky) silně postižena povodní, která obyvatelstvo doslova oddělila od zbylého území. Problematické bylo také obnovení jediné přímé možné cesty z Klecánek do Roztok u Prahy, jejíž funkci plnil přívoz.

V těchto místech ústí do Vltavy jeden z devíti pravostranných přítoků Přemyšlenský potok, jenž protéká plochou třech katastrálních území. Plocha povodí tohoto vodního toku je 5,716 km² a jeho délka činí 3,35 km. Voda z něj prochází třemi malými rybníčky a okolí toku zaujímá 10% zalesnění. Jižněji od Přemyšlenského potoka se nachází Drahaňský potok, u kterého lze část toku považovat za hranici mezi Prahou a Středočeským krajem a dále Čimický potok, který se do Vltavy vlévá už na území hlavního města. Oba zmíněné se však zájmového území dotýkají víceméně jen okrajově. Důležitějším pravostranným přítokem Vltavy je pak na severu území Máslovický potok, protékající mezi svahy Přírodní rezervace Máslovické stráně. Tento 4,5 km dlouhý tok je napájen třemi vodními zdroji a plocha jeho povodí činí 14,512 km². Z pěti levostranných přítoků je pro zvolené území nejhodnotnější Únětický potok, který do Vltavy ústí katastrálním územím Roztoky u Prahy. Ačkoliv katastrům protéká relativně malý úsek tohoto toku, jeho celková délka činí 13,5 km při ploše povodí 47,6 km².

Stojatých vod nalezneme v zájmovém území poměrně málo. Rybníčky větších ploch se nachází pouze ve třech katastrálních územích (Hoštice u Vodochod, Drasty a Přemyšlení). Rybník v Přemyšlení je věnován nepřetržitému výlovu rybáři. Díky svým nevelkým rozměrům, co do šíře i hloubky, v zimě téměř vždy zamrzají.

5.3.5 Klimatické poměry

Ačkoliv se zájmové území z hlediska geomorfologického členění nachází mezi Pražskou plošinou a Středolabskou tabulí, tedy celky s nejvyššími vrcholy Na rovinách (435 m n. m.) a Dílce (366 m n. m.) poměrně vysokými, převýšení samotného území se pohybuje v již zmíněném rozmezí 170 – 310 m n. m., což odpovídá ploché pahorkatině. Z výšky vrstevnic, která stoupá směrem JZ-SV téměř na celém území s výjimkou zaříznutého údolí Vltavy lze usoudit, že zdejší reliéf má sice závětrnou stranu, ale především stranu návětrnou.

Dle klimatických charakteristik, zpracovaných podle E. Quitta (1971) v Atlasu podnebí Česka, patří toto území k oblastem teplým (W2). Tabulka (Atlas podnebí Česka, 2007) představuje charakteristiky, jako jsou dny trvání sněhové pokrývky (40 – 50), průměrná červencová teplota (18 – 19°C), lednová teplota (-2 – - 3) počet letních dní (50 – 60), jasných dní (120 – 140), zatažených dní (40 – 50), počet dní s průměrnou teplotou 10°C a více (160 – 170) či počet dní se srážkami dosahujícími alespoň 1 mm aj.

Níže je uvedena tabulka č. 1 vytvořená na základě dat, získaných z Českého hydrometeorologického ústavu. Přestože nejbližší klimatologickou stanicí, sledující teplotu vzduchu jsou Ďáblice, použita byla data té klimatologické stanice, která jsou vhodnější pro aplikaci i vně městské zástavby. Z hlediska srážkového úhrnu a naměřených teplot vzduchu byla proto zvolena meteorologická stanice Praha-Ruzyně.

Tabulka č. 1 Průměrná teplota vzduchu a úhrn srážek meteorologické stanice Praha-Ruzyně za rok 2011

Měsíc	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Celkem
Tepl. vzduchu (°C)	-1,9	-2,1	4,8	11,6	14,2	17,8	16,7	18,5	15,8	8,7	3,1	3,2	9,2
Úhrn srážek (mm)	23,3	4,9	29,8	14,5	33,8	64,9	145,2	55,1	33,2	26,2	2,1	30,0	463,0

Tabulka č. 1 Průměrná teplota vzduchu a úhrn srážek meteorologické stanice Praha-Ruzyně za rok 2011

Zdroj: Měsíční přehledy pozorování [online]. Český hydrometeorologický ústav, 2008.

Dostupné z WWW: <http://portal.chmi.cz/portal/dt?portal_lang=cs&menu=JSPTabContainer/P4_Historicka_data/P4_1_Pocasi&last=false>.

5.3.6 Vegetační pokryv

Z hlediska biogeografického členění České republiky lze tuto oblast považovat za součást Českobrodského regionu, který je v některých charakteristikách podobný regionu

Polabskému (větší část území se nachází téměř na jejich rozmezí). Rysem bioregionu je katéna niv, nízkých a středních teras. Biotou se řadí do 2. bukovo-dubového vegetačního stupně, ale vlivem substrátu se zde buk příliš nevyskytuje. Na terasách převažují borové doubravy, vyšší terasy mající částečně hlinitý povrch bývají osazeny dubohabrovými háji a v podmáčených nížinách jsou pak slatinné černavy s ojedinělým endemitem tučnice české. Na starších sedimentech se nachází pokryvy spraší s acidofilními a teplomilnými doubravami i skalními společenstvy. Na stráních kaňonu Vltavy se místy vyskytují submediteránní prvky květeny, k jejímž druhům řadíme například dub pýřitý, třemdavu bílou, dřín jarní, kamejku modronachovou, vstavač nachový a další.

Naprostá většina území je dnes intenzivně zemědělsky využívána i z důvodu převažujícího plochého terénu nad svažitém, tvořeným slinitými a písčitými půdami a převahou živných půd nad chudými. I přesto jsou ale místy zachovalé komplexy přirozených částečně podmáčených dubových lesů.

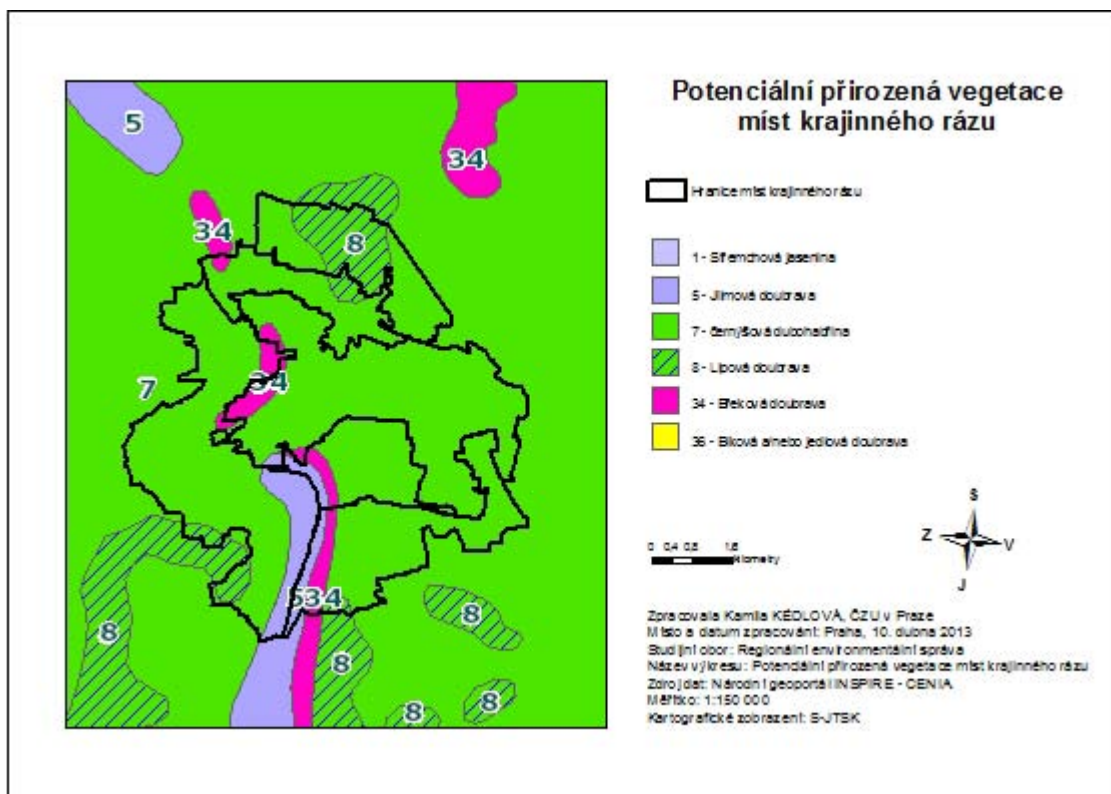
5.3.7 Funkční využití krajiny

Porovnávání zájmového území z doby vzniku Císařských otisků (rok 1842) s ortofoty doby současné zde některé rozdíly využití ploch zaznamenává. Většinu území pokrývala pole a suché louky, jimiž vedly některé cesty a pro tuto oblast důležité komunikace. Jejich počet se mírně rozrostl v závislosti na suburbanizaci, procesu stěhování rezidenčních, komerčních a dalších funkcí a dále obyvatelstva a jeho aktivit z oblasti jádrové do jejího zázemí, což je podstatnou částí pro suburbánní rozvoj. Na ortofotu je k vidění zejména v jižní polovině hodnoceného území výstavba nových bytů a rodinných domů, která v současné době zatím ještě stále pokračuje. Takovéto lokality jsou označovány jako satelitní městečka, nebo také suburbia a jejich nejlepší příklady můžeme nalézt v obcích Zdiby, Husinec a ve městech Klecany, Roztoky a Libčice nad Vltavou. Důvodem je blízkost hlavního města Prahy a poměrně úzké vazby, které zde fungují. Na východní straně v místech, kde se nachází dálnice spojující hlavní město s městy severu České republiky, jsou komunikace obestavěny průmyslovými budovami, využívanými převážně jako sklady a na severu tohoto území se rozkládá dnes hojně diskutované letiště společnosti zvané Letiště Vodochody, a.s. Uprostřed katastrálního území Klecany má své sídlo logistické centrum jedna z největších společností vlastnící síť s potravinami Ahold a. s.

Na jihozápadě se podél Vltavy sice dochovaly křoviny, ale v současné době tvoří tuto

plochu převážně listnaté lesy. Ty se pásovitě vyskytují téměř v celém jižním cípu této oblasti, dříve zde bývala pole (dle Císařských otisků kopaniny nebo také dočasný úhor). Severně podél Vltavy pásma převážně listnatých lesů pokračují a v místě ústí Máslovického potoka do Vltavy přechází do dvou maloplošných chráněných území, jež jsou součástí Přírodního parku Dolní Povltaví. Od průmyslové zóny v katastrálním území Klecany k severu tato oblast po celé šíři náleží především zemědělství a tedy zemědělským pozemkům. Teprve od střední části, kde má sídlo obec Drasty (část obce Klecany) se nachází zástavba. Jde především o zástavbu bytovou, která se o něco málo rozšířila až po roce 1842. Ta se v souvislosti s již výše zmíněnou suburbanizací neustále rozšiřuje nejen v této části obce, ale všude tam, kde bylo kdysi využití ploch zejména zemědělského charakteru při zástavbách z let minulých.

Obr. č. 3 Potenciální přirozená vegetace míst krajinného rázu

Zdroj: Národní geoportál INSPIRE - CENIA

5.3.8 Historie a obyvatelstvo sídel zájmového území

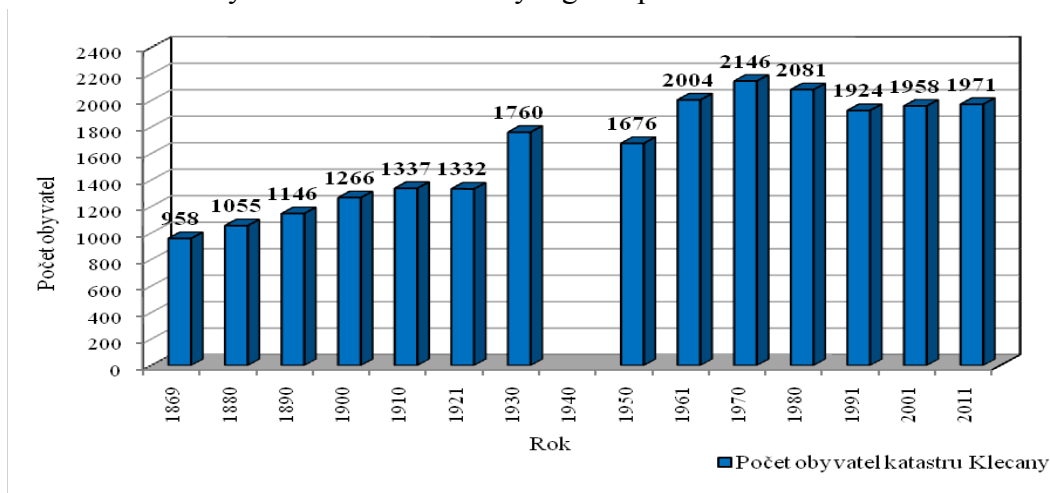
Doložitelná historie sídel zájmového území je poměrně bohatá. Na jejím obsahu se značně podílí mimo jiné archeologické výzkumy, které přináší nová poznání dodnes a jsou často vázány na snahu upřesnit dobu jejich prvního osídlení. Archeologické doklady o

nejstarším osídlení této oblasti pochází v rámci pravěkého období převážně z mladší doby kamenné (neolitu), místy až z doby bronzové, datované 2200 – 750 př. n. l. Nálezy mnoha pohřebišť, žárových a kostelních hrobů, úlomků nejrůznějších nástrojů a keramiky se pyšní především západní část území (Vodochody, Máslovice, Větrušice, Husinec). V Libčicích nad Vltavou byla objevena keltská vesnice a hradiště ležící v katastrálním území Žalov, zvané Levý Hradec, je dnes národní kulturní památkou. V zachovalých hrobech místní části klecanského katastru Na Hradišti a v prostorech zámecké zahrady, byly podle českých archeologů nalezeny slovanské památky pocházející z přelomu 9. a 10. století. Na základě informací získaných z publikace Městského úřadu Klecany lze říci, že se téměř každá větší výstavba vyznačuje odkrytím menšího či většího pohřebiště s kosterními pozůstatky a mnohými předměty (MěÚ Klecany, 2006).

První písemné zmínky o těchto sídlech ale víceméně pochází z období v rozmezí roku 990 – 1400 n. l., často z panovnických darovacích a jiných listin. Některá sídla z velké části pojí poměrně totožné osudy, známé z historie. Zejména se jedná o dobu husitských nepokojů, kdy se sídla postupně ocitla ve světských rukách Starého Města pražského a třicetiletou válku, při níž byla mnohá z nich zničena Švédskými vojsky. Později byla navrácena a přes kolísající významnost některých sídel a vlastnictví různých majitelů se dochovala do dnešní doby i s místními historickými památkami a pamětihodnostmi (kapličky, pomníky, boží muka, náhrobky, kostely, zámky a jiné). Důležitým mezníkem v historii se pro většinu sídel tohoto území stala druhá polovina 19. století a rozvoj průmyslu, o který se zasloužilo budování železničních drah a jejich propojování. Původně zemědělské oblasti se tak pozvolna měnily na průmyslové a získávaly na významu. Stejně jako tehdy i v současné době má však nákladní a osobní železniční doprava větší význam především pro obyvatelstvo levého břehu Vltavy. Protože v obcích a městech okresu Praha-východ není dodnes dostupná, zajišťuje přepravu osob i nákladů převážně doprava silniční.

Podle údajů z jednotlivých sčítání lidu celkový počet obyvatel v obcích a městech zájmového území víceméně rostl až do roku 1910. Po tomto roce se zde, stejně jako v jiných obcích zájmového území na úbytku obyvatelstva podílely obě světové války a ve 30. letech také ekonomická krize. Po tomto období se až do 90. let 20. století podíl obyvatel opět zvyšoval zejména přirozeným přírůstkem nejvíce patrným v 70. letech, kdy přišly na řadu snahy o propopulační politiku. Navíc byl zaznamenán stále se snižující úbytek obyvatelstva přirozenou měnou, a to především vlivem zlepšující se zdravotní péče. Tato skutečnost je konkrétně pro město Klecany doložena grafickým znázorněním v obrázku č. 4.

Obr. č. 4 Počet obyvatel katastru Klecany v grafu podle sčítání lidu v letech 1869 – 2011

Zdroj: Vlastní zpracování dle uvedených dat získaných z publikací a ČSÚ
Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/regiony_mesta_obce_souhrn>.

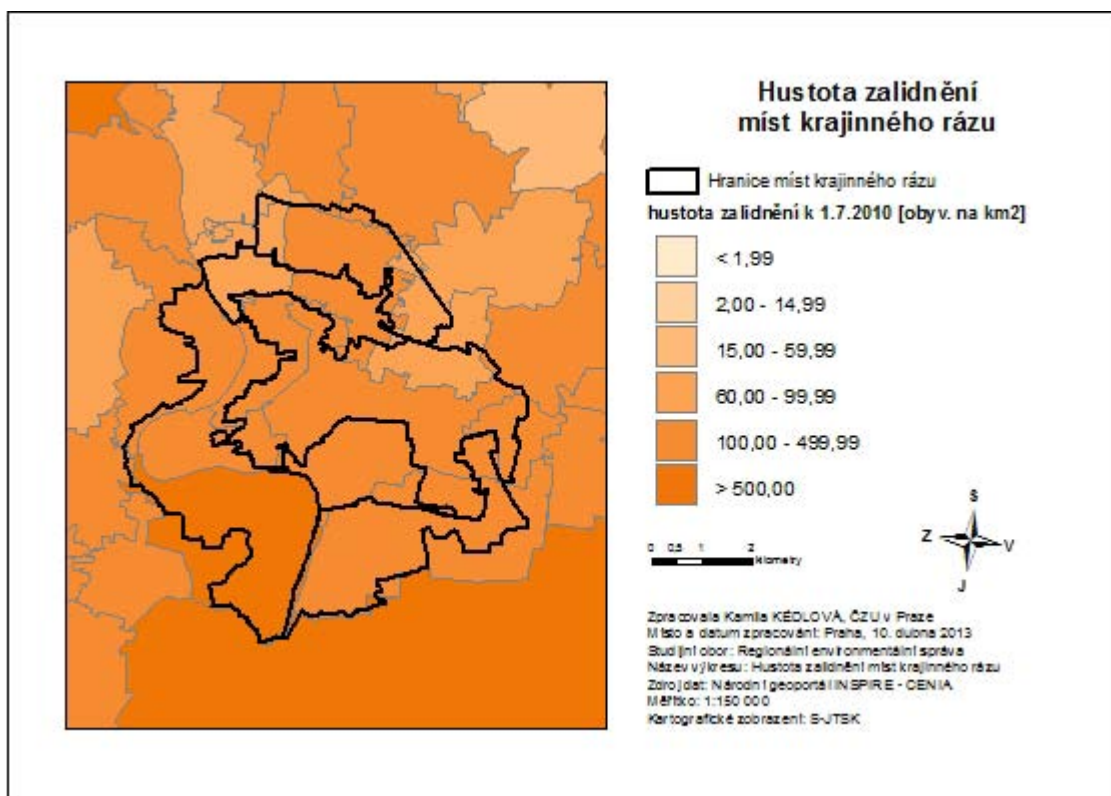
Pro přehled o stavu, jaký v dotčených obcích a městech z hlediska počtu obyvatel na jednotlivých rozlohách panuje dnes, jsou v tabulce č. 2 uvedena data platná ke dni 31. prosince 2011.

Tabulka č. 2 Jednotlivé stavy počtu obyvatel v závislosti na příslušných rozlohách obcí/ měst

Příslušný okres	Zájmová obec/ město	Bydlící obyvatelé k 31.12.2011			Rozloha obce v km ²	Hustota ob./km ²
		celkem	muži	ženy		
Praha - východ	Klecany	2.951	1.497	1.454	10,17	290,17
	Vodochody	543	275	268	4,94	109,92
	Husinec	1.325	640	685	2,97	446,13
	Větrušice	509	245	264	2,86	177,97
	Klíčany	380	194	186	4,01	94,76
	Zdiby	2.786	1399	1387	9,94	280,28
	Sedlec	264	136	128	1,88	140,43
	Máslovice	317	158	159	3,10	102,26
Praha - západ	Baš'	1.631	851	780	7,81	208,83
	Libčice nad Vltavou	3.302	1.641	1.661	7,10	465,07
	Roztoky	7.839	3.831	4.008	8,19	957,14
Mělník	Úholičky	741	372	369	4,27	173,54
	Zlončice	524	254	270	4,65	112,69

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat získaných z ČSÚ
Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/regiony_mesta_obce_souhrn>.

Obr. č. 5 Hustota zalidnění míst krajinného rázu

Zdroj: Národní geoportál INSPIRE - CENIA

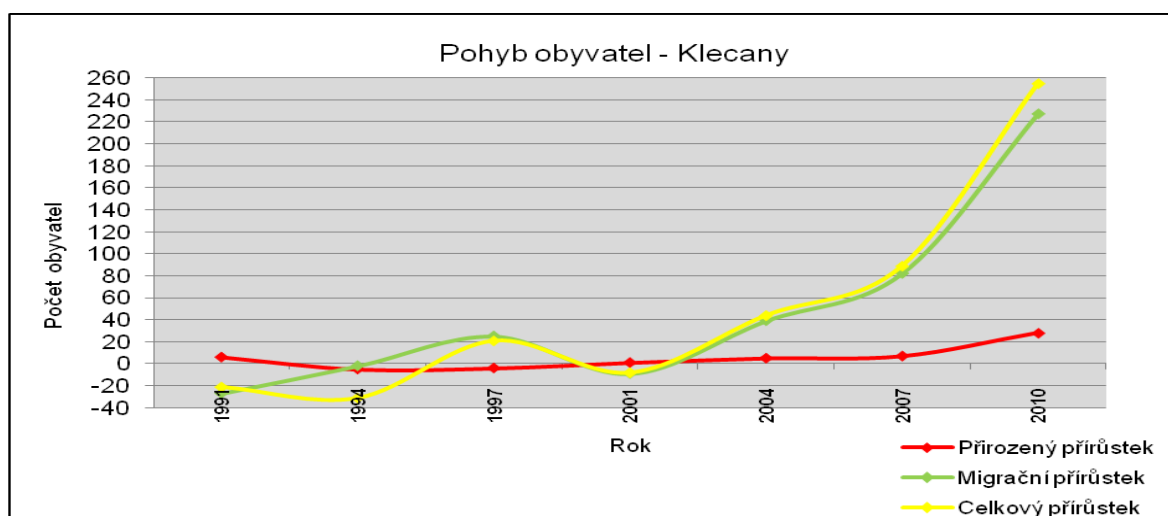
Pro objasnění situace o přirozeném přírůstku, který se od 80. let pohyboval v záporných hodnotách, jsem vytvořila na základě níže uvedené tabulky grafické znázornění v obrázku č. 6, které jsem rovněž vypracovala pro město Klecany. Zde je evidentní, že záporných hodnot bylo dosaženo v letech 1977, 1987, 1994 a 1997. Tento stav byl pravděpodobně způsoben migračním úbytkem z důvodu snižování počtu pracovních míst spojených se zemědělskou výrobou a přesunem obyvatel do hlavního města Prahy, protože již tehdy nabízela více možností i pracovních příležitostí. Poměrně vysoký migrační přírůstek zaznamenala obec mezi lety 1994 a 1997 vlivem suburbanizačního procesu, tedy stěhováním obyvatel do blízkého zázemí Prahy, zejména do okresů Praha - východ (Klecany) a Praha - západ. Rok 2001 sice přinesl záporný celkový přírůstek, ale od této doby poměrně silně vrůstá. Prozatím však spíše přírůstkem migračním než přirozeným, opět z důvodů dekoncentrace obyvatel metropole. Výstavba rodinných domů v přibývajících satelitních městečkách sem přivádí obyvatelstvo, jehož věková hranice se pohybuje mezi 25 - 34 lety a které zde zakládá své rodiny. Pravděpodobně by vliv migračního přírůstku pro obec mohl mít pozitivní výsledky jak na přírůstek obyvatel měnou přirozenou, tak také na přírůstek obyvatel celkový. To samé lze očekávat i v ostatních obcích a městech zájmového území.

Tabulka č. 3 Data znázorňující pohyb obyvatelstva Klecan v uvedených letech

Rok	Počet obyvatel	Přirozený přírůstek	Migrační přírůstek	Celkový přírůstek
1991	1 935	6	-27	-21
1994	1 960	-5	-2	-31
1997	1 963	-4	25	21
2001	1 962	1	-9	-8
2004	1 904	5	39	44
2007	2 095	7	82	89
2010	2 489	28	227	255

Zdroj: Data ČSÚ, dostupné z WWW:<<http://www.czso.cz>>.

Obr. č. 6 Grafické znázornění pohybu obyvatelstva – Klecany

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat v tabulce č. 3

5.3.9 Ochrana krajiny a památek

V zájmovém území se příliš památek zapsaných v seznamu agentury ochrany přírody a krajiny nenachází. Nejbližší Národní přírodní rezervací je na severozápadě od obce Větrušická rokle, rozkládající se 25 ha půdy. Přírodní rezervací se stala pro své mimořádné rostlinné bohatství. Rokle je tvořena spilitovými skalami a lze v ní najít pseudokrasovou jeskyni Drábovnu. Tato jeskyně je přístupná z drobné stezky vedoucí podél Vltavy. Směrem proti proudu stezka navazuje na naučnou stezku Klecany, která se již ve stejnojmenném katastrálním území nachází. Její první plán s 25 zastaveními u výjimečných či zajímavých míst vytvořil v roce 2005 J. Böhm.

K historicky a kulturně významným památkám měst Libčice nad Vltavou, Roztoky a Klecany jistě patří zdejší zámky. O původní tvrzi v Klecanech je zmínka již z roku 1380, o zámku pak až v roce 1607. Přes řadu vlastníků obci patřil od roku 1990. V jeho blízkosti se

nachází farní kostel Nanebevzetí Panny Marie a z roku 1332 pochází první písemný záznam. Původně šlo o stavbu gotickou, dále i barokní a naposledy renesanční, přestavenou v roce 1892 podle návrhu architekta Jana Vejrycha. Do státního seznamu kulturních památek je zapsána socha svatého Vojtěcha z druhé poloviny 17. století, která je umístěna u kostela. Další významné nemovité památky nalezneme v Libčicích nad Vltavou, v podobě evangelického kostela, kostela sv. Bartoloměje a v obci Zdiby, kde tuto památku tvoří kostel Povýšení sv. Kříže.

Téměř celý západ, jihozápad a východ prezentovaný obcí Baš' (tvrz) sdružuje oblasti poměrně bohaté na archeologické nálezy. Města Roztoky, Libčice nad Vltavou a Klecany jsou místy, která pojí Slovanská hradiště, založená na přelomu 9. a 10. století. Především se jedná o Přemyslovské hradiště Levý Hradec, vrch Řivnáč, mohylník a hradiště Hrádek v Libčicích. Výzkumy menších rozměrů zde proběhly v roce 1965.

Mnoho míst v tomto území je spjata s historií zejména vlivem významných osobností. Jedno z takových zaujímá v Klecanském háji malý lesní palouček zvaný „Benešovka“ podle Václava Beneše Třebízského, s nímž je spjata i fara, kde po dobu svého života v Klecanech přebýval a jemuž byl vystavěn pomník na náměstí. Na věčnou památku císaře Františka Josefa byly níže pod zdejším kostelem v roce 1852 vybudovány C. K. schody. Po pravé straně schodů byla vysazena lípa považovaná za strom císařský. Přírodní zajímavostí v Klecanech je místo, kde z jediného kořene vyrůstalo sedm dubů (dochovány jsou dva z nich).

6. HODNOCENÍ KRAJINNÉHO RÁZU V OBLASTI OBCE KLECANY

Aby bylo možné provést v jednotlivých zvolených MKR co nejvhodnější identifikaci a klasifikaci nalezených znaků a hodnot krajinného rázu, považovala jsem za vhodné uvedení některých bodů již zpracované charakteristiky oblasti krajinného rázu Kladenska v rámci Studie. Přestože zájmové území tvoří jen určitou část ObKR Kladenska, jednoznačně lze v její charakteristice nalézt prvky, které jsou pro zhodnocení krajinného rázu společným vodítkem.

6.1 Společné prvky charakteristiky ObKR se zájmovým územím

Reliéf tvoří zejména nížinná tabule Pražské plošiny, která se zde vyznačuje mírným zvlněním povrchu od JZ k SV se systémem údolních zářezů, lemovaných strmými a místy skalnatými svahy. Společné je zastoupení křídových sedimentů, hornin proterozoika tvořících výraznější výběžky skal, i kvartérních vápničných spraší při vodním toku Vltavy. Společný je také výskyt přirozených teplomilných doubrav ve spojení se společenstvy skalních stepí, ačkoliv lze oba tyto vegetační pokryvy nalézt převážně jen na strmějších svazích. Převážná část území má dodnes poměrně malé zastoupení lesních porostů. O to více se zde však setkáváme s mimolesní zelení vzrostlou především podél liniových kulturních prvků krajiny, s travinatyými pásy při okrajích ploch orné půdy a místy s dochovanými sady. Opomenout nelze NPR Větrušické rokle, PP Dolní Povltaví, Nadregionální biocentrum Údolí Vltavy a na něj se vážící Nadregionální biokoridor, který se území dotýká okrajově.

Základním společným prvkem kulturní a historické charakteristiky je spádovost k hlavnímu městu Praze a velmi brzké osidlování obou území vlivem přírodních podmínek, příznivých pro zemědělství. Dochované stopy z dob pravěkého osidlování dodnes vykazují nejruznější archeologické nálezy ostrožského hradiště Levého Hradce. V období středověku zde vznikalo velké množství světských i církevních statků a budovaných tvrzí, jež byly využívány jako opevněná sídla šlechtických rodů. Tvrze, které nezanikly, byly v některých případech později přestaveny na zámky v barokním či renesančním slohu. ObKR Kladensko začala kolem poloviny 19. století vynikat rozvojem těžby uhlí, hutnictvím a přeměnou úrodné zemědělské krajiny v průmyslovou oblast. S tímto se ale zájmové území téměř nesetkalo, neboť o zmenšování velikosti plochy zemědělské půdy se největší měrou v dnešní době stará spíše výstavba nových bytových objektů a podél jihovýchodní hranice katastru Klecany pak

také výstavba skladových prostorů.

Harmonické měřítko a vztahy v krajině ObKR Kladenska byly ve Studii vyhodnocovány za pomoci vizuální charakteristiky objektivních vlastností krajiny, podpořené subjektivními pocity autorů jak vně, tak uvnitř oblasti. Zjištěno tak bylo, že z hlediska prostorového členění oblast, tvořená převážně mírně zvlněnými náhorními plošinami a tabulemi až po zaříznuté údolí Vltavy, umožňuje panoramatické pohledy na relativně velké vzdálenosti. Geomorfologicky takto vyhlížející terény se obvykle vyznačují tradičním intenzivním zemědělským využitím a zde i velmi starou sídelní strukturou. Pozitivní hodnoty struktury osídlení, architektury sídel a zemědělských vesnic jsou do značné míry rušivě ovlivněny suburbanizačními procesy, vedenými od expandujícího hlavního města. Jejich následkem dochází zejména k plošnému rozvoji větších celků nízkopodlažní rodinné zástavby (Vorel, 2003).

Pro ucelenější přehled o všech identifikovaných znacích a hodnotách krajinného rázu ObKR Kladenska níže uvádím tabulku č. 3. Nápomocnou byla nejen pro možnost čerpání poznatků z širšího hlediska (ObKR), ale také jsem z ní vycházela při hledání znaků a hodnot z pohledu detailnějšího (MKR).

Tab. č. 4 Identifikované hlavní znaky a hodnoty krajinného rázu v ObKR Kladensko

IDENTIFIKOVANÉ HLAVNÍ ZNAKY A HODNOTY KR	klasifikace znaků	
	dle významu	dle cennosti
1. ZNAKY A HODNOTY PŘÍRODNÍ CHARAKTERISTIKY KR	Z / S / D	J / V / B
Náhorní plošiny rozřezané hlubokými až kaňonovitými údolími	Z	B
Vystupující suky a hřbety	S	B
Povrchové krasové jevy - závrtvy a tavertiny	D	V
Akátové a borové porosty (lignikultury) tvořící specifický lesní interiér	S	B
Teplomilné doubravy s příměsí ostatních druhů dřevin, zejména borovice	D	B
Xerotermní pastviny a louky vysychavých stanovišť, suché trávníky na svazích	D	B
Zavřené rekultivované nebo opuštěné zatopené lomy a výsypky popílku se specifickou vegetací	D	V
Vodní toky v původních korytech s břežovou vegetací	S	B
Mimolesní vzrostlá zeleň doprovázející liniové prvky krajiny	S	B
Vzrostlá zeleň v sídlech a jejich okrajích, sady	D	B
2. ZNAKY A HODNOTY KULTURNÍ A HISTORICKÉ CHARAKTERISTIKY KR	Z / S / D	J / V / B
Přítomnost cenné architektury a souborů (kostely, zámky, kaple, tvrze...)	S	V
Přítomnost objektů lidové architektury (měřítko, materiály, detaily či hmoty)	D	V
Přítomnost drobné sakrální architektury (kříže, sochy, boží muka, kaple)	D	B
Přítomnost archeologických stop a prehistorických památek	S	J
Přítomnost dochované struktury osídlení, přítomnost historických sídel	S	V
Přítomnost dochované urbanistické struktury sídel	D	B
Přítomnost dochované cestní sítě (osnovy krajiny), historické stezky a trasy	D	B
Přítomnost artefaktů technické činnosti a exploatace krajiny (těžba, mlýny)	Z	V
Přítomnost míst kulturně-historického významu (Lidice, L.Hradec, Budeč, Tursko)	S	J
Přítomnost architektonických dominant	D	B
Přítomnost dochované struktury krajiny (odlesněná kulturní krajina, zářezy údolí)	Z	B
3. ZNAKY ESTETICKÝCH HODNOT VČ. HARMONICKÉHO MĚŘÍTKA A VZTAHŮ V KRAJINĚ	Z / S / D	J / V / B
Velké měřítko krajiny bez výrazného členění	Z	B
Výrazné koridory vodotečí členící krajinu	S	V
Zřetelné kulturní dominanty kostelů v přehledné zemědělské krajině	D	V
Zřetelné linie morfologie plochého a mírně zvlněného terénu (horizonty, hrany, hřbetnice)	S	B
Uzavřenost a drobnější měřítko prostorů v zahloubených údolích vodotečí	S	V
Přírodě blízký charakter některých lesních partií údolí vodotečí	D	B
Výrazné architektonické hodnoty lidové architektury a urbanistické skladby některých obcí	S	V
Velmi přeměněné formy a struktura zástavby obcí v příměstské krajině Prahy	S	B

Zdroj: Vorel, 2003

Vysvětlivky dle významu: Z-zásadní / S-spoluurčující / D-doplňující

Vysvětlivky dle cennosti: J-jedinečný / V-význačný / B-běžný

6.2 Vlastní proces charakterizování vymezených míst krajinného rázu

V celém prostoru zájmového území, kterému je hodnocení krajinného rázu věnováno, jsem vymežila šest míst krajinného rázu. Jimi jsou:

- A – Zaříznuté údolí vodního toku Vltavy (dále jen MKR-A)
- B – Zaříznuté údolí vltavského přítoku Máslovického potoka (dále jen MKR-B)
- C – Okolí ploch využívaných leteckou dopravou (dále jen MKR-C)
- D – Plochy převážně zemědělské (dále jen MKR-D)
- E – Souvislejší zástavba pravého břehu Přemyšlenského potoka (dále jen MKR-E)
- F – Souvislejší zástavba levého břehu Přemyšlenského potoka (dále jen MKR-F)

6.3 Zaříznuté údolí vodního toku Vltavy (MKR-A)

První zvolené místo krajinného rázu (dále jen MKR-A) se vyznačuje podélnou osou směřující vertikálně od jihu k severu, jíž tvoří přírodní hranice zaříznutého údolí vodního toku Vltavy.

Obr. č. 7 Pohled na zaříznuté údolí vodního toku Vltavy od Klecan (z pravého břehu)

6.3.1 Přírodní charakteristika

Do severní části MKR-A, při levém břehu Vltavy, zasahuje administrativní území města Libčice nad Vltavou, tvořené někdejšími osadami (dnes k. ú.) Libčice, Letky a Chýnov. Z hlediska přítomnosti přírodních hodnot je tato sídelní jednotka poměrně bohatá. Nachází se zde několik registrovaných významných krajinných prvků, jakými jsou Kameníček, U Chýnova, Letky-Stráně nad Vltavou a U Moránských skal. V blízkosti sídla je ve 2 km šíři od osy Vltavy stanovena ochranná zóna nadregionálního biokoridoru NRBK1 a biocentra NRBC1. Na ni se napojuje systém lokálních biokoridorů a biocenter vytvářejících dohromady tzv. ÚSES (Körner a kol., 2006).

Levobřežní katastrální území MKR-A spadají do okresu Praha-západ. Město Roztoky, tvořené katastry Žalovem a Roztoky u Prahy, je situováno na vltavské terase při ústí do Únětického potoka. V tomto prostoru se nachází Přírodní rezervace Údolí Únětického potoka a Roztocký háj - Tiché údolí, vyhlášená v roce 1951. Na jejím území v tzv. anglickém parku je několik mohutných stromů a tři mimořádně významné stromy (buk lesní, platan javorolistý, jinan dvoulaločný), které byly v roce 1982 vyhlášeny za památné a jsou chráněny dle zákona. Důvod ochrany obou těchto rezervací je totožný, neboť jde o krajinářsky velmi hodnotná území, tvořená výchozy skal pokrytými smíšenými porosty a teplomilnými společenstvy. Severně od Roztok se za meandrem řeky Vltavy nachází obec Husinec. K nejvýraznějším dřevinám tohoto území patří dub, borovice černá a trnovník akát, přičemž pouze dub je dřevinou původní. Z hlediska ochrany přírodních hodnot má obec na svém území registrované významné krajinné prvky, kterými jsou Vltavské skály, Husinecká stráž a V Močidlech.

Severně od Husince se rozprostírá katastrální území Větrušice u Klecan, tvořící obec Větrušice. V této lokalitě se nachází registrované významné krajinné prvky, kterými jsou Klecanský háj, Klecanské sady a Draháňská rokle. Obec se rozkládá vysoko na skalnatém břehu a umožňuje tak nádherný výhled na protější město Libčice nad Vltavou a skály objímající meandry řeky Vltavy. Podél západní hranice katastrálního území Větrušice lemuje pravý břeh Vltavy Národní přírodní rezervace Větrušické rokle, která je součástí chráněného území Přírodního parku Dolní Povltaví. Hlavním důvodem ochrany území Přírodního parku Dolní Povltaví je snaha o zachování rázovitosti krajiny, tvořenou zejména lesostepmi, teplomilnými společenstvy skalních stepí, nejčastěji na výchozech spilitů, místy s prvky alpského charakteru. Kromě přítomnosti suťových polí se zde nachází jeden z největších

souvislých spilitů, který je bohatý na vápnomilná společenstva, nejčastěji představována kavylovými stepmi. V úsecích, kde se vyskytují buližníky, se naopak nachází společenstva chudá, z nichž zde nejvíce převládá kostřava sivá, tařice skalní a také přechody do vřesovin.

6.3.2 Kulturní a historická charakteristika

O historickém osídlení obce Větrušice se nejvíce informací objevuje prostřednictvím odhalování starých sídlišť a archeologických nálezů pocházejících převážně z období neolitu. Střední dobu bronzovou zde hájí nálezy mohylové kultury se svými specifickými mohylníky. V době, kdy Větrušice náležely ke kapitule vyšehradské, byla prostřednictvím vlivu tehdejšího kanovníka Dr. Mikoláše Karlacha obec prohlášena za politicky samostatnou. Pro upomínku na tuto dobu nechal Dr. Karlach umístit na náves sochu sv. Václava. Na území obce se nachází pomníček věnovaný obětem druhé světové války a na obecním úřadě je umístěn památný zvon z roku 1720. Určitý půvab si Větrušice, známé spíše jako „Obec na konci světa“, získaly pravděpodobně i pro svou polohu v klidném prostředí a rozmanitou výškovou členitost na poměrně malé rozloze.

Za doby husitského převratu byl Husinec zkonfiskován Pražany. O obci se v první písemné zmínce z roku 1227 hovoří jako o vesnici Gusinech, později Gusinec. V místě, kde se nacházel starý přívoz určený pro přepravu osob a povozů k hradišti s historickým názvem Levý Hradec, stával kdysi mlýn. Odsud až k Řeži vedla zalesněná stráž, kterou dnes vyplňují převážně zahrádky. V údolí dnešního Únětického potoka, mezi buližníkovými skalami Holý vrch, Kozí hřbety a Vrch Řivnáč (kulturní památka) byly v rozmezí třech a čtyřech kilometrů postaveny čtyři mlýny (Roztocký, Spálený, Tůmův a Trojanův). Jejich význam je v současné době historický a to především díky osobnostem, které je vlastnili. První z nich zde stojí od 12. století. Tomu, že v této části území probíhalo osidlování téměř nepřetržitě od mladší doby kamenné do raného středověku, nasvědčuje mnoho archeologických nálezů. Významnou pamětihodností je již zmíněné hradiště Levý Hradec (národní kulturní památka), které bylo nejen mocenským sídlem rodu Přemyslovců, ale také prvním ohniskem pro šířící se křesťanství v Čechách.

Jižním sousedem obce Husinec jsou Roztoky, situované za vltavským meandrem. Jejich významnou historickou dominantou byla od 13. století zdejší vodní tvrz a opatský dům s poplužním dvorem. V období renesance se z budovy stal dvoupatrový renesanční zámek, který byl v průběhu třicetileté války značně poničen švédskými vojsky. Nadále chátral až do

doby, než v 50. letech 20. století připadl státním statkům. Skupina pracovníků vlastivědných oborů se jala záchrany celého areálu a v roce 1957 v něm založila muzeum. Významného rozvoje se však Roztoky dočkaly už ve druhé polovině 19. století, kdy zde byla vybudována železniční trať propojující Prahu s Drážďanami a několik průmyslových podniků. Vyhledávanou lokalitou se v té době stal prostor Tichého údolí. Někteří zámožnější Pražané zde žili ve vilách, které využívali převážně jako letní sídla. Jednou z nejstarších je vila Mia č.p. 79, kde několik let pobýval i Bedřich Smetana.

Posledním sídlem zasahujícím do MKR-A jsou Libčice nad Vltavou. O osidlování tohoto území se zasloužilo už období pravěku. Archeologické výzkumy zdejších prostorů, jimiž jsou Cihelna Letky, Pískovna Chýnov, Pole pod Chýnovským hájem a Chýnovský háj nasvědčují tomu, že zde existovaly tři velké sídelní skupiny a také keltská vesnice. Archeologické stopy dále vykazují výšinné opevněné hradiště - hrádek a mohylník, které jsou považovány za kulturní památky. K dalším kulturním památkám na tomto území patří socha Krista zdobící jeden z hrobů katolického hřbitova a dva náhrobky rodiny Fischerovy na hřbitově evangelickém, umístěném na návrší zvaném Na Hrádku. Dominující a zároveň významnou stavbou je dále kostel sv. Bartoloměje, který je zapsán v seznamu nemovitých kulturních památek.

6.3.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině

MKR-A je z hlediska prostorového členění tvořeno mírně zvlněnými náhorními plošinami prakticky podél celé osy řeky Vltavy. Čím více se přibližujeme z okolních náhorních plošin k Vltavě, tím rychleji narůstá hodnota sklonu terénu po obou březích až k samotnému toku, kde se nadmořská výška pohybuje okolo 170 m. O poznání výše položený terén při obou březích Vltavy činí z jejího údolí krajinu, vyznačující se vizuální uzavřeností. Dojem uzavřenosti je navíc umocňován vysokými skalami, tyčícími se nad řekou od stráně v Husinci až po Národní přírodní rezervaci Větrušické rokle. Nejvyšší polohy těchto skalních výchozů umožňují nádherný pohled do širokého okolí. Při dobré viditelnosti odsud můžeme spatřit Pražský hrad a na opačné straně horu Říp i vrcholky Českého středohoří. Pohledem z vyvýšených míst k těmto vrcholům lze zaznamenat, že je značná část okolí považována za intenzivně využívanou zemědělskou krajinu.

Určitá estetická atraktivita některých partií MKR-A spočívá právě v kontrastu uzavřenosti zaříznutého údolí vodního toku a otevřenosti krajiny vyšších poloh, které zde

tvorí převážně obhospodařované zemědělské plochy a místy fragmenty relativně přirozené přírodní krajiny. V zázemí stávajících sídel s poměrně bohatou historií se v průběhu posledních desetiletí začaly rozrůstat plochy zastavěné nejčastěji suburbii. To je společně s nutností rozšiřování nejen technické infrastruktury (vzdušné elektrické vedení VN) často považováno za prvky působící v krajině negativním dojmem. I přesto lze říci, že zde vedení VN krajinnou scénérii ovlivňuje negativně méně než v jiných lokalitách. Pravděpodobně je to dáno zejména většími rozdíly v převýšení reliéfu na poměrně krátkých vzdálenostech a takovým vymezením MKR-A, že se s ohledem na jeho rozlohu vůči rozloze sídel negativně hodnocené prvky téměř vytrácí.

Tab. č. 5 Identifikované hlavní znaky, hodnoty a indikátory hodnot MKR-A

(MKR-A) Zaříznuté údolí vodního toku Vltavy				
Klasifikace znaků/hodnot krajinného rázu	Konkrétní identifikované znaky/hodnoty krajinného rázu	Význam znaků/hodnot	Cennost znaků/hodnot	Projev znaků/hodnot
		Zásadní Spoluurčující Doplnující	Jedinečná Význačná Běžná	Pozitivní Neutrální Negativní
Přírodní charakteristika				
	Výrazná terénní dynamika strmých svahů	Zásadní	Jedinečná	Pozitivní
	Terénní morfologie údolí Vltavy s jejími meandry a přítoky	Spoluurčující	Jedinečná	Neutrální
	EVL a NPR Větrušické rokle	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Významný biotop lesostepí a teplomilných společenstev skalních stepí chráněného území - součást PP Dolní Povltaví	Zásadní	Význačná	Pozitivní
	Přítomnost několika VKP (Letky - stráně nad Vltavou, Klecanské sady, Draháňská rokle, Husinecká stráně aj.)	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Přítomnost cenných prvků krajiny nejčastěji v podobě remízku lesů a keřů, mezí, skalních útvarů a výchozů (Libčický háj, Chýnovský háj, Na Zabitém, Vltavské skály (tvoří také lokální a nadregionální centra a biokoridory ÚSES)	Doplnující	Význačná	Pozitivní
	Památné stromy Buk lesní, Platan javorolistý, Jinan dvoulaločný v PR Roztocký háj - Tiché údolí	Doplnující	Běžná	Pozitivní
Kulturní a historická charakteristika				
	Archeologické lokality a prehistorické památky okolí Roztok u Prahy	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Artefakty technické činnosti a exploatace krajiny (ložisková území v Libčicích nad Vltavou, výrobní penicilinu, dnes Výzkumný ústav antibiotik a biotransformací)	Zásadní	Běžná	Neutrální
	Cenná architektura (Roztocký zámek – dnes Středočeské muzeum, kostel Českobratrské církve evangelické v Libčicích nad Vltavou, kostel v hradišti Levý Hradec, vila Mia č.p. 79)	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Přítomnost NKP kostela sv. Bartoloměje v Libčicích nad Vltavou, hradiště Levý Hradec a kulturních památek sochy Krista v nadživotní velikosti na náhrobku	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní

katolického hřbitova, dvou náhrobků rodiny Fischerovy na evangelickém hřbitově, kulturní památka výšinného opevněného hradiště hrádek, mohylník a Vrch Řivnáč			
Drobné sakrální prvky situované do středu intravilánu měst a obcí (socha sv. Václava na návsi ve Větrušicích, kaple, kříže)	Doplňující	Běžná	Neutrální
Památníky věnované obětem světových válek	Doplňující	Běžná	Pozitivní
Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině			
Přírodě blízký charakter vyšších partií svahů vně intravilánů podél Vltavy	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Vizuální uzavřenost a drobnější měřítko zaříznutého údolí Vltavy	Zásadní	Jedinečná	Pozitivní
Vizuální otevřenost krajiny od vyšších poloh s výhledem na vrcholky Českého středohoří	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
Přeměněná forma a struktura původní zástavby měst a obcí příměstského prostoru nejčastěji koncentrických malých sídel s jasným centrem - návsi ovlivněná procesem suburbanizace (rozvoj zejména rezidenční funkce bez dostatečného posílení rozvoje veřejné infrastruktury, například plánování a zahájení rozsáhlé výstavby rodinných i bytových domů nejvíce v Husinci, Roztokách, Libčicích nad Vltavou)	Spoluurčující	Běžná	Negativní
Přítomnost vzdušného elektrického vedení VN	Doplňující	Běžná	Negativní

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky č. 4

6.4 Zaříznuté údolí vltavského přítoku Máslovického potoka (MKR-B)

Druhé zvolené místo krajinného rázu (dále jen MKR-B) se rozkládá severovýchodně od MRK-A. Tvořené je přírodní hranicí zaříznutého údolí vodního toku Máslovického potoka, který je jedním z významnějších pravostranných přítoků řeky Vltavy v rámci celého zájmového území.

Obr. č. 8 Svah Dolského údolí

6.4.1 Přírodní charakteristika

Do MKR-B zasahuje obec Máslovice tvořená stejnojmenným katastrálním územím a dále katastry Vodochody u Prahy a Hoštice u Vodochod náležící obci Vodochody u Prahy. Jihovýchodně do MRK-B ještě částečně vstupuje prostorem svého intravilánu obec Drasty.

Značnou část tohoto území pokrývá největším podílem půda s porostem smíšených lesů převládajících dřevin borovice černé, javoru, jasanu, dubu, smrku, habru a akátu. Stromoví lemuje z obou stran svahy hluboko zaříznutého, erozí vzniklého údolí Máslovického potoka. Nezalesněné jsou pouze skalní výchozy, na kterých se však zachovala původní rostlinná společenství suchých skalních stepí s řadou vzácných druhů rostlin. K chráněným rostlinám této lokality patří zejména tařice skalní, vlnice obecná, kavyl pěřitý a jiné. Od ústí Máslovického potoka do Vltavy až po okraj obce Vodochody se v téměř 2 km délce na rozloze 27,25 ha nachází Přírodní rezervace Máslovická stráň. Toto chráněné území je součástí Přírodního parku Dolní Povltaví. Za Přírodní rezervaci je považováno od roku 1999, kdy byl do povědomí uveden cíl jeho ochrany. Jde v něm především o zachování typických stepních společenstev na skalních výchozech s výskytem mnoha chráněných druhů rostlin i živočichů. Mezi chráněnými druhy rostlin zde nejčastěji lze spatřit bělozářku liliovitou, koniklec luční, tařici skalní a kavyl Ivanův. Ačkoliv se v této lokalitě nachází zejména typicky středoevropské druhy živočichů, setkat se zde můžeme také s teplomilnými druhy měkkýšů.

6.4.2 Kulturní a historická charakteristika

V době husitských nepokojů byly Máslovice drženy v rukou církve. O vysvětlení názvu obce se zasloužil český učitel a odborník na toponomastiku PhDr. Antonín Profous, v jehož díle jsou Máslovice odvozeny od osobního jména Máslo, stařešiny rodu Másloviců (Profous, 1951).

Po celá dlouhá staletí byla obec pouze zapadlou vesničkou. Přírůstek obyvatelstva jí přinesla už 2. polovina 19. století, kdy v sousedních Libčicích nad Vltavou vlivem rozvoje průmyslu započala výstavba železnice významného propojení Prahy, Děčína a Drážďan. V prostoru návsi nepravidelného půdorysu se v současné době nachází Muzeum másla. Svým zaměřením se jedná se jedinečné muzeum ve střední Evropě. Nejproslulejší stavbou této obce je bezpochyby bývalé letní sídlo Dr. Júlia Grégra. Vila je situována v opuštěném stěnovém

lomu zvaném Dol, kde od roku 1298 původně stával mlýn. O výraznou proměnu krajinného rázu se v těchto místech postaral právě Dr. Grégr, neboť stráň nad mlýnem vysadil vinicemi a stráně nad svým sídlem nechal zalesnit porostem smíšeného lesa. Takto charakterizovaná krajina se zde nachází dodnes, ačkoliv od roku 1923 obklopuje namísto Grégrovy vily areál Výzkumného ústavu včelařského. Tento ústav obhospodařuje přibližně 4 ha zdejších vinic a významný je také pro výrobu Dolské medoviny.

Obec Vodochody u Prahy je známá především pro sídlo společnosti Aero Vodochody, a.s., našeho největšího zbrojního výrobce proudových letadel a díky továrnímu letišti na svém území. Do MKR-B však spadá jen jižní okraj Vodochod u Prahy, který je významnější spíše svou souvislejší zástavbou. Archeologické nálezy žárových a kostelních hrobů poukazují na to, že zde osídlení probíhalo již v období neolitu. Během třicetileté války, kdy byly Vodochody i s dřívější tvrzí zcela zpustošeny, se dochoval pouze panský dvůr. V této podobě je v roce 1671 získala jezuitská kolej sv. Klimenta na Starém městě Pražském. Mezi nejvýznamnější pamětihodnosti obce dnes řadíme pouze dvě zvoničky a vodochodskou školu, o jejíž výstavbu se zasloužil tehdejší majitel Dolu v Máslovicích Dr. Július Grégr.

Na jihu má území obce Vodochody u Prahy společnou hranici s katastrálním územím Drasty, které je osadou města Klecany. Víceméně jen její severní část lze považovat za osídlenou. Zbylé území je tvořeno převážně zemědělskou půdou. V současné době nalezneme v osídlené části osady přibližně dvě desítky domů, rybník a zemědělskou usedlost. Z roku 1482 pochází poslední písemný záznam o skutečnosti, že zde kdysi stávala také tvrz.

6.4.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině

Z hlediska prostorového členění se MKR-B vyznačuje výraznějším převýšením terénu nad zaříznutým údolím Máslovického potoka tvořícího osu vymezeného MKR-B. Krajinu v údolí lze považovat za vizuálně uzavřenou. Pozvolným stoupáním se z údolí dostaneme na mírně zvlněné náhorní plošiny, které vytváří okolní prostranství osázené nejčastěji porostem smíšených lesů. Místa situovaná více na východě, která na zvlněných plošinách nejsou vyplněna lesy či lesní půdou s křovinami, ale naopak nabízí poměrně široce otevřený pohled do krajiny. Relativně široký pás mírně stoupajícího svahu při pravém břehu potoka patří Přírodní rezervaci Máslovická stráň. Zástupci dotčených Máslovic i blízkých obcí Vodochod a Klíčany se pro tuto lokalitu rozhodli založit dobrovolný Svazek obcí Dolní Povltaví. Později své podpisy přidalo i dalších šest členů, kterými jsou města Odolena Voda, Klecany a obec

Zlončice, Kozomín, Postřižín a Veliká Ves. Svým vstupem do Svazku se zavázali k plnění podmínek předepsaných v jeho stanovách inspirovaných zásadami Programu obnovy venkova, programy Evropské unie, programy přeshraniční spolupráce a dalších. Základním projevem funkčnosti tohoto Svazku jsou viditelné snahy o ochranu životního prostředí, koordinaci územního plánování, investičních akcí a dotačních titulů při plnění činnosti podle § 50 odstavec a) - f) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Bohužel se vedle zdejších pozitivních estetických hodnot objevuje také rušivý kontrast plošného rozvoje nízkopodlažní rodinné zástavby, doprovázené nutností zhušťovat prostor přítomností elektrického vedení VN. Dochází k tomu především vlivem expanze hlavního města Prahy do suburbánních území, jakým je bezpochyby i tato lokalita.

Tab. č. 6 Identifikované hlavní znaky, hodnoty a indikátory hodnot MKR-B

(MKR-B) Zaříznuté údolí vltavského přítoku Máslovického potoka				
Klasifikace znaků/hodnot krajinného rázu	Konkrétní identifikované znaky/hodnoty krajinného rázu	Význam znaků/hodnot	Cennost znaků/hodnot	Projev znaků/hodnot
		Zásadní Spoluurčující Doplnující	Jedinečná Význačná Běžná	Pozitivní Neutrální Negativní
Přírodní charakteristika				
	Rovinatý terén náhorních plošin přerušeny zaříznutým údolím Máslovického a Dolského potoka	Zásadní	Význačná	Neutrální
	Relativně kompaktní porost smíšených lesů typických dřevin borů a akátů	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
	PR Máslovická stráž	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Významný biotop stepních společenstev na skalních výchozech chráněného území s výskytem chráněných druhů rostlin (tařice skalní, kavyl pěrítý) - součást PP Dolní Povltaví	Zásadní	Jedinečná	Pozitivní
	Vodní tok Máslovického potoka v původním korytě s břehovou vegetací	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Polohy všech obcí MKR-B na mírně zvlněném terénu	Doplňující	Běžná	Neutrální
Kulturní a historická charakteristika				
	Archeologické lokality s žárovými hroby a prehistorické památky okolí Vodochod u Prahy	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Částečně dochovaná struktura osídlení nejčastěji semknuté formy sídel řadových vesnic silničních či ulicových (Máslovice, Vodochody, Hoštice, Drasty)	Doplňující	Běžná	Neutrální
	Dochovaná struktura krajiny (zářezy údolí)	Zásadní	Běžná	Pozitivní
	Dochované krajinářské úpravy v podobě rybníčka v Drastech, Dolského rybníka a vinic na svahu Dolského údolí	Doplňující	Běžná	Pozitivní
	Přítomnost prvků drobné sakrální architektury (dvě zvoničky ve Vodochodech, zvonička a památník obětí světových válek v Máslovicích)	Doplňující	Běžná	Neutrální
	Částečně dochovaná historická síť většiny cest a silnic	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině				

Přírodě blízký charakter fragmentů krajiny podél svahů údolí vodního toku Máslovického potoka	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Vizuální uzavřenost a drobnější měřítko zaříznutého údolí Máslovického potoka	Zásadní	Význačná	Pozitivní
Vizuální otevřenost krajiny zvlněného terénu nad oběma svahy údolí	Zásadní	Běžná	Neutrální
Relativní absence rušivých antropogenních vlivů v PR Máslovická stráž	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Rušivý kontrast plošného rozvoje přeměněné formy a struktury zástavby nejčastěji nízkopodlažních rodinných domů s rezidenční funkcí a původní zástavby malých sídel se zřetelnou návší (Máslovice)	Zásadní	Běžná	Negativní
Přítomnost vzdušného elektrického vedení VN	Doplňující	Běžná	Negativní

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky č. 4

6.5 Okolí ploch využívaných leteckou dopravou (MKR-C)

Na severovýchodní hranici místa krajinného rázu Zaříznutého údolí vltavského přítoku Máslovického potoka navazuje třetí zvolené MKR-C. Z velké části vyplněno plochami určenými k výrobě letadel a pro leteckou dopravu, přičemž jsou tyto plochy dále obklopeny zejména zemědělskou půdou.

Obr. č. 9 Vzletový prostor letištního areálu ve Vodochodech

6.5.1 Přírodní charakteristika

Do prostoru MKR-C zasahuje celkem pět katastrálních území, tvořících však jen čtyři obce. To je dáno spojením dvou k. ú., jimiž jsou Vodochody u Prahy a Hoštice u Vodochod. Dalšími obcemi jsou Máslovice, na západě Zlončice (resp. pouze jejich východní okraj) a Klíčany na východě.

Obec Zlončice spadá do okresu Mělník, ostatní náleží okresu Praha-východ. Do zvoleného MKR-C však zasahuje jen velmi malou část svého území. Tu pokrývá hlavně zemědělská půda obklopující vzletovou dráhu letiště sídlícího ve Vodochodech u Prahy. Na rovinatějším terénu za náhorní terasou nalezneme nejčastěji lesní půdu s křovinami, lemující trvalé travní porosty a ornou půdu. Lze říci, že obdobný stav platí také pro obec Máslovice, ačkoliv zde zaujímá o poznání větší část rozlohy. Na severu bylo katastrální území stejnojmenné obce přizpůsobeno výstavbě vzletové dráhy letiště a v jižní a střední části se nachází výhradně orná půda křižovaná pouze jedinou polní cestou.

V sousední obci Vodochody u Prahy nalezneme pět polních cest. Většinu z nich zde obklopuje liniová vegetace a v těsné blízkosti letištní je plochy dodnes zachován menší ovocný sad. Jižněji situované plochy vykazují přírodně laděný charakter fragmentů krajiny s téměř nulovým vlivem negativní antropogenní činnosti. Na lidský, ačkoliv ještě relativně přijatelný, zásah do této krajiny poukazuje u východní hranice katastru Hoštice u Vodochod pouze povrchová těžba písku ve zdejším lomu se dvěma menšími vodními ploškami. Naopak dosti výraznou antropogenní činnost představuje vybudované letiště v severním prostoru obou katastrálních území (Vodochody u Prahy, Hoštice u Vodochod). Kromě dráhy tuto část území vyplňují parkovací plochy a areál budov s místnostmi pro koordinaci letů a správu letiště. Ačkoliv se se současné letiště společnosti Aero Vodochody nachází v hustě obydlených oblastech, neustále probíhají přípravy vedené akciovou společností Penta Investments k tomu, aby se stalo veřejným mezinárodním letišťem. Toto rozhodnutí značně ničí jakékoliv představy mnoha okolních obcí o ochraně životního prostředí a zdraví svých občanů.

Východně od katastrálního území Hoštice u Vodochod leží obec Klíčany. Jejím středem prochází k severozápadu hranice uzavírající zvolené MKR-C. Tato část je situována v typicky zemědělské oblasti, kde pozemky obhospodařuje jediný soukromý zemědělec. Nenalezneme zde ulice či silnice, ale mezi pozemky pouze polní cesty, které obklopuje liniová vegetace.

6.5.2 Kulturní a historická charakteristika

V rámci kulturní a historické charakteristiky zvoleného MKR-C jsou informace o poznání chudší. V souvislosti s obcí Zlončice je však důležité zmínit, že pro její příznivou polohu na náhorní terase pravého břehu Vltavy byla tato lokalita ideálním místem k osidlování již odpradáвна. Zlončice jsou považovány za jednu z nejstarších vsí dnešního okresu Mělník. Od roku 1937 se zde nachází významný památník věnovaný obětem první světové války. Od Zlončic se východním směrem postupně dostaneme skrze katastrální území Máslovice, Vodochody u Prahy a Hoštice u Vodochod do obce Klíčany. Až na Klíčany se kulturně i historicky významnější část všech tří výše uvedených katastrů nachází v již charakterizovaném MKR-B. V tomto ohledu je proto pro MKR-C nejdůležitější snad jen zmínka o letišti, dříve továrně létadel, vybudované v severním prostoru všech jmenovaných katastrálních území v roce 1942. Továrna létadel byla založena společností Aero v Praze už v roce 1919. Než došlo k expanzi této společnosti, přesunula se výroba do nového závodu v Praze na Vysočanech.

Významným mezníkem je pro Vodochody u Prahy rok 1942. Tou dobou začala německá armáda upravovat tehdejší zemědělské půdy na zpevněnou vzletovou plochu. Počátek další vývojové etapy společnosti Aera Vodochody je spojen s rokem 1953, kdy se kompletně přesunula do vodochodského katastru a došlo tak k otevření nové letecké továrny. Veškeré akcie společnosti Aero Vodochody, vzniklé v roce 1991, vlastní od roku 2006 skupina Penta Investments (Penta Investments, a.s.). Svou základní prioritu skupina oznámila v podobě plánovaného rozvoje dnešního Letiště Vodochody na mezinárodní letiště zaměřené především na charterové a nízkonákladové lety (Letiště Vodochody a.s., 2009).

Přestože akciová společnost Penta Investments získala k možné realizaci svého záměru nejrůznější povolení, dotčené okolní obce zastávají vůči tomuto negativní postoje. Z tohoto důvodu v Kralupech nad Vltavou roku 2009 Sdružení proti letišti, tvořené třinácti obcemi včetně Zlončic a Máslovic, deklarovalo v podepsaném memorandu nesouhlas s plánovaným záměrem a společný a jednotný postup proti výstavbě nového letiště (MěÚ Kralupy nad Vltavou, 2009).

Ačkoliv je katastrální území Hoštice u Vodochod přímým sousedem obce Klíčany, které se záměr akciové společnosti Penta Investments také bezprostředně týká, obec není členem tohoto Sdružení. Z pohledu kulturně-historické charakteristiky jsou Klíčany relativně chudší. Velký význam je zde však přisuzován zvonici z roku 1774, která je považována za

nejstarší dochovanou stavbu.

6.5.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině

Jistou pozornost dokáže upoutat i na pohled rovinný terén náhorních plošin typický svou otevřeností. Jednoznačnou dominantu mezi plochami zemědělské půdy s výraznější mozaikovostí vytváří v severní části MKR-C účelový areál budov s vzletovou dráhou společnosti Aera Vodochody. Tento neustále se zvětšující prostor na úkor zemědělských ploch dokládá výraznost zásahů antropogenní činnosti do kdysi přírodě blízké krajiny.

Oproti severní části je jih MKR-C, až na výjimku povrchové těžby písku ve zdejším lomu, negativní lidskou činností téměř netknutý. Přírodně laděný charakter fragmentů krajiny zde tvoří nejen místa lesní půdy se stromovím a trvalými travními porosty, ale také liniová vegetace, která je přítomna podél většiny polních cest. Mimo jiné lze za dobré viditelnosti z mnoha lokalit MKR-C spatřit vrcholky Českého středohoří s horou Říp v popředí, což navozuje určitý pocit dynamičnosti terénu.

Tab. č. 7 Identifikované hlavní znaky, hodnoty a indikátory hodnot MKR-C

(MKR-C) Okolí ploch využívaných leteckou dopravou				
Klasifikace znaků/hodnot krajinného rázu	Konkrétní identifikované znaky/hodnoty krajinného rázu	Význam znaků/hodnot	Cennost znaků/hodnot	Projev znaků/hodnot
		Zásadní Spoluurčující Doplňující	Jedinečná Význačná Běžná	Pozitivní Neutrální Negativní
Přírodní charakteristika				
	Mírně zvlněný terén převažujících náhorních plošin navátých, nezpevněných sedimentů	Zásadní	Běžná	Neutrální
	Přítomnost zvlněných horizontů v dálkových průhledech	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Krajinotvorné prvky liniové vegetace podél polních cest (Zlončice, Máslovice, Vodochody)	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Otevřené plochy orné půdy a trvalých travních porostů místy s drobnými lesními ploškami a okraji lesů	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
	Přítomnost nelesní rozptýlené zeleně (menší ovocný sad v Klíčanech a Vodochodech, aleje, dva solitérní stromy v Máslovicích, remízky)	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Prameniště přítoků Máslovického potoka v Klíčanech, Hošticích (i Drastech)	Doplňující	Běžná	Neutrální
	Nepříliš citlivě situovaná stavba letištního areálu v krajině s fragmenty přírodě blízkého charakteru katastrálního území Vodochody u Prahy	Spoluurčující	Význačná	Negativní
Kulturní a historická charakteristika				
	Dochovaná struktura ploch zemědělské krajiny převážně části území (orná půdy, trvalý travní porost, remízky)	Zásadní	Běžná	Neutrální
	Částečně dochovaná historická síť většiny polních cest a	Spoluurčující	Běžná	Neutrální

silnic			
Artefakty technické činnosti a exploatace krajiny (povrchová těžba písku v Hořticích)	Spoluurčující	Běžná	Negativní
Přítomnost prvků drobné sakrální architektury v podobě zvonice v Klíčanech	Doplňující	Běžná	Neutrální
Památníky věnované obětem světových válek (Zlončice, Máslovice)	Doplňující	Běžná	Pozitivní
Dominanta stavby letištního areálu v typicky zemědělské krajině k. ú. Vodochod u Prahy	Spoluurčující	Význačná	Negativní
Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině			
Vizuální otevřenost krajiny mírně zvlněného terénu umožňující široké panoramatické pohledy na vrcholky Českého středohoří a horu Říp	Zásadní	Význačná	Neutrální
Zřetelné vymezení prostorů okraji porostů mimolesní zeleně a relativně hustou sítí polních cest	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
Přírodě blízký charakter fragmenů krajiny a jejich harmonické měřítko	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Rušivý vliv letištního areálu včetně hluku a znečištění způsobovaného letadly	Spoluurčující	Význačná	Negativní
Přítomnost vzdušného elektrického vedení VN především v blízkosti sídel	Doplňující	Běžná	Negativní

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky č. 4

6.6 Plochy převážně zemědělské (MKR-D)

MKR-D se vyznačuje značnou převahou zemědělských ploch nad plochami jinými. Velká část těchto půd zde patří katastru Klaceny, který lze považovat za stěžejní lokalitu. Od ní je prstencově vedený okruh všech dalších zvolených částí území (MKR-A - F). Terén celého MKR-D se pohybuje v maximálním převýšení do 60 m od nejvýše položeného bodu ve Zdibech (305 m n. m.) k nejnižše situovaným polohám ve Větrušicích a Husince u Řeže (okolo 250 m n. m.).

Obr. č. 10 Zemědělské plochy s fragmenty krajiny přírodního charakteru

6.6.1 Přírodní charakteristika

Řešení tohoto tématu se v rámci MKR-D dotýká především katastrů Větrušice u Klecan, Drasty, Klíčany, Klecany a Sedlec u Líbeznic. Jedná se zde zejména o plochy zemědělské půdy nacházející se na rovinatějším reliéfu tvořeném téměř bezvýhradně navátými, nezpevněnými sedimenty spraší a sprašových hlín. Téměř celou jižní část katastru až po sousední Drasty a sever Husince u Řeže zabírají ovocné sady s jabloněmi a menší plocha trvalého travního porostu. Mezi těmito plochami se nachází několik polních cest.

Jižněji od ovocného sadu, jehož největší plocha náleží Větrušicím u Klecan, se nachází katastr Husinec u Řeže. I v tomto katastru jsem pro MKR-D vymezila pouze plochy převážně zemědělské, které jsou z velké části tvořeny ornou půdou a dále trvalým travním porostem a lesní půdou, především s listnatými stromy. Kromě jedné polní cesty a hlavní silnice s liniovou vegetací po stranách navazující na Klecanský obchvat, kříží tuto lokalitu vzdušná elektrická vedení VN. Jižně nalezneme lom s povrchovou těžbou kamene, který obklopuje řeka Vltava.

Východním sousedem obou zmíněných katastrů je obec Drasty. Téměř celé území je pokryto plochami zemědělské půdy. Kromě jihozápadní části Drast vyplněné ovocným sadem s jabloněmi a části střední s umístěným odkalištěm, se na území nachází téměř bezvýhradně obhospodařovaná orná půda. Kaliště Drasty bylo nejen na začátku roku 2012 hojně diskutovaným tématem ve spojení s modernizací pražské ústřední čistírny odpadních vod (ÚČOV). Velmi dlouho se jednalo o záměru umístit nové pražské kalové hospodářství právě do Drast, kde se dnes kaliště používá už spíše jen v nouzových situacích. Ačkoliv Ministerstvo životního prostředí vydalo k tomuto záměru Magistrátu hlavního města Prahy nesouhlasné stanovisko, i nadále se řeší, kam se odpadní vody z okolí pražského Císařského ostrova budou odvádět (OS KVO, 2012).

Severovýchodními sousedy obce Drasty jsou katastrální území Hoštice u Vodochod a Klíčany. Tato území protínají dvě polní cesty a východněji v Klíčanech pak také silnice 2. třídy s alejí a dálnice D8. Východně od Klíčan leží obec Bašť stejnojmenného katastrálního území. Jen velmi malá část tohoto území však spadá do zvoleného MKR-D. Je vyplněna obhospodařovanou plochou orné půdy, v níž je situována nevidovaná silnice s liniovou vegetací kopírující administrativní hranici katastrů Bašť, Klecany a Sedlec u Líbeznic. Plochy orné půdy i v této části území protíná jedna polní cesta, silnice 3. třídy obklopená alejí a dálnice D8. Dálnice prochází katastry Sedlec u Líbeznic, Klíčany a Klecany.

Všechny doposud jmenované katastry uzavírají stěžejně řešené katastrální území Klecany, které zaujímá v MKR-D se svými 7,06 km² rozlohy zemědělské půdy jednoznačně největší plochu. Kříží ji zde silnice 2. a 3. tříd, z nichž se jedna stala obchvatem kvůli eliminaci zatížení obce častou dopravou nákladních automobilů a převozem vytěženého kamene z blízkého lomu. Zemědělská půda je dále rozdělena na několik menších políček polními cestami. Některé z nich se zde nacházely již v době vzniku map stabilního katastru, kterým se pro tuto lokalitu stal rok 1842 (ČÚZK, 2012).

Jihovýchodně od Klecan se nachází obec Zdiby. Z jejího území do MKR-D spadají konkrétně jen severní části katastrů Přemyšlení a Zdiby. V rámci zemědělských půd zde nalezneme jak úseky trvalých travních porostů, tak také samozřejmě obhospodařovanou ornou půdu, která je opět částečně protkána polními cestami. Této lokalitě nechybí lesní půda se stromy a křovinatým porostem, ale ani liniová vegetace situovaná v blízkosti pomyslné jižní hranice MKR-D. Podél hranice protéká směrem k pravému břehu Vltavy Přemyšlenský potok.

6.6.2 Kulturní a historická charakteristika

Z pohledu této charakteristiky by se mohlo zdát, že plochy převážně zemědělské nemohou nabídnout příliš mnoho hodnot kulturní a historické charakteristiky. Svým způsobem tomu tak je, nicméně jsou to právě oblasti s příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělství, které jako jedny z prvních zaznamenávaly první vlny historického osídlování. Protože se ale zemědělské plochy nachází nadosah, je vhodné zmínit jejich historický vývoj. Charakteristice kulturních a historických hodnot zde podléhají bezprostředně pouze katastrální území Drasty, Klecany a Sedlec u Líbeznic. Katastr Bašť společně s již zmíněnými Máslovicemi zde řešeny nejsou, neboť do MKR-D skutečně zasahují pouze minimálními částmi svých rozloh, které v tomto případě vypovídající hodnoty ani vlastnosti neposkytují.

Drasty jsou katastrem a osadou města Klecany. Její území je téměř celé pokryto zemědělskou půdou a jen jejich severní část, kde ve 14. století stávala tvrz, zaznamenává osídlení. Drasty zaujímají v rámci MKR-D poměrně značnou rozlohu, v níž se kromě převážné přítomnosti ploch zemědělské půdy nachází již zmiňované kaliště. O to, aby se do kaliště v Drastech nepřesunulo pražské kalové hospodářství, pečuje již delší dobu Občanské sdružení Klecansko, Větrušicko a okolí. Svou aktivní činností se toto sdružení v oblasti

adekvátní ochrany přírody a krajiny snaží zajišťovat trvalý hospodářský a společenský růst ve spojení se zachováním plnohodnotného životního prostředí jak pro současnou, tak i pro budoucí generace (OS KVO, 2012).

Jihovýchodním směrem se z Drast po silnici 3. třídy dostaneme do Klecan. Katastr, jemuž Klecany náleží, má celkovou rozlohu 10,17 km² a zemědělské plochy zde tvoří největší část. Protože bylo MKR-D vymezeno tak, aby ohraničovalo téměř bezvýhradně pouze zemědělské plochy, nebylo příliš jednoduché stanovit hodnoty kulturní a historické charakteristiky v té části území, která se nachází za intravilánem Klecan. Nejvýznamnější hodnoty dané charakteristiky totiž poskytují zejména zastavěné prostory tohoto města, kterým je věnována podkapitola hodnotící zvolené MKR-E.

Zcela na východě navazují klecanské plochy zemědělské půdy na plochy stejného funkčního využití v Sedleci. Obec leží v malém údolí pod vrchem Beckov a výhodná poloha s dostatkem vody, stavebního materiálu a úrodné půdy byly důvodem k jejímu osídlení již v období neolitu. Také Sedlec se v dobách husitských nepokojů ocitl ve světských rukách Starého Města pražského a za třicetileté války byl zcela zpusťošen. Obec však zažila i několik dalších tragických událostí. Mnoho jejích obyvatel nepřežilo rozšíření epidemie černých neštovic v roce 1887 a obě světové války znamenaly ztráty další. Němci bylo zavražděno sedmnáct obyvatel přímo v obci. V jejím centru tak dnes nalezneme pomník připomínající tuto hrůznou událost.

Sedlec je známý jako první lokalita severního předměstí Prahy, v níž se kromě rozsáhlejších lesních porostů nachází i velké množství chráněných druhů rostlin a živočichů. Obec je také jedním ze čtrnácti členů svazku obcí severní části okresu Praha-východ s názvem Region povodí Mratínského potoka, který byl v roce 1999 založen starosty členských obcí za účelem ochrany společných zájmů. Těmi jsou zejména postup při dosahování ekologické stability území, koordinaci významných investičních akcí či obecních územních plánů při prosazování záměrů, jež by svým rozsahem a významem mohly negativně ovlivnit životní prostředí (Glaser, 2004).

6.6.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině

MKR-D umožňuje pro otevřenost krajiny a jednoznačnou převahu ploch zemědělské půdy nad všemi ostatními široké panoramatické pohledy na blízké okolí, ale také do vzdálenějších lokalit. Atraktivitu této krajiny dotváří přítomnost většího počtu polních cest,

s liniovou vegetací stromů s křovinami, vybízejících k procházkám klidným prostředím. Kromě menších ploch s trvalým travním porostem a ovocnými sady nalezneme v severovýchodní části Klíčán soliterní strom, který je zde v podstatě raritou.

Bohužel také MKR-D má na svém území několik prvků, které lze v hodnocení krajinného rázu považovat za negativní. Jedním z nich je kaliště Drasty, jež se ve stejnojmenném katastrálním území sice nachází již dlouhá léta, nicméně v loňském roce bylo v plánu pražského magistrátu obnovení jeho činnosti za účelem odvodu odpadních vod z Císařského ostrova v Praze právě do Drast. Dalšími negativně působícími prvky jsou na východě situovaná dálnice D8 obklopená průmyslovými budovami se sklady a na západě pak prostor klecanského kamenolomu.

Tab. č. 8 Identifikované hlavní znaky, hodnoty a indikátory hodnot MKR-D

(MKR-D) Plochy převážně zemědělské				
Klasifikace znaků/hodnot krajinného rázu	Konkrétní identifikované znaky/hodnoty krajinného rázu	Význam znaků/hodnot	Cennost znaků/hodnot	Projev znaků/hodnot
		Zásadní Spoluurčující Doplnující	Jedinečná Význačná Běžná	Pozitivní Neutrální Negativní
Přírodní charakteristika				
	Mírně zvlněný terén převažujících náhorních plošin navátých, nezpevněných sedimentů	Zásadní	Běžná	Neutrální
	Přítomnost zvlněných horizontů v dálkových průhledech	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Krajinotvorné prvky liniové vegetace podél polních cest křížujících téměř celou zvolenou lokalitu	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Přítomnost nelesní rozptýlené zeleně (remízky, aleje, soliterní strom a menší ovocný sad v severovýchodní části Klíčán, rozsáhlejší jablečný sad na pomezí Větrušic a Husince u Řeže)	Doplnující	Běžná	Pozitivní
	Bezprostřední blízkost prameniště a horní části vodního toku Přemyšlenského potoka na jihu MKR-D	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
Kulturní a historická charakteristika				
	Dochovaná struktura ploch zemědělské krajiny (orná půda, trvalý travní porost, remízky)	Zásadní	Běžná	Neutrální
	Částečně dochovaná historická síť většiny polních cest a silnic	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
	Částečně dochovaná struktura osídlení semknuté formy sídla řadového silničního typu Drasty tvořeného převážně původními zděnými domy i zemědělskou usedlostí (na místě původní tvrže)	Doplnující	Běžná	Neutrální
	Artefakty technické činnosti a exploatace krajiny (povrchová těžba kamene v lomu na pomezí Husince u Řeže a Klecan, kaliště Drasty, dálnice D8 protínající východní část MKR-D)	Spoluurčující	Běžná	Negativní
	Památník věnovaný obětem světových válek v centru obce Sedlec u Líbeznic	Doplnující	Běžná	Pozitivní
Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině				

Vizuální otevřenost krajiny mírně zvlněného terénu umožňující široké panoramatické pohledy	Zásadní	Význačná	Pozitivní
Zřetelné vymezení prostorů okraji porostů mimolesní zeleně a relativně hustou sítí polních cest a silnic	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
Přírodě blízký charakter některých prvků zemědělské krajiny a jejich harmonické měřítko	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Dostatečná vzdálenost zástavby většiny sídel od přírodních fragmentů krajiny nabízí klidnější prostředí na severním předměstí Prahy	Doplňující	Běžná	Pozitivní
Rušivé vlivy dálnice D8 obklopené průmyslovými budovami na východě MKR-D, prostoru klecanského kamenolomu na jihozápadě a kaliště v Drastech severně	Spoluurčující	Význačná	Negativní
Jen minimální přítomnost vzdušného elektrického vedení VN	Doplňující	Běžná	Pozitivní

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky č. 4

6.7 Souvislejší zástavba pravého břehu Přemyšlenského potoka (MKR-E)

MKR-E charakterizují především plochy souvislejší zástavby. Rozprostírá se při pravém břehu Přemyšlenského potoka a ze severu jej doslova obepíná již hodnocené MKR-D.

Obr. č. 11 Bytová zástavba v Klecanech

6.7.1 Přírodní charakteristika

Od ústí Přemyšlenského potoka do Vltavy na jihozápadě MKR-E se terén celé zvolené lokality zdvihá od 174 m n. m. směrem k severovýchodu. Zde se ve výšce 289 m n. m. nachází její společná hranice s MKR-D uzavírající intravilán obce Klecany.

Na západě a jihozápadě MKR-E se na geologickém podloží zpevněných sedimentů proterozoika nachází úseky lesních a stromových porostů, skalních stepí i luk s běžnými dřevinami. Konkrétně v této lokalitě nalezneme fragmenty volné krajiny přírodního charakteru, v nichž se zde uplatňuje právní ochrana přírody a krajiny a také kulturního a archeologického dědictví. To se zde týká několika VKP chráněných ze zákona č. 114/1992 Sb., ale i registrovaných. Dalšími prvky přírodních hodnot jsou pamětní lípa na klecanském náměstí, významný mohutný javor klen se studánkou a menším rybníčkem u hájovny, biotopy Černá skála a Na Vlasini a další porosty nelesního typu v krajině. Z krajinných hodnot nelze opomenout svahy Vltavského údolí a Přemyšlenského potoka nabízející vyhlídky U Křížku, Na Vlasini a Černá skála (Binderová a kol., 2010).

Od západu a jihozápadu (od místní části obce Klecany Klecánky) směrem ke středu obce vzrůstá počet zastavěných ploch. Více na jihu jde spíše o chatové a zahrádkářské kolonie, kdežto severněji pak zejména o nízkopodlažní rodinné domy. Zastavěná severní část obce zahrnuje drobné proluky, ale také rozsáhlé plochy přestaveb a nevyužívaných ostatních ploch, známých jako brownfields. Jednou z nich je uzavřený prostor bývalých kasáren s polorozpadlými budovami, který už dnes ovlivňuje krajinný ráz poměrně dosti negativně. Největší zachovanou plochu zeleně zaujímá park okolo zámku. Místní ráz krajiny v obci doplňuje podél většiny komunikací liniová vegetace, tvořená převážně listnatými stromy s porosty akátu. Na východě obce se nachází významný mokřad situovaný v lokalitě ochranného pásma vodního zdroje. Je přirozenou retenční nádrží a biotopem zdejšího vodního ptactva.

Jihovýchodní přechod do sousedních katastrálních území Přemyšlení a Zdiby je patrný spíše jen podle dopravního značení. Pokračující původní zástavbu rodinných domů se zahradami zde propojují plochy městské zeleně, místa s liniovou vegetací a částečně i s trvalým travním porostem. Lze říci, že se území všech zmíněných katastrů nachází v regionu s převládající kulturní krajinou zemědělského půdního fondu.

6.7.2 Kulturní a historická charakteristika

Největší část MKR-E zaujímá město Klecany s relativně bohatou historií. Do jisté míry jí vévodí pojem archeologické dědictví. Existuje zde poměrně velké množství lokalit, v nichž některé z nálezů dokládají osídlení tohoto území od doby bronzové. Nejznámější z nich jsou místní část klecanského katastru Na Hradišti a prostor zámecké zahrady, kde archeologové našli pozůstatky slovanské kultury z přelomu 9. a 10. století (MěÚ Klecany, 2006).

První písemnou zmínku o tomto sídle dokládaly Desky zemské půhonné. V letech 1507 - 1639 bylo sídlo Vladislavem II. Jagelonským povýšeno a mohlo tak užívat statut města. Opětovně se staly městem až 1. července roku 1994, kdy jim toto privilegium navrátil parlament České republiky. Po roce 1693 začaly Klecany prožívat i svá tragičtější období. Způsobena byla především několika ničivými požáry za doby husitských nepokojů a pustošením švédských vojsk během třicetileté války. Je jednoznačné, že se požáry a pustošení v sídle podepsaly také na panství a zámku, který od 17. století do roku 1945 vlastnilo mnoho majitelů. Ačkoliv je nyní zámek včetně přilehlého areálu se zámeckou zelení v soukromém vlastnictví, nadále je nemovitou kulturní památkou považovanou za prostorovou a estetickou dominantu města Klecany. K dalším takovýmto památkám patří fara, kostel Nanebevzetí Panny Marie, pomník a kříž na paměť Václava Beneše Třebízského. V. B. Třebízský je a navždy bude spjatý se jmenovanými památkami, neboť na klecanské faře v letech 1876 - 1884 žil, psal svá díla a ve zdejším kostele naproti faře kázal. Jeho jméno nese také náměstí, obřadní síň na Městském úřadě a oblíbené a často jím navštěvované místo v klecanském háji, které po něm poté bylo s hrdostí pojmenováno Benešovka.

Územním plánem města Klecany byly nad rámec ochrany nemovitých kulturních památek stanoveny k ochraně také stavby a objekty dokládající historický vývoj města a jednotlivé zachovalé historické stavby i díla významných architektů a stavitelů včetně objektů dotvářejících charakter místa nestavební povahy. V tomto ohledu je třeba zachovat památné pomníky, věnované obětem světových válek, hájovnu s torzem altánu, C. K. schody z roku 1852, budovy bývalého pivovaru a mlýna a přístupovou cestu k hradišti z 9. - 10. století. Dále pak také hřbitov, kapličku a litinový křížek na Benešovském palouku, v parteru dochované historické kříže, boží muka, památníky a mnoho dalších (Binderová a kol., 2010).

Na jih a jihovýchod Klecan navazuje katastrální území Přemyšlení. Z jeho plochy sem však spadá pouze severovýchodní část tvořená převážně zástavbou novodobějších rodinných domů. Plochy, na kterých nalezneme ještě původní zástavbu, obklopují zdejší rybník. Ten

přes silnici 3. třídy sousedí s areálem bývalého Výzkumného ústavu přístrojů jaderné techniky Tesla Přemyšlení. Souvislé osídlení Přemyšlení bylo poprvé doloženo archeologickými nálezy z 10. století, ale první písemnou zmínku přinesl až rok 1351. Také Přemyšlení přečkalo dobu husitských nepokojů a až do roku 1850 bylo rozděleno mezi větší počet majitelů. Jedním z nich byl i Filip Josef Gallas, během jehož vlastnictví se byla zdejší tvrz připojena ke klecanskému statku a pozvolna začala ztrácet význam panského sídla a správního střediska.

6.7.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině

Téměř celé zvolené MKR-E je tvořené bezmála pouze jediným katastrálním územím, a to Klecanami. Na jihozápadě nalezneme fragmenty volné krajiny přírodního charakteru s větší variabilitou ploch funkčního využití území. Kromě úseků lesních porostů se smíšenými stromy, skalních stepí i luk s běžnými dřevinami dotváří zdejší uzavřenost krajiny především bezprostřední blízkost zaříznutého údolí vodního toku Vltavy. Skály tyčící se nad tímto údolím, nabízí široce otevřený pohled nejen na levý břeh řeky, ale také na vzdálenější dominantní objekty a stavby hlavního města Prahy. Směrem ke středu intravilánu města Klecany jeho okolí nikterak otevřenější krajinu neposkytuje. To je dáno poměrně rozsáhlými plochami lesních porostů, jež město od západu a jihozápadu obklopují. Od středu Klecan k jeho severovýchodní a východní části se však tyto plochy mění v zastavěná území původními i novodobějšími rodinnými domy či průmyslovými a jinými objekty.

Za esteticky hodnotné dominanty Klecan lze jednoznačně považovat areál zámku včetně samotné stavby, klecanskou faru a kostel Nanebevzetí Panny Marie. Bohužel má město na svém území také prostory, které z důvodu ztráty zájmu o jejich zachování pro dlouhodobější nevyužívání tvoří jedny z negativněji hodnocených prvků. Jsou jimi polorozpadlé budovy, jež kdysi obývali nejprve příslušníci Československé lidové armády, posléze Armády České republiky a lokalita, kde mívalo za dob socialismu sídlo zdejší Jednotné zemědělské družstvo. Na východním okraji intravilánu se v posledních letech značně rozrůstá výstavba nízkopodlažních rodinných domů a bytových domů v rámci projektu Astra park Klecany vlivem suburbanizace a také výstavba a rozšiřování průmyslových objektů. Pravděpodobně nejznámějším z nich je logistické centrum a sídlo společnosti Ahold Czech Republic, a. s.

Tab. č. 9 Identifikované hlavní znaky, hodnoty a indikátory hodnot MKR-E

(MKR-E) Souvlejší zástavba pravého břehu Přemýšlenského potoka				
Klasifikace znaků/hodnot krajinného rázu	Konkrétní identifikované znaky/hodnoty krajinného rázu	Význam znaků/hodnot	Cennost znaků/hodnot	Projev znaků/hodnot
		Zásadní Spoluurčující Doplnující	Jedinečná Význačná Běžná	Pozitivní Neutrální Negativní
Přírodní charakteristika				
	Zdvihající se terén směrem od jihozápadu k severovýchodu po celé ploše k. ú. Klecany	Zásadní	Běžná	Neutrální
	Poloha města Klecany a přilehlých obcí na mírně svažitém slunném terénu	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
	Rozsáhlejší plochy porostu smíšených lesů u hájovny v Klecanském háji, plochy luk a skalních stepí na západě klecanského katastrálního území	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Vzrostlá zeleň v sídle a při jeho okrajích včetně přítomnosti menších ovocných sadů v blízkosti zahrádkářské kolonie na jihu u přechodu do k. ú. Přemýšlení	Doplnující	Běžná	Pozitivní
	Krajinotvorné prvky liniové vegetace tvořené listnatými stromy podél většiny cest a silnic v sídle	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Přítomnost několika VKP registrovaných (V remízkách, Klecanský háj, Na Vlasini - Černá skála, U mlejna, mokřad v Klecanech) i VKP chráněných ze zákona č. 114/1992 Sb.	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Přírodní a krajinné hodnoty v podobě biotopu vodního ptactva mokřadu v Klecanech a biotopy lokalit Černá skála a Na Vlasini vyplněných úseky lesních porostů a loukami s běžnými dřevinami	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Památné stromy Lípa na náměstí v Klecanech, Javor klen u hájovny v Klecanském háji	Doplnující	Běžná	Pozitivní
Kulturní a historická charakteristika				
	Archeologické lokality a prehistorické památky okolí Klecan (Na hradišti, opevněné hradiště Na Valech, prostor zámecké zahrady) a Přemýšlení	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Artefakty technické činnosti a exploatace krajiny (mlýn, pivovar, areál bývalého Výzkumného ústavu přístrojů jaderné techniky Tesla Přemýšlení)	Zásadní	Běžná	Negativní
	Částečně dochovaná struktura osídlení na náměstí, kde strukturu určují dodnes štitově orientované objekty	Doplnující	Běžná	Neutrální
	Cenná architektura v Klecanech v podobě kostela Nanebevzetí Panny Marie, klecanský zámek situovaný naproti kostelu, klecanská fara, obřadní síň Městského úřadu pojmenovaná po V. B. Třebízském, C. K. schody vystavěné na počest císaře Františka Josefa u náměstí	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Částečně dochovaná historická síť většiny cest a silnic	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
	Dochované krajinářské úpravy v podobě rybníka v Přemýšlení, obory u hájovny v Klecanském háji	Doplnující	Význačná	Pozitivní
	Přítomnost prvků drobné sakrální architektury v sídle (kaplička, boží muka, historické kříže v parteru, litinový křížek na Benešovském palouku)	Doplnující	Běžná	Neutrální
	Dominanty staveb zámku v Klecanech a kostela Nanebevzetí Panny Marie	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Památníky věnované obětem světových válek	Doplnující	Běžná	Pozitivní

Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině			
Přírodě blízký charakter fragmentů krajiny podél jihozápadních svahů údolí Vltavy	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Vizuální uzavřenost a drobnější měřítko při údolí Vltavy na jihozápadě katastrálního území Klecany	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
Vizuální otevřenost krajiny vyšších poloh měst a obcí podél zemědělských ploch a na vyhlídkách (U křížku, Na Vlasini, Černá skála)	Spoluurčující	Význačná	Neutrální
Rušivý kontrast plošného rozvoje přeměněné formy a struktury nízkopodlažní zástavby rodinných domů, bytové zástavby spojené s projektem Astra park Klecany a výstavbou průmyslových objektů skladových prostor v blízkosti koncentricky uspořádaného menšího sídla Klecany s jasným centrem a původní zástavbou	Zásadní	Běžná	Negativní
Vizuální rušivé vlivy polorozpadlých budov na plochách nevyužívaných areálů v tzv. brownfields (někdejší kasárna oddělující plochy původní zástavby od ploch bytové zástavby novodobější a plocha sídla Jednotného zemědělského družstva situovaného v blízkosti klecanského zámku	Spoluurčující	Význačná	Negativní
Přítomnost vzdušného elektrického vedení VN	Doplňující	Běžná	Negativní

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky č. 4

6.8 Souvislejší zástavba levého břehu Přemýšlenského potoka (MKR-F)

Také MKR-F vyjadřují zejména plochy souvislejší zástavby. Rozprostírají se však na protější straně, při levém břehu Přemýšlenského potoka. Do prostoru MKR-F zasahují bezprostředně celkem čtyři katastry.

Obr. č. 12 Původní zástavba ve Zdibech - Veltěži

6.8.1 Přírodní charakteristika

MKR-F tvoří katastry Brnky, Přemyšlení, Zdiby a menší plochou přispívají též Klecany. Brnky, Přemyšlení a Zdiby jsou součástí obce Zdiby. Obec doplňuje ještě osada Veltěž a v Přemyšlení pak chatová oblast zvaná Holosmetky. Výška reliéfu celé západní části MKR-F se až k ústí Přemyšlenského potoka pohybuje okolo 176 m n. m. Část Zdib, jež byla podrobena hodnocení krajinného rázu v rámci MKR-F, tvoří zejména rodinnými domy zastavěná území se zahradami i ovocnými sady, plochy trvalého travního porostu a městské zeleně, místy s liniovou vegetací. Na východě v tomto prostoru s menší vodní nádrží vyvěrá pramen Přemyšlenského potoka. Na jihozápadě se ve výšce 182 m n. m. nachází Přírodní památka Zámky. V této lokalitě jižní hranice MKR-F z velké části kopíruje administrativní hranici katastrálního území Brnky a je zároveň vedena téměř podél pravobřežní strany Drahaňského potoka a jeho stejnojmenného údolí. Blízké okolí Drahaňského potoka a celý západ MKR-F jsou značně pokryty lesní půdou se smíšenými stromy. Střed katastrálního území Brnky vyplňuje orná půda, jíž protínají dvě polní cesty s liniovou vegetací. Na plochu orné půdy zde navazují plochy zahrad i ovocných sadů obklopující nejčastěji bloky budov rodinných domů i chatových kolonií.

V celém prostoru MKR-F se nachází především zastavěná území. Zdejší krajinný ráz proto ovlivňuje také přítomnost vzdušného elektrického vedení VN. To chybí pouze v lokalitě, kde na zdibský katastr navazují severně situované Klecany svými plochami, věnovanými zejména zástavbě průmyslových objektů a budov. Ty jsou pouze ze severní strany obklopeny trvalým travním porostem a ornou půdou nejvyšších kvalit, místy křížovanou polními cestami a liniovou vegetací stromů s křovinami.

6.8.2 Kulturní a historická charakteristika

Severozápadní a severní hranice MKR-F je určena vodotečí Přemyšlenského potoka protékajícího katastrem Přemyšlení. V tomto území se nachází významnější chatařská oblast Holosmetky na západě a osada Veltěž na pomezí Přemyšlení a Zdib. V současné době je Veltěž považována za centrum obce Zdiby.

Zdiby mají poměrně bohatou historii. Do roku 1420 obec vlastnil panenský klášter sv. Kateřiny v Novém Městě pražském. Poté přešla do světských rukou rytíře Přemysla Ferdinanda Radeckého z Radče, který zde působil a po své smrti v roce 1676 byl pochován

ve zdejší kostele Povýšení sv. Kříže. Již v té době se zde nacházela tvrz, jež byla koncem 18. století přestavěna na jednopatrový barokní zámek. V blízkosti této stavby se nachází farní kostel z poloviny 14. století a doposud využívaný hřbitov. Historie osady Veltěž bývá zasazována do 13. století. Od roku 1228 zdejší statek patřil nejprve Benediktinkám Svatojiřským a později Břevnovskému klášteru. Doba husitských nepokojů znamenala pro církev odnětí tohoto statku až do roku 1729, kdy jí byl znovu navrácen.

Souvislejší osídlení Přemyšlení je prostřednictvím archeologických nálezů datované k 10. století. Holosmetky jsou zdejší osadou, která je o poznání mladší. Zakladatelem osady a zahrádkářské kolonie byl v roce 1957 Antonín Schmiedberger, tehdejší člen výboru, jenž byl zodpovědný za vypovězení zahrádkářů z pozemků na Trojském ostrově v Praze. Téměř 50. let od založení osady zde pobývali pouze zahrádkáři, ale dnes stále více přibývá rodinných domů.

Jižně od katastrálních území Zdiby a Přemyšlení jsou situovány Brnky, jejichž administrativní hranice na jihu téměř kopíruje hranici zvoleného MKR-F. Někdejší ves Brnky bývala v roce 1233 majetkem Svatojiřského kláštera na Pražském hradě. Doba husitské revoluce však zajistila její vlastnictví Starému Městu pražskému, a to až do roku 1547. O více než sto let později téměř vypleněné Brnky zakoupili manželé Birkovi, kteří se tehdejší zdejší tvrz pokusili přestavět na zámek. Přestože je zámek v Brnkách významnou památkou zaevidovanou do Ústředního seznamu nemovitých kulturních památek, v současnosti je nejen samotná budova, ale také i zámecký park ve velmi špatném stavu.

Na severovýchodě MKR-F se rozprostírají plochy průmyslových budov se skladovými prostory obklopující dálnici D8. Tato lokalita bohužel příliš mnoho historických ani kulturních hodnot neposkytuje, neboť se vyznačuje novodobějšími díly působícími vhodněji spíše v oblasti ekonomiky a růstu pracovních příležitostí.

6.8.3 Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině

Střední a východní část zvoleného MKR-F se rozprostírá převážně na rovinatém, mírně zvlněném terénu v blízkosti severního předměstí hlavního města Prahy, na které lze z mnoha vyvýšenějších poloh dohlédnout. Nejlépe je toto možné učinit z nejvyššího bodu katastrálního území Brnky na kopci Klevetníku, který umožňuje otevřený pohled do jinak relativně uzavřené krajiny. V jeho okolí se totiž nachází větší množství úseků s lesními porosty. Typicky uzavřenou krajinou je zde z podobného důvodu oblast chatařské kolonie

v osadě Holosmetky, náležící katastrálnímu území Přemyšlení.

Na přechodu Přemyšlení a Brnek, jejichž dominantou je zdejší zámek, se již podstatně více uplatňuje zástavba rodinných domů původních, ale i novodobějších nízkopodlažních. Kontrast novodobější zástavby a původní struktury osídlení je sice znatelný, nicméně se neprojevuje tak výrazně, jako tomu je u severněji situovaných lokalit na pomezí Přemyšlení a Klecan. Souvisleji zastavěné plochy, zejména původními rodinnými domy nalezneme v obci Zdiby, k jejímž dominantám kromě zdejšího farního kostela patří také zámek.

Severovýchodně od Zdib se nachází průmyslová zóna tvořená především skladovými prostory. Lokalita se projevuje určitou negativní vlastností, a to sice zejména s ohledem na zvyšující se nároky na jinak poměrně klidnou oblast. Téměř ze všech stran ji obklopují převážně plochy zemědělské půdy protkané polními cestami, lemovanými v mnoha případech linií vegetací stromů s křovinami.

Tab. č. 10 Identifikované hlavní znaky, hodnoty a indikátory hodnot MKR-F

(MKR-F) Souvislejší zástavba levého břehu Přemyšlenského potoka				
Klasifikace znaků/hodnot krajinného rázu	Konkrétní identifikované znaky/hodnoty krajinného rázu	Význam znaků/hodnot	Cennost znaků/hodnot	Projev znaků/hodnot
		Zásadní Spoluurčující Doplnující	Jedinečná Význačná Běžná	Pozitivní Neutrální Negativní
Přírodní charakteristika				
	Zdvihající se terén směrem od západu k východu po celé ploše katastrálních území Přemyšlení a Zdiby	Zásadní	Běžná	Neutrální
	Terénní morfologie údolí Přemyšlenského potoka v původním korytě s břehovou vegetací	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Krajinotvorné prvky liniové vegetace podél většiny cest a silnic	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
	Přítomnost nelesní rozptýlené zeleně (remízky, aleje, solitérní stromy)	Doplnující	Běžná	Pozitivní
	Vzrostlá zeleň v sídlech a jejich okrajích ve Zdibech a Přemyšlení	Doplnující	Běžná	Pozitivní
	Přírodní památka Zámky situovaná na jihovýchodě MKR-F v katastrálním území Brnky	Doplnující	Význačná	Pozitivní
Kulturní a historická charakteristika				
	Archeologické lokality a prehistorické památky okolí Přemyšlení	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
	Částečně dochovaná struktura osídlení semknuté formy sídla řadového silničního typu Zdiby tvořeného původními zděnými domy	Doplnující	Běžná	Neutrální
	Cenná architektura v podobě kostela Povýšení sv. Kříže a jednopatrového barokního zámku ve Zdibech a nemovité kulturní památky dvoupatrového zámku v Brnkách	Spoluurčující	Význačná	Neutrální
	Částečně dochovaná historická síť většiny cest a silnic	Spoluurčující	Běžná	Neutrální
	Dochované krajinářské úpravy v podobě rybníčka ve	Doplnující	Význačná	Pozitivní

východní části intravilánu ve Zdíbech			
Přítomnost drobné sakrální architektury situované do středu intravilánu obce v podobě kapličky ve Zdíbech	Doplňující	Běžná	Neutrální
Památníky věnované obětem světových válek ve většině sídel tvořících MKR-F	Doplňující	Běžná	Pozitivní
Přítomnost záměrně komponované krajiny (zahrádkářská kolonie a chatová oblast Holosmetky)	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
Estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy v krajině			
Přírodě blízký charakter fragmentů krajiny podél jihozápadních svahů údolí Vltavy	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Vizuální uzavřenost a drobnější měřítko chatové oblasti Holosmetky a intravilánu sídel	Spoluurčující	Význačná	Pozitivní
Vizuální otevřenost krajiny od nejvyšší polohy kopce Klevetníku v Brnkách	Spoluurčující	Běžná	Pozitivní
Rušivý kontrast plošného rozvoje přeměněné formy a struktury nízkopodlažní zástavby rodinných domů a původní zástavby zděných domů ve Zdíbech a také v blízkosti chatové oblasti Holosmetky (původně šlo pouze o zahrádkářskou kolonii)	Zásadní	Běžná	Negativní
Vizuální rušivé vlivy novodobějších děl v podobě skladových prostor průmyslové zóny obklopujících dálnici D8 na východě katastrálního území Zdiby	Spoluurčující	Běžná	Negativní
Přítomnost vzdušného elektrického vedení VN, jímž je protkána většina sídel tvořících MKR-F	Doplňující	Běžná	Negativní

Zdroj: Vlastní zpracování dle tabulky č. 4

7. OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU A STANOVENÍ PRINCIPŮ OCHRANY

Stanovení principů ochrany rázu krajiny je poměrně úzce spjato s územním plánováním, jehož výslednou podobu zajišťuje následná tvorba územních plánů měst a obcí. K cílům územního plánování totiž patří mimo jiné i určení základních limitů a regulativů řešících možnosti v zastavitelných i nezastavitelných územích každého města či obce, které je nezbytné dodržovat při veškerých antropogenních činnostech zasahujících do jejich krajiny. Přestože však územní plány neřeší ochranu krajinného rázu příliš specificky, základní identifikaci principů ochrany znaků a hodnot zvolených MKR včetně menších lokalit v rámci MKR A, B, D a F posloužily kapitoly „Koncepce rozvoje území, ochrany a rozvoje hodnot území“ a „Koncepce uspořádání krajiny“, včetně „Podmínek pro využití ploch s rozdílným způsobem využití“. Skutečnost, že z hlediska MKR A-F nejsou v současné době dostupné územní plány všech dotčených měst a obcí, neměla na moji práci větší negativní dopad.

Ve chvíli, kdy jsou již k dispozici identifikované a klasifikované znaky i hodnoty utvářející krajinný ráz v každém ze zvolených MKR A-F, je takto vyhodnoceným územím třeba zajistit vlastní principy ochrany rázu krajiny. Ta je dána ochranou specifik, odlišujících od sebe dané prostory (zde chápáno jako MKR) za účelem zachování jejich identity (tzv. *genia loci*) a přiřazením příslušného stupně zóny ochrany jednotlivým prostorům či menším lokalitám v rámci některých MKR. Příslušná zóna je stanovena jedním z pěti možných stupňů ochrany (viz. podkapitola 4.4.1.), která je pro daný prostor či menší lokalitu nejvhodnější.

7.1 Místo krajinného rázu A

7.1.1 Principy ochrany zaříznutého údolí vodního toku Vltavy (MKR-A)

Pro MKR-A je zásadní přítomnost významného biotopu chráněného území NPR Větrušické rokle spadající do PP Dolní Povltaví, jež se nachází v prostorech strmějších svahů nad údolím Vltavy při jejím pravém břehu. Na levém břehu se poněkud více uplatňují známky archeologických lokalit, prehistorických památek, artefaktů technické činnosti a exploatace krajiny. Pro oba břehy Vltavy však platí neopomenutelná uzavřenost a drobnější měřítko vltavského údolí, v němž řeka značně meandruje.

V místech skalnatých svahů mají vysokou hodnotu přirozené teplomilné doubravy,

které severním směrem doplňují prvky tvořící ÚSES. Úchvatnými jsou zde významné pohledy a průhledy krajinou do širokého okolí končícího jižním horizontem u dominanty Pražského hradu a severozápadním horizontem u vrcholků Českého středohoří.

Na základě identifikace znaků a hodnot jednotlivých charakteristik jsem ve spojení s jejich klasifikací a stanovením nejvhodnějšího způsobu ochrany zařadila téměř celé zvolené MKR-A do zóny s nadprůměrnou ochranou krajinného rázu – III. stupeň. Výjimku zde představuje sever, severovýchod a jih hodnoceného území. Severní část je tvořena významnými biotopy teplomilných společenstev skalních stepí NPR Větrušické rokle. Jih území vyplňují značně pestré biotopy lesních porostů dubohabrového háje a bikových doubrav a společenstva skalních acidofilních stepí na buližníkových výchozech PR Roztocký háj - Tiché údolí. Obě části území jsou podél východní hranice MKR-A navíc také propojeny prvky tvořící ÚSES. Tyto části MKR-A jsem zařadila do zóny s vysokou ochranou krajinného rázu – II. stupeň.

Ochrana znaků a hodnot přírodní charakteristiky

- I) Ochrana je zde ze zákona zajištěna přítomností cenných prvků krajiny, jimiž jsou vyhlášené VKP, (EVL) NPR Větrušické rokle spadající do PP Dolní Povltaví, PR Roztocký háj - Tiché údolí, považované za součásti tvořící ÚSES a dále památné stromy.
- II) Zachovat přírodní charakter skalních útvarů strmých svahů a jejich okolí.
- III) Zabránit stavebním činnostem a jiným zásahům do krajiny, které mohou podstatně měnit charakter interiéru daného územního prostoru.
- IV) Zajistit ochranu významných vymežujících horizontů a krajinných předělů před pohledovým narušením a zachovat tak jejich celistvost a obraz v krajině.
- V) Zabránit výsadbě exotických a jiných nepůvodních druhů dřevin vytvářejících nepřirozený porost v pohledově dominantních prostorech.

Ochrana znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky

- I) Zabránit pohledovému narušení silně se rozšiřující suburbánní zástavbou, nevhodnými stavbami či výstavbou konkurenčních dominant, které by mohly ohrozit zachování obrazu daných hodnot a jejich krajinný rámeček (evidovaná archeologická naleziště Pískovna Chýnov, Pole pod Chýnovským hájem a Chýnovský háj, významné krajinné prvky Husinecká stráň, Vltavské skály,

Kameníček, U Moráňských skal, dále hradiště Levý Hradec, Vrch Řivnáč, výšinné opevněné hradiště - hrádek a mohylové pohřebiště).

- II) Zachovat prostor významných staveb, objektů a jejich prostorového uplatnění (kostel Českobratrské církve evangelické mimo obydlené území Libčic nad Vltavou, původní vodní tvrz Roztocký zámek - dnes Středočeské muzeum, kostel v hradišti Levý Hradec a kostel sv. Jana Křtitele v horní části města Roztoky).
- III) Respektovat kulturně historické hodnoty a památky s typickými znaky dokládajícími historii sídel, jako jsou archeologické lokality (hradiště Levý Hradec) či památníky věnované obětem světových válek.
- IV) Respektovat kulturní památky uvedené na seznamu nemovitých kulturních památek, ale i těch mimo něj majících cenný význam pro historii sídel (NKP kostel sv. Bartoloměje, kulturní památky socha Krista zdobící náhrobek rodiny Fischerovy na katolickém hřbitově a socha sv. Václava ve Větrušicích, výšinné opevněné hradiště - hrádek a mohylník na pohřebišti v Libčicích nad Vltavou, jež nesou archeologické stopy, kostel sv. Jana Křtitele, kostel v hradišti Levý Hradec s památníkem pro jedenáct obětí vlakového transportu smrti).
- V) Zajistit ochranu prvků drobné sakrální architektury v sídlech.

Ochrana estetických znaků a hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině

- I) Zachovat charakter fragmentů přírodní krajiny některých prostorů včetně snahy zamezit umístování technicistních staveb a nevhodných objektů, které nerespektují přírodní rámeček území a přírodní hodnotu krajinného rázu.
- II) Zajistit ochranu lokality NPR Větrušické rokle jako součásti Přírodního parku Dolní Povltaví, v níž se vyskytují chráněné, ohrožené druhy rostlin a živočichů na významném biotopu teplomilných společenstev skalních stepí.
- III) Zajistit ochranu jedinečného a neopakovatelného obrazu scenérie s důrazem na její emoční působení vlivem přítomnosti výrazné terénní dynamiky dané strmými, skalnatými svahy tyčícími se nad údolím místy meandrující Vltavy.
- IV) Zachovat vizuální otevřenost krajiny vyšších poloh s významnými pohledy a průhledy do širokého okolí (dominantou hlavního města Pražský hrad jižně, vrcholky Českého středohoří severozápadně).

- V) Respektovat historicky významná místa i architektonické a urbanistické realizace jak ve struktuře sídel, tak také v krajině (Vrch Řivnáč a Holý Vrch, zachování cenné místně původní usedlosti - rolnické domky a velkostatek ve Větrušicích (tzv. „Obci na konci světa), Vila Mia č. p. 79.

Možná ohrožení znaků a hodnot krajinného rázu a zařazení MKR-A do zóny ochrany

- i) Nepovolené úpravy terénu a zásahy do přírodního charakteru prostoru chráněných území a vyhlášených VKP.
- ii) Výsadba nepůvodních druhů dřevin.
- iii) Chátrání kulturních památek a nedostačující péče o ně.
- iv) Intenzivní suburbanizace na doposud nezastavěných plochách a výstavba nevhodných objektů.
- v) Nepovolené technické úpravy vodního toku Vltavy včetně jeho možného znečištění.

7.1.2 Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-A)

MKR-A je tvořeno třemi obcemi (Větrušice, Husinec, Úholičky) a dvěma městy (Roztoky, Libčice u Prahy). Územní plány mají v tuto chvíli jen obec Husinec a město Libčice nad Vltavou.

Územní plán obce Husinec

K základním předpokladům a podmínkám ochrany územních hodnot v Husinci a okolí patří zejména respektování poslání přítomného Přírodního parku Dolní Povltaví. Lze zde povolovat stavby, ale pouze dle schválené územně plánovací dokumentace vycházející z podmínek přírodního parku jen na místech k tomu určených a za předpokladu, že budou přispívat k naplnění jeho poslání, v němž jde především o zachování typických stepních společenstev na skalních výchozech s výskytem mnoha chráněných druhů rostlin i živočichů. Z pohledu koncepce uspořádání krajiny obce Husinec je zde přihlíženo zejména k řešení systému ÚSES, jehož nadregionální prvky (NRBC 2001 Údolí Vltavy) se uplatňují jak v území tohoto sídla, tak ve vztahu k okolí. Respektování dalších hodnot daného území je spjat převážně s limity využití území. V rámci ochrany přírodních hodnot jsou tyto limity mimo již zmíněnou informaci o PP Dolním Povltaví určeny ochranou památného stromu

dubu letního v areálu ÚJV, přítomností VKP ze zákona chráněných i registrovaných (V Močidlech, Vltavské skály, Husinecká stráň) a respektováním ochranného pásma lesního půdního fondu, které v šířce 50 m limituje rozvoj sousedních pozemků. Ochranná pásma zde vyžadují v podobě limitů využití území kromě národní kulturní památky Levého Hradce, dopravní a technické infrastruktury také vodní toky (Vltava), jejichž smyslem je při případné realizaci výstavby budov řešit situaci s ohledem na možnost zásahu tohoto území záplavami. Vymezena mají tato pásma dále dobývací prostor a chráněné ložiskové území Husinec se současnou těžbou kamene a Ústav jaderného výzkumu Řež. Největší část území zde dle svého významu zaujímají plochy stabilizované. Možnost další zastavitelnosti území či přestaveb je určena především plochám pro bydlení, smíšenou obytnou funkci, občanské vybavení a pro veřejné prostranství a dopravní infrastrukturu (Zastupitelstvo obce Husinec, 2010).

Územní plán sídelního útvaru Libčice nad Vltavou

Smysl ochrany územních hodnot v Libčicích nad Vltavou a okolí je v územním plánu spatřován především v respektování ochranné zóny neregionálního biokoridoru a v zajištění funkčnosti prvků ÚSES tak, že nebude docházet k zastavění ploch, které tyto prvky utváří. Nedílnou součástí tohoto je podmínka rozšiřování a výstavby objektů jen v zastavěném či zastavitelném území jak v souladu se stávající strukturou města, tak i ve vztahu k historickým, kulturním a přírodním podmínkám, což územní plán tohoto sídelního útvaru mimo jiné řeší prostřednictvím limitů stanovujících využití území s ohledem na ochranu konkrétních hodnot. V rámci ochrany přírody a krajiny tyto limity kromě respektování zóny prvků ÚSES určuje také přítomnost VKP ze zákona chráněných i registrovaných (Kameníček, U Chýnova, Letky - Stráně nad Vltavou, U Moráňských skal). Při veškerých zásazích antropogenní činnosti do těchto krajinných hodnot či jejich ochranných pásem je nutné si vyžádat stanovisko orgánu ochrany přírody. V podobě ochranných pásem se na tomto území limity ochrany přírody a krajiny objevují dále ve spojení s lesním půdním fondem, chráněným ložiskovým územím cihlářských surovin v Letkách Na Zabitém, zvláště chráněným územím NRP Větrušické rokle a velkoplošným chráněným územím Přírodní park Dolní Povltaví. Nechybí zde ani ochrana nemovitých kulturních památek, kterými jsou kostel sv. Bartoloměje, výšinné opevněné sídliště - hradiště hrádek, mohylové pohřebiště i náhrobek rodiny Fischerovy se sochou Krista, umístěný na místním katolickém hřbitově. Okolí hřbitova a veřejných pohřebišť je v šíři 100 m doplněno o ochranné pásmo z hygienických a

bezpečnostních důvodů. Kromě dalších pásem stanovených pro infrastrukturu technickou a dopravní, v níž je u železniční dráhy nutné při stavebních činnostech dodržovat vzdálenost v šíři 60 m od osy krajní koleje, je podstatné respektování ještě dalších hodnot. V tomto případě jsou jimi historické cesty vedené mimo zástavbu, které tvoří páteř dochované kulturní. Protože je tento sídelní útvar cenný také jako potenciální oblast archeologického zájmu, je vždy nutné případné zásahy do takové krajiny konzultovat s Archeologickým ústavem AV ČR (Körner a kol., 2006).

Územní plán sídel Roztoky, Úholičky a Větrušice

Z důvodu právě probíhající tvorby územních plánů těchto sídel nebylo možné provést podrobnější zhodnocení z pohledu limitů a regulativů řešících ochranu krajiny daných území.

7.2 Místo krajinného rázu

7.2.1 Principy ochrany zaříznutého údolí Máslovického potoka (MKR-B)

MKR-B je charakteristické svým rovinatým terénem náhorních plošin přerušovaných vodním tokem Máslovického potoka, jenž protíná území PR Máslovická stráň spadající do PP Dolní Povltaví. Významně tuto lokalitu vyplňuje cenný biotop chráněného území a dále lesy a meze, obepínající zaříznuté údolí Máslovického potoka, čímž se krajina jeví jako vizuálně uzavřená.

Tomuto územnímu prostoru nechybí archeologické lokality a prehistorické památky v okolí Vodochod u Prahy a prvky drobné sakrální architektury téměř v každém sídle (zvoničky, kaple, sochy). Velký kontrast přináší relativní absence rušivých antropogenních vlivů v PR Máslovická stráň ve spojení s plošným rozvojem přeměněné formy a struktury zástavby v blízkosti intravilánů sídel.

Na základě identifikace znaků a hodnot jednotlivých charakteristik jsem ve spojení s jejich klasifikací a stanovením nejvhodnějšího způsobu ochrany zařadila téměř celé zvolené MKR-B do zóny s nadprůměrnou ochranou krajinného rázu – III. stupeň. Výjimku zde představuje západ a jihozápad hodnoceného území, tvořený významnými biotopy společenstev skalních stepí PR Máslovická stráň (součást PP Dolní Povltaví) a přítomností prvků tvořících ÚSES. Tuto část MKR-B jsem zařadila do zóny s vysokou ochranou krajinného rázu – II. stupeň.

Ochrana znaků a hodnot přírodní charakteristiky

- I) Ochrana je zde ze zákona zajištěna přítomností cenných prvků krajiny, jimiž jsou vyhlášené VKP (lesy na vltavských stráních při západní a jižní části zvoleného území), PR Máslovická stráň spadající do PP Dolní Povltaví, považované za součásti tvořící ÚSES a dále památné stromy (Jírovec maďál, Hrušeň Windsorská aj.).
- II) Zachovat přírodní charakter drobných skalních výchozů a suťových polí přítomných na strmějších svazích a v jejich okolí.
- III) Zabránit technickým úpravám vodního toku Máslovického potoka, který je součástí PR Máslovická stráň a zajistit ochranu vzrostlé břehové vegetace, jež ten tento tok lemuje.
- IV) Zabránit rozsáhlému odlesňování a vytváření holin v lokalitách s kompaktním porostem smíšených lesů typických dřevin borů a akátů, což by mohlo být příčinou tvorby pohledově necitlivě vedených průseků.
- V) Zachovat a podporovat ochranné, ekologické a stabilizační funkce lesa.
- VI) Zajistit ochranu lokalit, v nichž se vyskytují chráněné, ohrožené druhy rostlin a živočichů (PR Máslovická stráň).

Ochrana znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky

- I) Zabránit pohledovému narušení silně se rozšiřující suburbánní zástavbou, nevhodnými úpravami či výstavbou konkurenčních dominant, které by mohly ohrozit zachování obrazu daných objektů a jejich krajinný rámeček (VKP ze zákona Stráně u Vltavy v jižním i západním prostoru zvoleného území i VKP zatím neregistrované Zalesněné údolí potoka v úseku Vodochody - Vltava).
- II) Zajistit ochranu dochovaných prvků historického vývoje sídel i okolí před odstraněním z krajiny, přičemž je důležité zachovat jejich přírodě blízký charakter a nedotčenost pohledově významných partií (vinicemi a porostem smíšeného lesa osázené stráně nad Dolským mlýnem a vilou Dr. Grégra - dnes areálem Výzkumného ústavu včelařského).
- III) Respektovat kulturní památky uvedené na seznamu nemovitých kulturních památek, ale i těch mimo něj majících cenný význam pro historii sídel (cenné místně původní usedlosti - osada Drasty, zástavba původními zděnými domy a Muzeum Másla v Máslovicích, budova školy ve Vodochodech).

- IV) Zajistit ochranu prvků drobné sakrální architektury v sídlech (dvě zvoničky ve Vodochodech).
- V) Zajistit ochranu lokalit, které byly z hlediska zemědělského využívání krajiny významné v historii a jsou významné dodnes (vinice, ovocné sady).

Ochrana estetických znaků a hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině

- I) Zachovat přírodní charakter prostorů včetně snahy zamezit umístování technicistních staveb a nevhodných objektů, které nerespektují přírodní rámeček území a přírodní hodnotu krajinného rázu.
- II) Zachovat dosavadní hranici zástavby, jíž není žádoucí rozšiřovat do prostoru PR Máslovická stráž a PP Dolní Povltaví.
- III) Respektovat krajinnou osu tvořenou Máslovickým potokem doprovázeným cennou břehovou vegetací.
- IV) Zachovat vizuální otevřenost krajiny vyšších poloh s významnými pohledy a průhledy do širokého okolí (dominanta hlavního města Pražský hrad jižně, vrcholky Českého středohoří severozápadně).

Možná ohrožení znaků a hodnot krajinného rázu a zařazení MKR-B do zóny ochrany

- i) Nepovolené úpravy terénu a zásahy do přírodního charakteru prostoru chráněných území.
- ii) Chátrání kulturních památek a nedostačující péče o ně.
- iii) Intenzivní suburbanizace na doposud nezastavěných plochách a výstavba nevhodných objektů.
- iv) Nepovolené technické úpravy vodního toku Máslovického potoka včetně jeho možného znečištění.
- v) Nevhodné lesnické hospodaření či dokonce kácení lesů.
- vi) Nerespektování přírodního rámce území a hodnot krajinného rázu majících cenný význam pro historii sídel.

7.2.2 Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-B)

Převážnou část zvoleného MKR-B tvoří obce Máslovice, Vodochody a Hoštice. Územní plán má pouze obec Máslovice.

Územní plán sídelního útvaru Máslovice

Ochrana územních hodnot v Máslovicích a okolí je zajišťována především proto, že je celé řešení území specifické jako území s možnými archeologickými nálezy, v němž je nutné veškeré případné zásahy v podobě výkopů a zemních prací konzultovat s archeologickým ústavem ÚA PPČ. Přírodní hodnoty území zde hájí právní ochrana formou vyhlášky v případě Přírodního parku Dolní Povltaví a formou nařízení v případě Přírodní rezervace Máslovická stráň, kde je při veškerých zásahových činnostech vyžadováno respektování ochranného pásma v šíři 50 m (stejnou šíři požaduje při limitování rozvoje sousedních pozemků také lesní půdní fond). Formou rozhodnutí městského úřadu Odolena Voda je dále hájena ochrana přítomností památných, ale i významných stromů. Z důvody dominance obce byl památným stromem vyhlášen Jírovec maďál (p.č. 185/1), pro zachování genetického představitele se jím stala Hrušeň zvaná Windsorská (p.č. 32/3) a významnými stromy jsou čtyři vzrostlé lípy v blízkosti vodojemu a dvě u obecního úřadu. Jednoznačně jsou zde za přírodní hodnotu považovány lesy, tvořící významné krajinné prvky stanovené ze zákona, jimiž jsou Stráně u Vltavy v západní (p.č. 89/1) i jižní (p.č. 131, 143/2) části katastru. Územním plánem je řešena ochrana významných krajinných prvků neregistrovaných Zalesněné údolí potoka v úseku Vodochody - Vltava, Stráň nad Vltavou (západně od Máslovice s lučními porosty, mezemi a roklemi zarůstajícími trnkou i dřevinami) a ochrana ekosystémů prostřednictvím funkčnosti prvků ÚSES. Z pohledu historických či architektonických hodnot jsou v území navrhovány jako předmět památkového zájmu bývalý panský dvůr, Grégrova vila i Dolský mlýn nacházející se v areálu Výzkumného ústavu včelařského.

Společně s ochrannými pásmy přírodních hodnot a krajiny, ale také infrastruktury (dopravní, technické aj.) je v tomto územním plánu postupováno na základě podmínek pro využití ploch, kde zejména s ohledem na výstavbu budov přichází na řadu společná pravidla pro uspořádání území. Například v případě ploch s obytnou funkcí je třeba dodržovat výškovou hladinu okolní zástavby s tím, že výška navrhovaných budov bude mít dvě nadzemní podlaží, využitě podkroví a střechy pravidelné, sedlové, valbové či polovalbové s minimálním spádem 25°. Výška jejich hřebene přitom nebude přesahovat 8,5 m a garáž bude součástí domu (Zastupitelstvo obce Máslovice, 2009).

Územní plán sídla Vodochody a Hoštice

Z důvodu právě probíhající tvorby územního plánu tohoto sídla nebylo možné provést

podrobnější zhodnocení z pohledu limitů a regulativů řešících ochranu krajiny daného území.

7.3 Místo krajinného rázu C

7.3.1 Principy ochrany okolí ploch využívaných leteckou dopravou (MKR-C)

MKR-C je jedním ze zvolených území, které se vyznačuje poměrně dochovanou strukturou zemědělské krajiny, jíž z největší části představuje přítomnost orné půdy, trvalých travních porostů či remízků. Převážná část tohoto území se rozkládá na mírně zvlněném terénu náhorních plošin, kde se nachází jak krajínovorné prvky liniové vegetace podél polních cest a drobné lesní plochy, tak také nepříliš citlivě situovaná stavba letištního areálu ve Vodochodech u Prahy.

Z prvků drobné sakrální architektury lze jmenovat pouze jednu zvoničku v Klíčanech a v intravilánech většiny sídel jsou umístěny památníky obětem světových válek. Nechybí zde ani artefakty technické činnosti a exploatace krajiny v podobě povrchové těžby písku v lomu v Hořticích u Vodochod.

Na základě identifikace znaků a hodnot jednotlivých charakteristik jsem ve spojení s jejich klasifikací a stanovením nejvhodnějšího způsobu ochrany zařadila zvolené MKR-C do zóny se základní ochranou krajinného rázu – IV. stupeň.

Ochrana znaků a hodnot přírodní charakteristiky

- I) Zachovat zemědělský charakter krajiny s poměrně vysokým podílem rozptýlené zeleně, jíž tvoří remízky, aleje a solitérní stromy.
- II) Zabránit stavebním činnostem a jiným zásahům do krajiny, které mohou podstatně měnit charakter interiéru daného územního prostoru.
- III) Zachovat a podporovat oddělování bloků orné půdy od cest, komunikací a od okraje lesních porostů zelenými pásy.

Ochrana znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky

- I) Zajistit ochranu dochovaných prvků historického vývoje sídel i okolí před odstraněním z krajiny, přičemž je důležité zachovat jejich přírodě blízký charakter a nedotčenost významných partií.
- II) Zabránit výstavbě objektů narušujících z významných pohledových os na sídla

tento obraz nerespektováním uspořádání proporcí a hmot.

- III) Zachovat charakter lokalit zemědělské krajiny tvořené ornou půdou, trvalým travním porostem a remízky zabráněním vzniku zástavby v těchto územních prostorech.
- IV) Zachovat architektonicky cenné místně původní usedlosti v sídlech.
- V) Zajistit ochranu prvků drobné sakrální architektury v sídlech.

Ochrana estetických znaků a hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině

- I) Zajistit ochranu kontrastu plošných prvků luk a orné půdy s liniovými prvky alejí podél cest a komunikací.
- II) Zamezit nepřiměřenému scelování půdy a výstavbě objektů převažující proporce vytvářející harmonické měřítko krajiny daného územního prostoru.
- III) Podporovat výsadbu zeleně v okolí sídel.
- IV) Zachovat vizuální otevřenost krajiny s významnými pohledy a průhledy do širokého okolí (vrcholky Českého středohoří severozápadně).
- V) Zabránit geometrizaci okraje lesních porostů a vzrostlé zeleně vytvářející shluky zajištěním ochrany porostního pláště a zeleně před zmýcením, pokud však nejde o krajinářskou úpravu s účelem zvýšení pozitivních hodnot krajinného rázu.
- VI) Zajistit ochranu významných vymežujících horizontů a krajinných předělů před pohledovým narušením a zachovat tak jejich celistvost a obraz v krajině.

Možná ohrožení znaků a hodnot krajinného rázu a zařazení MKR-C do zóny ochrany

- i) Neustávající rozšiřování ploch zástavby na úkor snižování podílu zemědělských půd a rozptýlené zeleně.
- ii) Chátrání kulturních památek a nedostačující péče o ně.
- iii) Intenzivní suburbanizace na doposud nezastavěných plochách a výstavba nevhodných objektů.
- iv) Přítomnost stavby letištního areálu ve Vodochodech u Prahy a snah o její rozšíření a přeměnu na veřejné mezinárodní letiště.
- v) Nevhodné lesnické hospodaření či dokonce kácení lesů a remízků.
- vi) Možné rozšiřování těžebního prostoru lomu v Klíčanech (těžba písku).

7.3.2 Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-C)

Místo krajinného rázu je tvořeno obcemi Klíčany, Vodochody a Hoštice. Žádná z těchto obcí zatím nemá platný územní plán. Území z hlediska ochrany krajinného rázu v územních plánech tedy nebylo hodnoceno.

7.4 Místo krajinného rázu D

7.4.1 Principy ochrany ploch převážně zemědělských (MKR-D)

MKR-D je druhým a zároveň posledním ze zvolených území s relativně dochovanou strukturou zemědělské krajiny, tvořenou především plochami orné půdy, trvalých travních porostů a remízků. Mezi těmito plochami se nachází pravděpodobně nejdochovanější historická síť většiny polních cest a silnic. Také zde nalezneme artefakty technické činnosti a exploatace krajiny, kterou představují povrchová těžba kamene v lomu u Klecan a kaliště v Drastech.

Protože se území rozkládá na mírně zvlněném terénu převažujících náhorních plošin, nabízí zdejší krajina významné pohledy a průhledy do širokého okolí. Kromě památníků věnovaných obětem světových válek se zde příliš mnoho podobných architektonických hodnot nenachází. Cenným se pro toto území stává jeho harmonický vztah vzdálenější zástavby a krajiny přírodě blízkého charakteru, ačkoliv jsou i tak poměrně znatelné určité rušivé vlivy nepřilíživě vzdálené dálnice D8, obklopené průmyslovými budovami (Binderová a kol., 2010).

Na základě identifikace znaků a hodnot jednotlivých charakteristik jsem ve spojení s jejich klasifikací a stanovením nejvhodnějšího způsobu ochrany zařadila téměř celé zvolené MKR-D do zóny se základní ochranou krajinného rázu – IV. stupeň. Výjimku zde představuje severozápad hodnoceného území, kde je situováno kaliště Drasty. Jeho provoz je v současné době stanoven pouze na dobu nezbytně nutnou v případě nouzových situací, z čehož mimo jiné vyplývá vhodnost rekultivace této plochy. Tuto část MKR-D jsem zařadila do zóny bez ochrany krajinného rázu – V. stupeň.

Ochrana znaků a hodnot přírodní charakteristiky

I) Zabránit stavebním činnostem a jiným zásahům do krajiny, které mohou

podstatně měnit charakter interiéru daného územního prostoru.

- II) Zachovat zemědělský charakter krajiny s poměrně vysokým podílem rozptýlené zeleně, již tvoří remízky, aleje, solitérní stromy a ovocné sady.
- III) Podporovat zvyšování biodiverzity lučních ekosystémů a extenzivní formy hospodaření včetně zajištění ochrany květnatých luk dotvářejících místa a drobné územní prostory.
- IV) Zachovat a podporovat oddělování bloků orné půdy od cest a komunikací zelenými pásy.
- V) Zabránit zásahům do lesních porostů, které by mohly změnit pohledový charakter pozadí územního prostoru natolik, že by vytvořily pohledově necitlivě vedené průseky.

Ochrana znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky

- I) Zachovat charakter lokalit zemědělské krajiny tvořené ornou půdou, trvalým travním porostem a remízky zabráněním vzniku zástavby v těchto územních prostorech.
- II) Zajistit ochranu lokalit, které byly z hlediska zemědělského využívání krajiny významné v historii a jsou významné dodnes (ovocné sady).
- III) Zabránit výrazné intenzifikaci vyžadující změny charakteru typicky zemědělské krajiny, přičemž je žádoucí dbát na estetickou hodnotu a harmonii s krajinným rámcem.
- IV) Zabránit výstavbě objektů narušujících z významných pohledových os na sídla tento obraz nerespektováním přírodního rámce území a přírodní hodnoty krajinného rázu.
- V) Zajistit ochranu prvků drobné sakrální architektury v sídlech.

Ochrana estetických znaků a hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině

- I) Zachovat vizuální otevřenost krajiny s významnými pohledy a průhledy do širokého okolí (vrcholky Českého středohoří severozápadně).
- II) Zamezit nepřiměřenému scelování půdy a výstavbě objektů převažující proporce vytvářející harmonické měřítka krajiny daného územního prostoru.
- III) Podporovat výsadbu zeleně v okolí sídel a vznik odpočinkových a výletních prostorů včetně agroturistiky.

- IV) Zajistit ochranu kontrastu plošných prvků luk a orné půdy s liniovými prvky alejí podél cest a komunikací.
- V) Zamezit přílišné výstavbě komunikací rušících dochované funkční vztahy sídel a jejich krajinný rámeček.

Možná ohrožení znaků a hodnot krajinného rázu a zařazení MKR-D do zóny ochrany

- i) Neustávající rozšiřování ploch zástavby na úkor snižování podílu zemědělských půd a rozptýlené zeleně.
- ii) Nerespektování přírodního rámce území a hodnot krajinného rázu majících cenný význam pro historii sídel (ovocné sady).
- iii) Přílišná výstavba komunikací rušících dochované funkční vztahy sídel a harmonické měřítko krajiny.
- iv) Přítomnost kaliště v Drastech a snah o obnovení jeho činnosti za účelem odvodu odpadních vod z Císařského ostrova v Praze do této lokality.
- v) Nevhodné lesnické hospodaření či dokonce kácení lesů a remízků.
- vi) Možné rozšiřování těžebního prostoru lomu u Klecan (těžba kamene).

7.4.2 Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-D)

Předchozími charakteristikami byla doložena skutečnost, že zvolené MKR-D tvořené převážně zemědělskými plochami příliš hodnotných prvků, zejména z pohledu cenností historie a kultury, nevykazuje. Povětšinou se takové hodnoty nachází hlavně v zastavěných sídlech a ta byla vymezením hranic zvoleného místa krajinného rázu, s relativně homogenním charakterem, z MKR-D odejmuta. Přesto však dostupné územní plány obcí, které do tohoto prostoru zasahují, řeší určitou ochranu hodnot i zde. Konkrétně se zde jeví, že územní plány obcí Sedlec u Líbeznic a Klecany poskytují odpovídající informace použitelné v rámci ochrany pro celé MKR-D, neboť administrativní hranice katastrů těchto obcí zaujímají ve zvoleném území největší část rozlohy převážně zemědělských ploch.

Územní plán Klecany a Územní plán sídelního útvaru Sedlec

Dle obou územních plánů je v tomto prostoru nutné respektovat především ochranná pásma v podobě limitů využití území. Kromě ochrany zemědělského půdního fondu prováděné formou bonitačních půdně ekologických jednotek a ochrany lesního půdního

fondu s pásmem omezujícím rozvoj pozemků v bližší vzdálenosti než 50 m, mají zde velký vliv přírodní prvky, které jsou považovány za součásti ÚSES jak na východní straně území u Sedlece v podobě RCB Beckov, tak při západní a jihozápadní straně zvoleného MKR-D. Zde územím prochází nadregionální biocentrum NRBC 2001 Údolí Vltavy (od Divoké Šárky a Roztok po Větrušice). V prostoru zemědělských ploch připadajících katastru Drasty se nachází i několik registrovaných VKP (U chmelnice, K Husinci, Máslovické údolí, Lány aj.). Mimo výše uvedené podmínky limitující využití území, shledává zejména tento prostor omezení z hlediska ochranného pásma infrastruktury technické (především při řešení situace v hospodářství kaliště v Drastech) a dopravní. Pásma dopravní jsou vedena s ohledem na typ komunikace vždy od osy krajního pruhu v určité vzdálenosti (dálnice - 100 m, silnice I. třídy - 50 m a silnice II. třídy - 15 m), (Binderová a kol., 2010; Vohlídal a kol., 1998).

Územní plán sídla Větrušice

Z důvodu právě probíhající tvorby územního plán tohoto sídla nebylo možné provést podrobnější zhodnocení z pohledu limitů a regulativů řešících ochranu krajiny daného území.

7.5 Místo krajinného rázu E

7.5.1 Principy ochrany souvislejší zástavby pravého břehu Přemyšlenského potoka (MKR-E)

Přestože je značná část území MKR-E urbanizovaná, nachází se zde poměrně velké množství cenných krajinných prvků. Nejen se spojení s terénním šetřením však bylo v tomto případě zjištěno, že se poměr těchto prvků snižuje v podstatě ve stejném směru, jakým terén tohoto území mírně stoupá od JZ k SV. Pravděpodobně je tento stav dán tím, že relativně méně přístupnější svahy nad Vltavou nabízí ještě stále více hodnot než centrum a především severovýchodní okraj tohoto sídla. Zde totiž v posledních desetiletích prudce stoupá nejen výstavba tzv. satelitů v návaznosti na proces suburbanizace, ale i budování skladových prostorů ve stále se rozšiřující průmyslové zóně vedené jak od dálnice D8, tak také od silnice III. třídy sloužící jako obchvat kolem samotného sídla. Rušivé vlivy do vizuálně otevřené krajiny vyšších poloh území tedy přináší zejména plošný rozvoj přeměněné formy a struktury zástavby v blízkosti intravilánu sídla, ale dále i polorozpadlé budovy, dnes již nevyužívaných areálů (někdejší kasárna a sídlo JZD v Klecanech).

Na základě identifikace znaků a hodnot jednotlivých charakteristik jsem ve spojení s jejich klasifikací a stanovením nejvhodnějšího způsobu ochrany zařadila zvolené, z velké části urbanizované MKR-E do zóny se základní ochranou krajinného rázu – IV. stupeň.

Ochrana znaků a hodnot přírodní charakteristiky

- I) Ochrana je zde ze zákona zajištěna přítomností cenných prvků krajiny, jimiž jsou registrované a ze zákona chráněné VKP (Na Hradisku, U mlejna, Na Vlasini - Černá skála, Klecanský háj, V Klecánkách aj.), památné stromy (památná Lípa na náměstí v Klecanech, Javor klen u hájovny) či biotop vodního ptactva mokřadu v Klecanech.
- II) Zajistit ochranu významných vymežujících horizontů a krajinných předělů před pohledovým narušením a zachovat tak jejich celistvost a obraz v krajině (stráně nad Vltavou s vyhlídkami a významnými biotopy společenstev skalních stepí).
- III) Zachovat a podporovat ochranné, ekologické a stabilizační funkce lesa.
- IV) Zajistit ochranu zeleně a její kultivaci vhodnými pěstebními zásahy a podporovat další výsadbu zeleně v sídlech.
- V) Zabránit technickým úpravám vodního toku Přemyšlenského potoka a zajistit ochranu vzrostlé břehové vegetace, jež tento tok lemuje.

Ochrana znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky

- I) Respektovat kulturní památky uvedené na seznamu nemovitých kulturních památek (kostel Nanebevzetí P. Marie, pomník a kříž na paměť Václava Beneše Třebízského, klecanský zámek a zdejší fara a na území místí části Klecan zvané Klecánky je situované výšinné opevněné sídliště - hradiště Na Valech), ale i těch mimo něj majících význam pro historii sídel, jakými jsou budovy pivovaru, mlýna či areálu bývalého Výzkumného ústavu přístrojů jaderné techniky Tesla v Přemyšlení.
- II) Zachovat prostor významných staveb a jejich prostorového uplatnění včetně zachování dominantního postavení zámku se zámeckým areálem a kostelem Nanebevzetí P. Marie v Klecanech.
- III) Zajistit ochranu lokalit, které byly z hlediska zemědělského využívání krajiny významné v historii a jsou významné dodnes (ovocné sady v zahrádkářské

kolonii na jihu katastru).

- IV) Zachovat celkový urbanistický koncept a převažující formaci původní zástavby, přičemž je žádoucí zachování a podpora vztahů a vazeb nejen místních obyvatel na krajinu.
- V) Zajistit ochranu prvků drobné sakrální architektury v sídlech.

Ochrana estetických znaků a hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině

- I) Zajistit ochranu lokalit, v nichž se vyskytují chráněné, ohrožené druhy rostlin a živočichů (biotopy lokalit Černá skála - Na Vlasini, biotop vodního ptactva mokřadu v Klecanech).
- II) Zachovat dosavadní hranici zástavby objektů narušujících obraz dané scenérie a převažující proporce vytvářející harmonické měřítko krajiny daného územního prostoru (situovat novou zástavbu především do devastovaných a nevyužívaných prostorů a za původní intravilán sídla, v němž stále ještě převažuje starší zástavba).
- III) Zachovat, podporovat a posilovat dochované funkční vztahy v sídlech a zamezit nevhodné urbanizaci krajinného rámce.
- IV) Zamezit přílišné výstavbě komunikací rušících dochované funkční vztahy sídel a jejich krajinný rámeček.
- V) Zachovat vizuální otevřenost krajiny s významnými pohledy a průhledy do širokého okolí (dominanta hlavního města Pražský hrad).

Možná ohrožení znaků a hodnot krajinného rázu a zařazení MKR-E do zóny ochrany

- i) Nepovolené úpravy terénu a zásahy do přírodního charakteru prostoru cenných biotopů a vyhlášených VKP.
- ii) Chátrání kulturních památek a nedostačující péče o ně.
- iii) Intenzivní suburbanizace na doposud nezastavěných plochách a výstavba nevhodných objektů.
- iv) Nepovolené technické úpravy vodního toku Přemyšlenského potoka včetně jeho možného znečištění.
- v) Nevhodné lesnické hospodaření či dokonce kácení lesů.
- vi) Nerespektování přírodního rámce území a hodnot krajinného rázu majících cenný význam pro historii sídel (ovocné sady).

7.5.2 Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-E)

Téměř celé MKR-E je tvořeno polovinou katastrálního území Klecany, kterého je součástí stejnojmenné sídlo. Protože má obec Klecany svůj územní plán k dispozici jak v textové, tak grafické podobě, snadněji se nacházejí informace o ochraně územních i jiných hodnot, odpovídajících celému MKR-E.

Územní plán Klecany

Základem koncepce rozvoje tohoto území je snaha o zachování fragmentů volné krajiny přírodního charakteru v lokalitách západní a jihozápadní části katastru a snaha o situování významnějšího rozvoje Klecan zejména do prostoru mezi stávající zástavbou a severní obchvat města, kde se nachází plochy devastované a nevyužité (areál bývalých kasárna a území mezi nimi). S ohledem na zachování rázu krajiny je třeba i zde respektovat prvky přírodních, krajinných, historických a architektonických hodnot v podobě limitů využití území, kterých obec Klecany vykazuje relativně velké množství.

Ochranu přírodních hodnot zajišťuje přítomnost Přírodního parku Dolní Povltaví, VKP ze zákona chráněných i registrovaných (Na Hradisku, U mlejna, V Klecánkách, Na Vlasini - Černá skála, Klecanský háj, Zdibsko a další), ochranná pásma půdního a lesního fondu a prvky, které jsou považovány za součásti nadregionálního ÚSES (NRBC Údolí Vltavy). Zachování přírodních prvků krajiny dále vyžadují památné stromy (Lípa na klecanském náměstí, Javor klen u hájovny), porosty nelesního typu či významný biotop vodního ptactva mokřadu v Klecanech sloužící také jako přirozená retenční nádrž. Opomenout nelze krajinné hodnoty v podobě vyhlídek nad svahy Vltavského údolí a Přemyšlenského potoka (Vyhlídka U Křížku, Na Vlasini a Černá skála).

Nachází se zde také doložené i předpokládané archeologické lokality, což staví téměř celé území Klecan do pozice, kdy jej lze považovat za oblast možného archeologického zájmu. Kromě tohoto vyniká dané území i přítomností několika nemovitých kulturních památek, z nichž jsou některé také stavbami dominantními (kostel Nanebevzetí P. Marie, pomník a kříž na paměť Václava Beneše Třebízského, klecanský zámek a zdejší fara a na území místní části Klecan zvané Klecánky je situované výšinné opevněné sídliště - hradiště Na Valech). Ačkoliv se dále uvedené prvky architektury nejeví natolik důležitými, aby je bylo možné zapracovat do seznamu NKP, přesto jsou pro charakter sídla z historického hlediska velice významné (C.K. schody, vybudované v blízkosti náměstí na počest císaře Františka

Josefa, pomník věnovaný padlým během první světové války, Klecanský (Skalní) mlýn, Bývalý klecanský pivovar, kaplička situovaná na křižovatce u klubovny Junáka, litinový křížek na palouku Benešovka a mnohé další).

Možnosti umístění staveb a zařízení či povolování změn využití objektů stávajících řeší územní plán formou stanovení podmínek pro využití ploch v území včetně pravidel pro uspořádání takových ploch. Při řešení situace u ploch věnovaných obytné funkci je rozdílné, zda se jedná o bytové (maximální hladina zástavby činí 4 NP) či rodinné domy (maximální hladina zástavby činí 2 NP + podkrovní), ačkoliv minimální plocha zeleně přilehlého pozemku musí být v obou případech pokryta alespoň z 40% zelení (Binderová a kol., 2010).

7.6 Místo krajinného rázu F

7.6.1 Principy ochrany souvislejší zástavby levého břehu Přemýšlenského potoka (MKR-F)

Také území MKR-F je krajinou poměrně dosti urbanizovanou. Terén zde víceméně kopíruje morfologii údolí Přemýšlenského potoka, který odtéká z východu jihozápadním směrem do Vltavy. Téměř ve všech sídlech tohoto území nalezneme vzrostlou zeleň, místy nelesní rozptýlenou zeleň i krajinotvorné prvky liniové vegetace podél většiny cest a silnic. Nejvýznamnější hodnotou přírodní charakteristiky je zde bez pochyby Přírodní památka Zámky situovaná zcela na jihu.

Území poskytuje částečně dochovanou strukturu osídlení a historickou síť většiny cest a komunikací. Kromě přítomnosti krajinářských úprav v podobě rybníčka ve Zdíbech nabízí území také krajinu záměrně komponovanou, již představuje zahrádkářská kolonie a chatová oblast Holosmetky. Vizuální otevřenost této krajiny lze spatřovat pouze ve spojení s nejvyšší polohou kopce Klevetníku v Brnkách. Všechny ostatní lokality, nacházející se v intravilánech sídel či v chatové oblasti Holosmetky se totiž naopak vyznačují převážně svou uzavřeností, co se drobnějšího měřítka týká. Negativním způsobem ovlivňuje toto území několik faktorů. Jsou jimi především rušivé vlivy plošného rozvoje přeměněné formy a struktury zástavby v blízkosti chatové oblasti Holosmetky a využívání dálnice D8, již obklopují skladové prostory průmyslové zóny na severovýchodě.

Na základě identifikace znaků a hodnot jednotlivých charakteristik jsem ve spojení s jejich klasifikací a stanovením nejvhodnějšího způsobu ochrany zařadila téměř celé zvolené

MKR-F do zóny se základní ochranou krajinného rázu – IV. stupeň. Výjimku zde představuje severovýchod hodnoceného území, kde dálnici D8 a přílehlou silnici vedenou od Zdib obklopují skladové prostory průmyslové zóny. Tuto část MKR-F jsem zařadila do zóny bez ochrany krajinného rázu – V. stupeň.

Ochrana znaků a hodnot přírodní charakteristiky

- I) Ochrana je zde zajištěna přítomností cenných prvků krajiny, jimiž jsou ze zákona vyhlášené VKP (lesy, vodní toky Vltava a Přemyšlenský potok a rybník v Přemyšlení), ale i navržené k registraci (mez Nad pískovnou, Zdibská cesta s větrolamem v úseku Veltěž - Zdibsko, Zdibský zámek s parkem, úvozová cesta U cihelny, remízek vzrostlých stromů U louže či prameniště a horní tok s porosty jasanu V remízkách).
- II) Zajistit ochranu zeleně a její kultivaci vhodnými pěstebními zásahy a podporovat další výsadbu zeleně v sídlech.
- III) Zabránit rozsáhlému odlesňování a vytváření holin v lokalitách s kompaktním porostem smíšených lesů typických dřevin, což by mohlo být příčinou tvorby pohledově necitlivě vedených průseků.
- IV) Zachovat přírodní charakter fragmentů krajiny strmých svahů a jejich okolí.
- V) Zabránit technickým úpravám vodního toku Přemyšlenského potoka a zajistit ochranu vzrostlé břehové vegetace, jež tento tok lemuje.

Ochrana znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky

- I) Zabránit pohledovému narušení objektů vysokých historických hodnot vytvářejících znaky v krajině (kostel Povýšení sv. Kříže ve Zdibech, Zdibský zámek s parkem a hospodářským dvorem, měšťanský dům s věží p.č. 161 ve Zdibech a NKP zámek v Brnkách) nevhodnými úpravami, stavbami či výstavbou konkurenčních dominant.
- II) Zachovat charakter záměrně komponovaných prostorů vycházející z plánu a idejí jeho založení a dbát na estetickou hodnotu a harmonii s krajinným rázem (zahradkářská kolonie a chatová oblast Holosmetky).
- III) Zachovat celkový urbanistický koncept a převažující formaci zástavby, přičemž je žádoucí zachování a podpora vztahů a vazeb místních obyvatel na krajinu.

- IV) Dbát na zachování citlivého začlenění sídel do krajiny a respektovat architektonicky cenné hodnoty v nich (zámek v Brnkách s přílehlým areálem historické hodnoty, komplex Zdibského zámku, parku a hospodářského dvora vykazující dominantní postavení v obci, měšťanský dům s věží p.č. 161).
- V) Zajistit ochranu prvků drobné sakrální architektury v sídlech (památník a zvonička v obci Zdiby).

Ochrana estetických znaků a hodnot včetně harmonického měřítka a vztahů v krajině

- I) Zachovat dosavadní hranici zástavby objektů narušujících obraz scenérie a převažující proporce vytvářející harmonické měřítko krajiny daného územního prostoru.
- II) Zachovat, podporovat a posilovat dochované funkční vztahy v sídlech a zamezit nevhodné urbanizaci krajinného rámce.
- III) Zamezit přílišné výstavbě komunikací rušících dochované vztahy sídel a jejich krajinný rámeček.
- IV) Zajistit ochranu kontrastu plošných prvků luk a orné půdy s liniovými prvky alejí podél cest a komunikací.
- V) Zajistit ochranu rybníčků ve Zdibech a Přemyšlení včetně vodního toku Přemyšlenského potoka tvořícího krajinnou osu daného území.

Možná ohrožení znaků a hodnot krajinného rázu a zařazení MKR-F do zóny ochrany

- i) Nepovolené technické úpravy vodního toku Přemyšlenského potoka včetně jeho možného znečištění (také možné znečištění rybníčků ve Zdibech a Přemyšlení).
- ii) Chátrání kulturních památek a nedostačující péče o ně.
- iii) Intenzivní suburbanizace na doposud nezastavěných plochách a výstavba nevhodných objektů.
- iv) Nevhodné lesnické hospodaření či dokonce kácení lesů.
- v) Přílišná výstavba komunikací rušících dochované funkční vztahy sídel a harmonické měřítko krajiny.
- vi) Nedostačující zachování charakteru záměrně komponovaných prostorů vycházejících z plánů a idejí jeho založení (zahrádkářská kolonie a chatová oblast Holosmetky).

7.6.2 Ochrana krajinného rázu v územním plánu (MKR-F)

MKR-F tvoří z převážné části hlavně obec Zdiby včetně svých místních částí Přemyšlení, Veltěž, Brnky a Holosmetky. Ta má v současné době k dispozici územní plán jak s grafickou, tak také s textovou částí informující nejen o ochraně.

Územní plán Zdib

Ochrana územních hodnot v obci Zdiby a okolí stanovují předpoklady a podmínky o respektování lokality jako potenciální oblasti archeologického zájmu, v níž jsou přítomny Přírodní park Dolní Povltaví, významné krajinné prvky ze zákona chráněné (lesy, vodní toky Vltava a Přemyšlenský potok včetně jejich záplavových území a rybník v Přemyšlení), ale i navržené k registraci (mez s bohatou keřovou i stromovou zelení Nad pískovnou, cesta lemovaná významnou liniovou vegetací, větrolam v úseku Veltěž - Zdibsko, park u Zdibského zámku s refugii v podobě avifauny, úvozová cesta U cihelny, remízek vzrostlých stromů U louže či prameniště a horní tok Přemyšlenského potoka s porosty jasanu V remízkách). Výše jmenované hodnoty jsou považovány za součásti funkčního ÚSES a mimo jejich zachování je důležitým přírodním limitem i potřebu chránit půdní a lesní fond. Z pohledu přírodních hodnot uvádí územní plán Zdiby jako podmínku dalšího vývoje obce také nutnost zachovat proporční vztahy zastavěných ploch a zeleně. Zásahy do krajinného rázu a jeho ochrana je zde řešena zejména §12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Veškeré stavební činnosti týkající se kulturních památek podléhají vydání závazného stanoviska formou správního rozhodnutí orgánů památkové péče podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů. Ochrana před těmito zásahy vyžadují proto v tomto území kulturní památky kostel Povýšení sv. Kříže s přilehlým hřbitovem v blízkosti dominujícího komplexu Zdibského zámku, Zdibský zámek včetně areálu s hospodářským dvorem a parkem, měšťanský dům s věží p.č. 161 ve Zdibech a zámek v Brnkách, který je uveden na seznamu NKP. Svůj podíl na možných výstavbách či úpravách stávajících objektů a prvků nesou dále podmínky pro využití ploch s rozdílným využitím v rámci dodržování uspořádání území. Například v případě ploch s obytnou funkcí v rodinných domech je třeba brát v potaz výškovou hladinu nové zástavby, která na rozvojových plochách nesmí překračovat výšku 8 m a 25% zastavění plochy příslušného pozemku. U zahrádkových osad platí maximální 10% zastavění příslušného pozemku, přičemž stavba musí dodržovat výškové omezení v podobě 1 nadzemního podlaží a na

pozemku zároveň musí být minimálně 70% zeleně. Zde je však důležitou poznámkou skutečnost, že novým stavbám pro individuální rekreaci na území obce Zdiby již nejsou povolení udělována (Bočan a kol., 2006).

8. DISKUZE

Ačkoliv je toto sídlo i jeho blízké okolí, spadající ještě do okresu Praha - východ vystavováno neuctivajícím procesu suburbanizace a pokračující výstavbě skladových prostor, stále je dle mého názoru zatím možné tuto lokalitu zařadit mezi relativně klidná prostředí k životu. Přestože satelitní městečka tvořená nejčastěji nízkopodlažními novodobými rodinnými domy zde pomalu, ale jistě narůstají do větších rozměrů, domnívám se, že hodnocená sídla, spadající již do okresu Praha - západ zažívají v tomto směru nátlaky vyšší. Snad je to kromě historického vývoje sídel dáno i tím, že oba okresy dělí v zájmovém území hluboko zaříznuté údolí významného vodního toku Vltavy s téměř nulovou možností jejich propojení jinde než v Praze či až v Kralupech nad Vltavou. Sídla okresu Praha - západ jsou nejen Praze více nablízku, ale zároveň se zdají být i lépe dopravně přístupnější. Kromě vlaků zde lze využít při cestování i městskou hromadnou dopravu s častější frekvencí odjezdů, než jakou vykazují regionální autobusy propojující sídla okresu Praha - východ.

Určitým předpokladem je, že pokud jsou některé lokality dopravně či pro pěší méně a hůře přístupnější než jiné, pravděpodobně mohou mít právě ony lepší výchozí podmínky pro zachování krajiny a jejího rázu. V okolí obce Klecany se nachází takovýchto lokalit relativně malé množství. Zpracovala jsem proto na základě odborných podkladů vlastní postup hodnocení krajinného rázu tohoto území a tím si ověřila, zda by zdejší ráz krajiny mohl či měl být považován za hodnotný a zda je hoden nějaké úrovně ochrany.

Zásadním krokem bylo nalezení vhodné metodiky hodnocení krajinného rázu, jejíž základní principy by bylo možné aplikovat na předběžně, prozatím však pouze rámcově zvolenou část území. V případě omezení se pouze na charakterově cenná území neboli charakteristické krajinné prostory (na úrovni MKR) by mohlo při hodnocení krajinného rázu na mnou zvoleném území dojít ke zjištění, že se zde charakterově cenná oblast vůbec nenalézá. Aby k takovéto situaci nedošlo, rozhodla jsem se obecně používanou metodiku hodnocení krajinného rázu přizpůsobit potřebám analyzovaného území menší rozlohy. Úkol to příliš jednoduchý nebyl, neboť metodik hodnocení krajinného rázu je opravdu velké množství. Ačkoliv sice řeší konkrétní problematiku, neexistuje mezi nimi žádná, v níž by pravidla postupu hodnocení byla jednoznačně stanovena. Do jisté míry je příjemné, že hodnotitel smí v tomto ohledu využívat subjektivních názorů a pocitů, ale poněkud se tak může z řešení dané problematiky vytrácet objektivita.

Úplné ztrátě objektivity je však zamezeno i v takto nejednoznačně stanovených

metodikách. Jejich podstatou je proto soustředění se na hledání znaků, rysů a hodnot utvářejících krajinný ráz v rozmezí specificky daných charakteristik v zájmových území různě vymezených ploch o různých rozlohách. I zde proto narážíme na obtížnost stanovení optimálně zvolené části území, jež má podléhat hodnocení. Striktně dané je jen to, že by vymezené části území měly být ve své rázovitosti co nejvíce homogenní, aby se v nich co nejjednodušeji identifikovaly znaky a rysy přírodní, kulturní a historické charakteristiky, estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů v krajině. Takto identifikované znaky a rysy jsou dále klasifikovány dle své cennosti, významu a projevu v krajině.

Na základě všeobecně vnímaných pravidel metodik hodnocení krajinného rázu jsem vymezila v celém zájmovém území pomyslnými hranicemi šest míst krajinného rázu MKR A-F, vyznačujících se určitou stejnorodostí a pohledově nepříliš velkým omezením. Identifikace i klasifikace znaků a hodnot krajinného rázu jednotlivých míst bylo možné nalézt relativně snadným způsobem, nicméně jistá úskalí přinesl v hodnocení krajinného rázu krok následující. Na základě oklasifikovaných znaků a hodnot mělo být každé z vymezených míst krajinného rázu zařazeno do jedné konkrétní zóny odstupňované ochrany krajinného rázu. K tomuto nebylo možné jednoznačně přistoupit. Některá místa vykazovala v souvislosti s porovnáním principů ochrany krajinných hodnot stanovených dostupnými územními plány obcí, tvořících vymezená místa krajinného rázu, poněkud odlišné skutečnosti. Týká se to konkrétně situace, kdy bylo prostřednictvím oklasifikovaných znaků a hodnot zjištěno, že se v rámci vymezených míst krajinného rázu nachází menší lokality, u kterých by ochrana rázu krajiny měla být hodnocena vyšší či naopak nižší úrovni, než jaká byla přiřazena zbylé části místa krajinného rázu. Bezprostředně se tato specifikace v rámci zájmového území dotýká čtyř ze šesti vymezených míst krajinného rázu, a to MKR-A a B a MKR-D a F.

Hranice MKR-A a B byly zvoleny tak, že obklopují hluboko zaříznutá údolí vodních toků, přičemž pokrývají jak svahy s významným biotopem teplomilných společenstev klesající strmě do údolí, tak zástavbu a zázemí přilehlých sídel. Zde je patrné, že svahy nutně vyžadují vyšší stupeň ochrany, než jaký by mohl požadovat urbanizovaný a suburbanizovaný prostor sídel. V případě MKR-D se jedná o ohraničení homogenních ploch převážně zemědělských půd, které jsou na západě negativně ovlivněny přítomností kaliště v Drastech. Zde je evidentní, že kaliště nemá vyhrazený žádný stupeň ochrany krajinného rázu, nicméně by bylo vhodné, kdyby došlo k zajištění rekultivace této plochy. Hranice MKR-F by taktéž mohla obklopotvat údolí významnějšího vodního toku Přemyšlenského potoka, ale zvolena byla v tomto případě jiným způsobem. Po obou stranách tohoto toku se nachází zejména

plochy souvislejší zástavby, v níž je nejvýznamněji hodnoceným znakem přírodní charakteristiky právě zmíněný tok. Ostatní znaky a hodnoty se přírodní charakteristik dotýkají o poznání méně a netřeba tedy řešit v tomto případě odlišný stupeň ochrany rázu krajiny podél toku. Prvek, který ale značně negativně ovlivňuje toto místo krajinného rázu a stupeň jeho ochrany je defacto nulový, je situován na jeho severovýchodě a dosahuje velké rozlohy. Je jím přítomnost průmyslové zóny tvořené skladovými prostory obklopujícími dálnici D8.

9. ZÁVĚR

Krajinný ráz a jeho ochrana jsou pojmy, které jsou prostřednictvím legislativy řešeny a ošetřovány v České republice už déle než dvacet let. Bohužel ani po takto dlouhé době ještě mnohdy nenalezneme jasné odpovědi na otázky, jak konkrétně je možné tyto pojmy jednak pochopit, ale také uchopit v praxi. Tento nedostatek se v podstatě podařilo odstranit v roce 2004, kdy na základě komunikace a úzké spolupráce odborníků na problematiku rázu krajiny vznikl „Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz“. Jedná se o většinou odborné veřejnosti uznávaný podklad zpracovaný kolektivem autorů Vorel, Bukáček, Matějka, Culek a Sklenička, jehož obecných zákonitostí lze využít zejména v případě aktuální ochrany krajinného rázu. Je ale nasnadě, že otázkám aktuální ochrany by mělo předcházet zhodnocení rázu krajiny daného území, které je zároveň možné považovat jako preventivní. Jeho podstatou je prevence ochrany krajinného rázu bez nutnosti jakékoliv výstavby, činnosti nebo změny využití území. O vytvoření takového hodnocení se v roce 2003 zasloužili, již několikrát zmiňovanou publikací „Krajinný ráz“, autoři Míchal a Löw.

V této práci bylo využito obecných zákonitostí obou metodických postupů a kombinace se studii vytvořenými na jejich podkladě. V prvních etapách zpracování mého hodnocení krajinného rázu zájmového území se příznivěji projevilo využití principů aktuální ochrany. Závěrečné části tohoto hodnocení naopak lépe vyhovovaly principy preventivní ochrany, a to především kvůli svému spojení s vymezením zón odstupňované ochrany a stanovením ochranných opatření a doporučení vyhovujících rázu krajiny daného území. V závislosti na kombinování principů několika všeobecně používaných metodických postupů hodnocení rázu krajiny bylo v celém zájmovém území vymezeno šest míst krajinného rázu MKR A-F. Každému z nich byla na základě identifikování a klasifikace přítomných znaků a hodnot jednotlivých charakteristik přidělena jedna konkrétní zóna z pěti stanovených zón odstupňované ochrany krajinného rázu. U čtyř ze šesti míst (MKR-A, B, E a F) byly po vyhodnocení klasifikovaných znaků a hodnot vyčleněny zóny dvě, neboť tyto menší lokality v rámci uvedených míst krajinného rázu vykazují odlišnou úroveň nároků, s nimiž se ráz krajiny potýká. Vyčlenění zón ochrany II. a III. stupně, tedy zón s vyššími nároky na ochranu krajinného rázu náleží MKR-A a MKR-B. Naopak vyčlenění zón s nižšími nároky na ochranu, tedy zóny ochrany IV. a V. stupně náleží MKR-E a MKR-F. V rámci dílčích charakteristik všech šesti míst byla stanovena ochranná opatření a doporučení vyhovující

znakům a hodnotám, které se na tvorbě krajinného rázu podílejí nejvíce. Ta byla následně zhodnocena v souvislosti s platnými územními plány obcí, jejichž území je součástí všech vymezených míst krajinného rázu. Určité obtíže nastaly jak ve spojení se současnou nedostupností některých územních plánů, tak také ve způsobu, jakým je v nich ochrana krajiny a krajinného rázu řešena. Nejčastěji ji bylo možné nalézt ve formulaci regulativů a limitů využití území.

Ačkoliv se v průběhu hodnocení krajinného rázu objevila menší úskalí či nedostatky, z pohledu komplexního přístupu toto preventivní hodnocení umožnilo pochopit, že je dění v krajině dáno nepřeborným množstvím vztahů a procesů. Popsaným metodickým postupem vlastního preventivního hodnocení krajinného rázu jsem se pokusila vyzdvihnout posouzení kvality z hlediska možného navržení ochrany zvoleného území, kterému ještě doposud příliš velký zájem věnován nebyl. Dozajista existují v České republice významnější lokality, ale s ohledem na stále častěji vídané nepřiměřené zacházení s krajinou coby zdroje přírodního, kulturního a historického bohatství naší společnosti, by bylo vhodné začít řešit tíživou situaci se zachováním a ochranou krajinného rázu bezodkladně, dokud nám takové bohatství vůbec ještě zbývá.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ATELIER V, 2008: Studie vyhodnocení krajinného rázu na části území Středočeského kraje. Projektová a expertní kancelář „Ing. arch. Ivan Vorel - ATELIER V“, Praha, online: <http://www.atev.cz/index.php/krajinnny-raz.html>, cit. 10.2.2013.
- ATELIER V, 2009: Vyhodnocení krajinného rázu Středočeského kraje (2. část). Projektová a expertní kancelář „Ing. arch. Ivan Vorel - ATELIER V“, Praha, online: <http://www.atev.cz/index.php/krajinnny-raz.html>, cit. 10.2.2013.
- BINDEROVÁ D. [eds.], 2010: Územní plán Klecany. Oficiální informační portál občanů města Klecany, Praha, online: <http://www.klecany.cz/obsah/up-ke-stazeni-539.html>, cit. 23.3.2013.
- BOČAN J. [eds.], 2006: Územní plán Zdib. Obec Zdiby, Praha, online: <http://www.obeczdiby.cz/index.php/uzemni-plan-obce>, cit. 22.2.2013.
- BOKR P. [ed.], 2011: Podrobné regionální geologické mapy ČR. Geologické a geovědní mapy, Praha: online: <http://www.geologicke-mapy.cz/regiony>, cit. 18.2.2013.
- BRZÁK J. [ed.], 2008: Krajinný ráz. ORP Konice. Městský úřad Konice, s. 1-19.
- BUKÁČEK R. [ed.], 2006: Preventivní hodnocení krajinného rázu rozsáhlejšího území - metodika a možnosti jejího využití. In: VOREL I., SKLENIČKA P. [eds.]: Ochrana krajinného rázu - třináct let zkušeností, úspěchů i omylů. Naděžda Skleničková, Praha, s. 91-98.
- BUKÁČEK R., CULEK M. [eds.], 2009: Vymezování oblastí a míst krajinného rázu a jejich charakterizace pro potřeby územního plánování. In: VOREL I., KUPKA J. [eds.]: Aktuální otázky ochrany krajinného rázu 2009. Centrum pro krajinu s.r.o., Praha, s. 36-41.
- BUKÁČEK R., MATĚJKA P. [eds.], 1999: Hodnocení krajinného rázu (metodika hodnocení). In: VOREL I., SKLENIČKA P. [eds.]: Péče o krajinný ráz, cíle a metody. ČVUT, Praha, s. 159-187.
- CÍLEK V. [ed.], 2005: Krajiny vnitřní a vnější: texty o paměti krajiny, smysluplném bobrovi, areálu jablkového štrúdlu a také o tom, proč lezeme na rozhlednu. Dokořán, Praha, 269 s.
- ČÚZK, 2012: Archivní mapy ÚAZK. Mapy stabilního katastru. Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Českého úřadu zeměměřického a katastrálního, Praha, online: <http://www.archivnimapy.cuzk.cz>, cit. 10.12.2012.

- Data ZABAGED. Digitální geografický model území ČR v měřítku 1:10 000. ČÚZK, Praha, 2011.
- DEMEK J. [ed.], 1987: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Academia, Praha, 584 s.
- DEMKOVÁ K. [ed.], 2009: Krajinný ráz v CHKO Biele Karpaty [magisterská práce]. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra fyzické geografie a geoekologie, Praha, 138 s.
- DNEBONSKÁ M. [ed.], 2006: Hledání jednoho z aspektů krajinné identity. In: VOREL I., SKLENIČKA P. [eds.]: Ochrana krajinného rázu - třináct let zkušeností, úspěchů i omylů. Naděžda Skleničková, Praha, s. 13-18.
- FSÚ, 1987: Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850 - 1970. Federativní statistický úřad. SEVT, Praha, 678 s.
- FSÚ, 1984: Statistický lexikon obcí ČSSR 1982. Federativní statistický úřad. SEVT, Praha, 1011 s.
- FRAŇKOVÁ J. [ed.], 2008: Hodnocení krajinného rázu a jeho vliv na územní plánování. Juniorstav 2008. 8. Udržitelná výstavba budov a udržitelný rozvoj sídel. ČVUT, Praha, s. 1-7.
- GLASER V. [ed.], 2004: Povodí Mratínského potoka. Strategie místního rozvoje Mikroregionu Mratínského potoka, Praha, online:<http://www.povodi-mratinskeho-potoka.cz/?apl=deska&akce=zobrazit&jz=cz>, cit. 10.1.2013.
- Letiště Vodochody a.s., 2009: Historie a počátky AERA. Vodochody Airport, Vodochody, online:<http://www.vodochodyairport.cz/cs/zajimavosti/historie>, cit. 10.12.2012.
- KÉDLOVÁ K. [ed.], 2010: Hodnocení vývoje využití antropogenních ploch v zázemí Prahy (katastrální území obce Klecany) [bakalářská práce]. Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta, Katedra geografie, Plzeň, 67 s.
- KÖRNER M. [eds.], 2006: Územní plán sídelního útvaru Libčice nad Vltavou, Praha, online: <http://www.libcice.cz/mesto/uzemni-plan.html>, cit. 23.2.2013.
- KUPKA J. [ed.], 2011: Historický vývoj české krajiny I. Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta životního prostředí, Katedra biotechnických úprav krajiny, Praha, s. 1-4.
- LIPSKÝ Z. [ed.], 2005: Chápání a hodnocení krajinného rázu v projektu ELCAI. In: MADĚRA P., FRIEDL M., DRESLEROVÁ P. [eds.]: Krajinný ráz - jeho vnímání a hodnocení v evropském kontextu. Padio, Brno, s 113-119.
- LIPSKÝ Z., ROMPORTL D. [eds.], 2007: Typologie krajiny v České republice a zahraničí - stav problematiky, metody, a teoretická východiska. In: Geografie - Sborník

- ČGS ročník č. 112. Nakladatelství České geografické společnosti, Praha, s. 61-83.
- LOKOČ R. [ed.], 2010: Vývoj krajiny v České republice. In: Ochrana krajinného rázu jako podstatného rysu české kulturní krajiny. Výpočetní a informační centrum ČVUT, Praha, 43 s.
 - LOŽEK V., CÍLEK V. [eds.], 2003: Střední Čechy. Příroda, člověk, krajina.
 - LÖW J. [ed.], 1999: Hodnocení a ochrana krajinného rázu. In: VOREL I., SKLENIČKA P. [eds.]: Péče o krajinný ráz - cíle a metody. ČVUT, Praha, s. 199-203.
 - LÖW J., MÍCHAL I. [eds.], 2003: Krajinný ráz. Lesnická práce s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, 552 s.
 - MANA V. [ed.], 2007: Krajinný ráz - poznámky a náměty k jeho hodnocení a k posuzování vlivu záměrů. Výzkum a poradenství v oboru Ochrana přírody a krajiny, Praha, s. 1-29.
 - Mapový server AOPK ČR, 2013: MapoMat (0.2.01). Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha, online: <http://mapy.nature.cz>, cit. 30.3.2013.
 - Městský úřad KLECANY, 2006: Klecany - obec - město - Po cestách historie. Městský úřad Klecany, Klecany.
 - Městský úřad KRALUPY NAD VLTAVOU, 2009: Zesiluje boj proti mezinárodnímu letišti Vodochody. Stop letišti Vodochody, Kralupy nad Vltavou, online: <http://www.stopletistivodochody.cz>, cit. 20.2.2013.
 - ČHMÚ, 2008: Měsíční přehledy pozorování. Český hydrometeorologický ústav, Praha, online: http://portal.chmi.cz/portal/dt?portal_lang=cs&nc=1&menu=JSPTabContainer/P4_Historicka_data/P4_1_Pocasi/P4_1_9_Mesicni_data&last=false, cit. 18.2.2013.
 - MIMRA M. [ed.], 1998: Krajinný genius loci a krajinná ekologie. In: SKLENIČKA P., ZASADIL P. [eds.]: Krajinný ráz, způsoby jeho hodnocení a ochrany. LF ČZU, Praha, s. 50-58.
 - MÍCHAL I. [ed.], 1999: Hodnocení krajinného rázu a jeho uplatňování ve státní správě. Metodické doporučení. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha, 41 s.
 - OS KVO, 2012: Mraky nad modernizací ÚČOV Praha. Občanské sdružení Klecansko, Větrušicko a okolí, Praha, online: <http://www.os-kvo.cz/zpravy/MrakyNdModernizaciUCOVPraha>, cit. 20.2.2013.
 - Národní geoportál INSPIRE, 2013: ArcGIS CENIA. Česká informační agentura životního prostředí. Praha, online: <http://www.geoportal.gov.cz/ArcGIS/services>, cit. 30.3.2013.

- NEJEDLÁ P. [ed.], 2009: Krajinný ráz přírodního parku Velkopopovicko [diplomová práce]. Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta životního prostředí, Praha, 135 s.
- Ortofotomapy ČR v měřítku 1:10 000: mapové listy KRAV53-58, KRAV63-68, KRAV73-78, KRAV 83-88. ČÚZK, Praha, 2011.
- PROFOUS A. [ed.], 1951: Místní jména v Čechách: Jejich vznik, původ, význam a změny. Bd. III., M-Ř. Česká akademie věd a umění, Praha, 630 s.
- PRŮCHOVÁ K. [ed.], 2007: Hodnocení krajinného rázu oblasti Císařský kámen na Liberecku [diplomová práce]. Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta lesnická a environmentální, Praha, 117 s.
- QUITT E. [ed.], 1971: Klimatické oblasti Československa. Geografický ústav ČSAV, Brno, 73 s.
- SALAŠOVÁ A. [ed.], 2005: Posudzovanie krajinného rázu - inšpirácia britskou krajinnárskou školou. In: MADĚRA P., FREIDL M., DRESLEROVÁ P. [eds.]: Krajinný ráz - jeho vnímání a hodnocení v evropském kontextu. Padio, Brno, s. 155-164.
- SKLENIČKA P. [ed.], 2003: Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha, 321 s.
- SVOBODOVÁ K. [ed.], 2011: Krajina a krajinný ráz ve strategickém plánování [Podklad pro samostatné rozšiřující studium v oboru prostorového plánování]. Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav prostorového plánování, Praha, s. 1-22.
- TOLAZS R. [eds.], 2007: Atlas podnebí Česka [kartografický dokument]. Český hydrometeorologický ústav, Praha, 255 s.
- VINCÍKOVÁ H. [ed.], 2007: Management zemědělské krajiny a jeho význam pro ochranu biodiverzity - důsledky pro lovnou zvěř [diplomová práce]. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, České Budějovice, 97 s.
- VOHLÍDAL J. [eds.], 2006: Územní plán sídelního útvaru Sedlec. Obec Sedlec, Praha, online: <http://www.sedlec-pha.cz/index.php?nid=1699&lid=cs&oid=828548>, cit. 22.2.2013.
- VOREL I. [ed.], 1999a: Hodnocení krajinného rázu - vývoj názoru a osnova postupu. In: VOREL I., SKLENIČKA P. [eds.]: Péče o krajinný ráz, cíle a metody. ČVUT, Praha, s. 103-110.
- VOREL I. [ed.], 1999b: Prostorové vztahy a estetické hodnoty. In: VOREL I., SKLENIČKA P. [eds.]: Péče o krajinný ráz, cíle a metody. ČVUT, Praha, s. 20-27.
- VOREL I. [ed.], 2006: Krajinný ráz a jeho ochrana. 1. část - Charakter, ráz, identita

krajiny. In: Ochrana přírody. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Environs, Praha, s. 262-265.

- VOREL I. [eds.], 2004: Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Naděžda Skleničková, Praha, s. 1-20.
- VOREL I. [eds.], 2009: Krajinný ráz území kraje a vztah k výsledkům preventivního hodnocení území obcí a velkoplošných ZCHÚ. In: VOREL I., KUPKA J. [eds.]: Aktuální otázky ochrany krajinného rázu 2009. Centrum pro krajinu s.r.o., Praha, s. 9-13.
- Zastupitelstvo obce Husinec, 2010: Územní plán Husinec. Oficiální stránky obce Husinec, Husinec, online: <http://www.husinec-rez.cz/obec-727b/uzemni-plan-obce/?ftresult=%C3%BAzemn%C3%AD+p%C4%BA%C3%A1n>, cit. 23.3.2013.
- Zastupitelstvo obce Máslovice, 2009: Územní plán Máslovice. Oficiální stránky obce Máslovice, Máslovice, online: <http://www.maslovice.cz/web/cs/obecni-urad/uzemni-plan;jsessionid=BBD124DDA91650B4692DC226C687AB21>, cit. 23.3.2013.
- Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
- Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, v platném znění.
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, v platném znění.
- ŽIGRAI F. [ed.], 1983: Krajina a jej využívanie. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Brně, Fakulta přírodovědecká, Brno, 131 s.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1 Geologická mapa míst krajinného rázu	- 39 -
Obr. č. 2 Půdní typy míst krajinného rázu.....	- 40 -
Obr. č. 3 Potenciální přirozená vegetace míst krajinného rázu	- 44 -
Obr. č. 4 Počet obyvatel katastru Klecany v grafu podle sčítání lidu v letech 1869 – 2011.....	- 46 -
Obr. č. 5 Hustota zalidnění míst krajinného rázu.....	- 47 -
Obr. č. 6 Grafické znázornění pohybu obyvatelstva – Klecany.....	- 48 -
Obr. č. 7 Pohled na zaříznuté údolí vodního toku Vltavy od Klecan (z pravého břehu)	- 52 -
Obr. č. 8 Svah Dolského údolí	- 57 -
Obr. č. 9 Vzletový prostor letištního areálu ve Vodochodech	- 61 -
Obr. č. 10 Zemědělské plochy s fragmenty krajiny přírodního charakteru.....	- 65 -
Obr. č. 11 Bytová zástavba v Klecanech.....	- 70 -
Obr. č. 12 Původní zástavba ve Zdibech - Veltěži	- 75 -

SEZNAM FOTOGRAFICKÝCH PŘÍLOH

Foto č. 1 Kostel sv. Bartoloměje v Libčicích nad Vltavou	- 115 -
Foto č. 2 Kostel Českobratrské církve evangelické v Libčicích nad Vltavou.....	- 115 -
Foto č. 3 Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy	- 115 -
Foto č. 4 Socha Krista zdobící náhrobek katolického hřbitova v Libčicích nad Vltavou.....	- 115 -
Foto č. 5 Pohled na zaříznuté údolí vodního toku Vltavy od Žalova (z levého břehu)....	- 116 -
Foto č. 6 Národní kulturní památka Levý Hradec v katastru Žalov.....	- 116 -
Foto č. 7 Památný strom Jírovec maďál na návsi v Máslovicích.....	- 117 -
Foto č. 8 Zvonička ve Vodochodech.....	- 117 -
Foto č. 9 Muzeum másla na návsi v Máslovicích	- 117 -
Foto č. 10 Areál Výzkumného ústavu včelařského (bývalé letní sídlo Dr. Júlia Grégra) v lomu zvaném Dol	- 118 -
Foto č. 11 Přírodě blízký charakter vyšších partií svahů podél Vltavy nad Dolským údolím...	- 118 -
Foto č. 12 Alej podél silnice vedoucí do Máslovic	- 119 -
Foto č. 13 Liniová vegetace ve vzdálenějších Klíčanech.....	- 119 -
Foto č. 14 Fragmenty krajiny přírodního charakteru severozápadně od Vodochod	- 119 -
Foto č. 15 Polní cesta mezi Hořticemi a Klíčany.....	- 120 -
Foto č. 16 Vizuální otevřenost krajiny mírně zvlněného terénu patrná od Vodochod.....	- 120 -
Foto č. 17 Vstupní brána do letištního areálu Aero Vodochody.....	- 120 -
Foto č. 18 Kaliště Drasty a v pozadí průmyslová budova patřící společnosti Ahold a.s. -	- 121 -
Foto č. 19 Rozsáhlejší jablečný sad na pomezí Větrušic a Husince u Řeže.....	- 121 -
Foto č. 20 Okraj lesního porostu oddělujícího MKR-D a E.....	- 121 -
Foto č. 21 Zemědělská plocha oddělující Větrušice a Husinec u Řeže.....	- 122 -
Foto č. 22 Novodobější zástavba patrná za plochami zemědělské půdy od Zdibska.....	- 122 -
Foto č. 23 Kamenolom na pomezí Klecan a Husince u Řeže	- 122 -
Foto č. 24 Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Klecanech.....	- 123 -
Foto č. 25 Pomník Václava Beneše Třebízského	- 123 -
Foto č. 26 V 90. letech žil na této klecanské faře Václav Beneš Třebízský.....	- 123 -
Foto č. 27 Budova bývalého pivovaru	- 124 -
Foto č. 28 C.K. schody vystavěné na počest císaře Františka Josefa u náměstí v Klecanech ...	- 124 -

Foto č. 29 Dominantní stavba zámku v Klecanech	- 124 -
Foto č. 30 Zvonička ve Zdibech	- 125 -
Foto č. 31 Kostel Povýšení sv. Kříže ve Zdibech	- 125 -
Foto č. 32 Dříve jednopatrový barokní zámek ve Zdibech	- 125 -
Foto č. 33 Památník věnovaný obětem I. světové války na náměstí ve Zdibech	- 126 -
Foto č. 34 Areál bývalého Výzkumného ústavu přístrojů jaderné techniky Tesla Přemyšlení. - 126 -	
Foto č. 35 Jeden z vltavských přívozů na pomezí Přemyšlení a Klecánek	- 126 -

SEZNAM MAPOVÝCH PŘÍLOH

Příloha č. 1	Vymezení řešeného území
Příloha č. 2	Vymezení míst krajinného rázu v řešeném území
Příloha č. 3	Katastrální území a obce v místech krajinného rázu
Příloha č. 4	Funkční využití ploch v místech krajinného rázu
Příloha č. 5	Přítomnost ÚSES v místech krajinného rázu
Příloha č. 6	Vymezení zón ochrany v místech krajinného rázu

Foto č. 1 Kostel sv. Bartoloměje v Libčicích nad Vltavou

Foto č. 3 Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy

Foto č. 2 Kostel Českobratrské církve evangelické v Libčicích nad Vltavou

Foto č. 4 Socha Krista zdobící náhrobek katolického hřbitova v Libčicích nad Vltavou

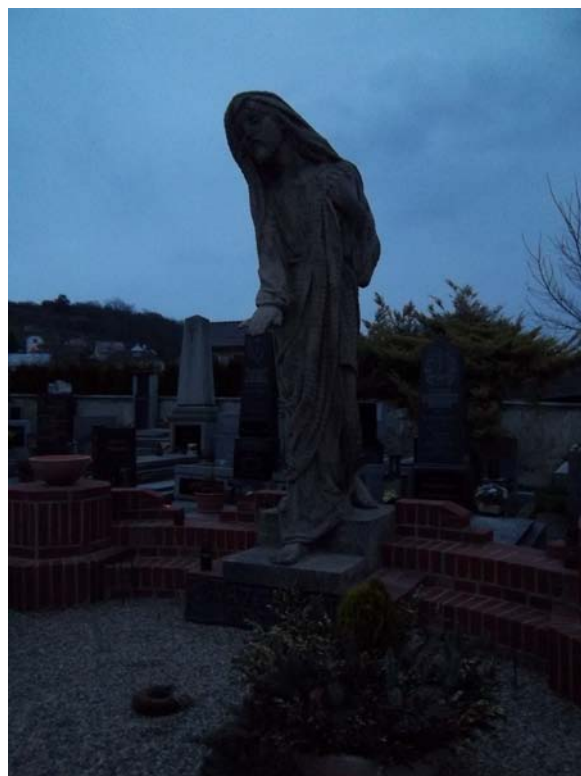

Foto č. 5 Pohled na zaříznuté údolí vodního toku Vltavy od Žalova (z levého břehu)

Foto č. 6 Národní kulturní památka Levý Hradec v katastru Žalov

Foto č. 7 Památný strom Jírovec maďál na návsi v Máslovicích

Foto č. 8 Zvonička ve Vodochodech

Foto č. 9 Muzeum másla na návsi v Máslovicích

Foto č. 10 Areál Výzkumného ústavu včelařského (bývalé letní sídlo Dr. Júlia Grégra) v lomu zvaném Dol

Foto č. 11 Přírodě blízký charakter vyšších partií svahů podél Vltavy nad Dolským údolím

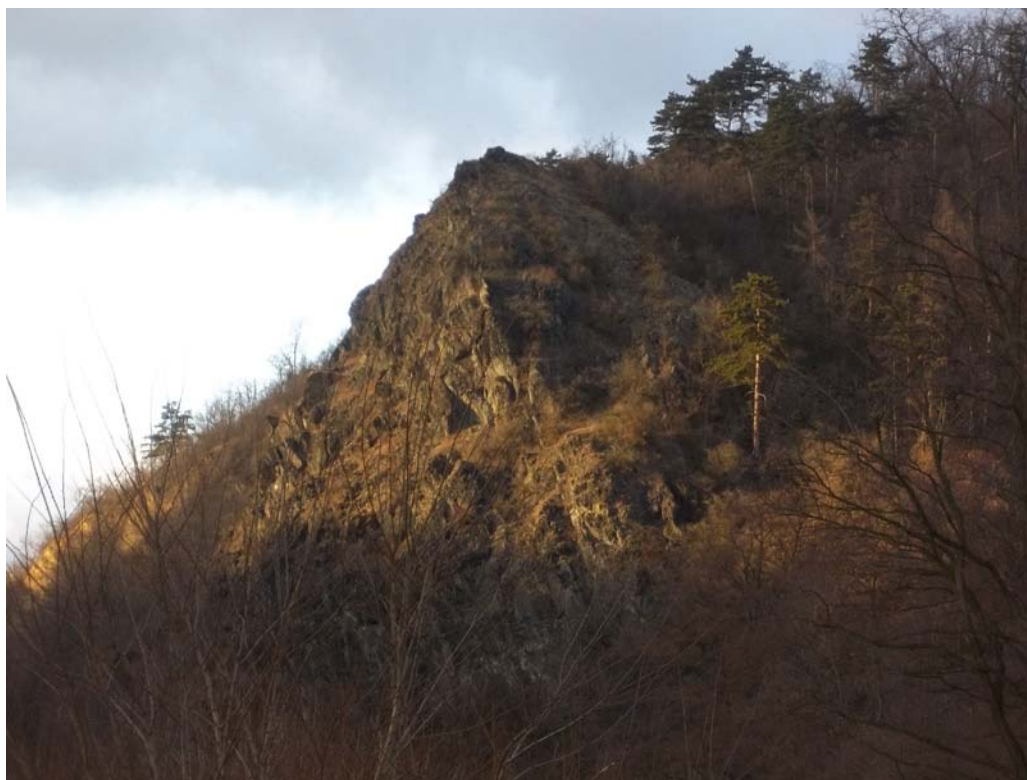

Foto č. 12 Alej podél silnice vedoucí do Máslovic

Foto č. 13 Liniová vegetace ve vzdálenějších Klíčanech

Foto č. 14 Fragmenty krajiny přírodního charakteru severozápadně od Vodochod

Foto č. 15 Polní cesta mezi Hořticemi a Klíčany

Foto č. 16 Vizuální otevřenost krajiny mírně zvlněného terénu patrná od Vodochod

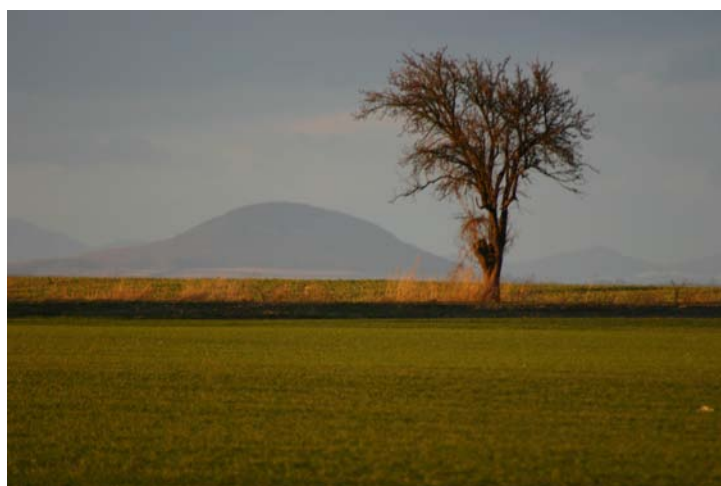

Foto č. 17 Vstupní brána do letištního areálu Aero Vodochody

Foto č. 18 Kaliště Drasty a v pozadí průmyslová budova patřící společnosti Ahold a.s.

Foto č. 19 Rozsáhlejší jablečný sad na pomezí Větrušic a Husince u Řeže

Foto č. 20 Okraj lesního porostu oddělujícího MKR-D a E

Foto č. 21 Zemědělská plocha oddělující Větrušice a Husinec u Řeže

Foto č. 22 Novodobější zástavba patrná za plochami zemědělské půdy od Zdibská

Foto č. 23 Kamenolom na pomezí Klecan a Husince u Řeže

Foto č. 24 Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Klecanech

Foto č. 25 Pomník Václava Beneše Třebízského

Foto č. 26 V 90. letech žil na této klecanské faře Václav Beneš Třebízský

Foto č. 27 Budova bývalého pivovaru

Foto č. 28 C.K. schody vystavěné na počest císaře Františka Josefa u náměstí v Klecanech

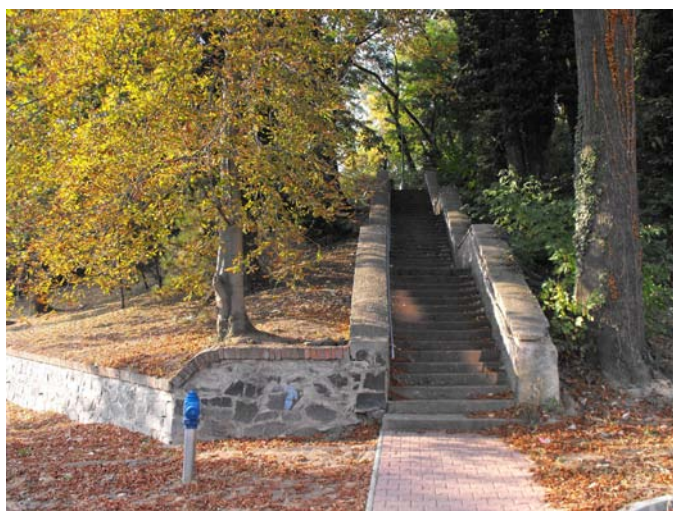

Foto č. 29 Dominantní stavba zámku v Klecanech

Foto č. 30 Zvonička ve Zdibech

Foto č. 31 Kostel Povýšení sv. Kříže ve Zdibech

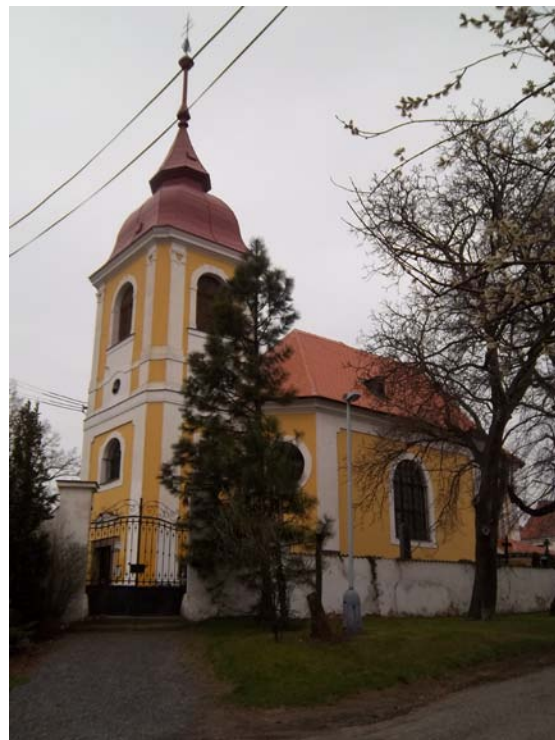

Foto č. 32 Dříve jednopatrový barokní zámek ve Zdibech

Foto č. 33 Památník věnovaný obětem I. světové války na náměstí ve Zdibech

Foto č. 34 Areál bývalého Výzkumného ústavu přístrojů jaderné techniky Tesla Přemyšlení

Foto č. 35 Jeden z vltavských přívozů na pomezí Přemyšlení a Klecáněk

